

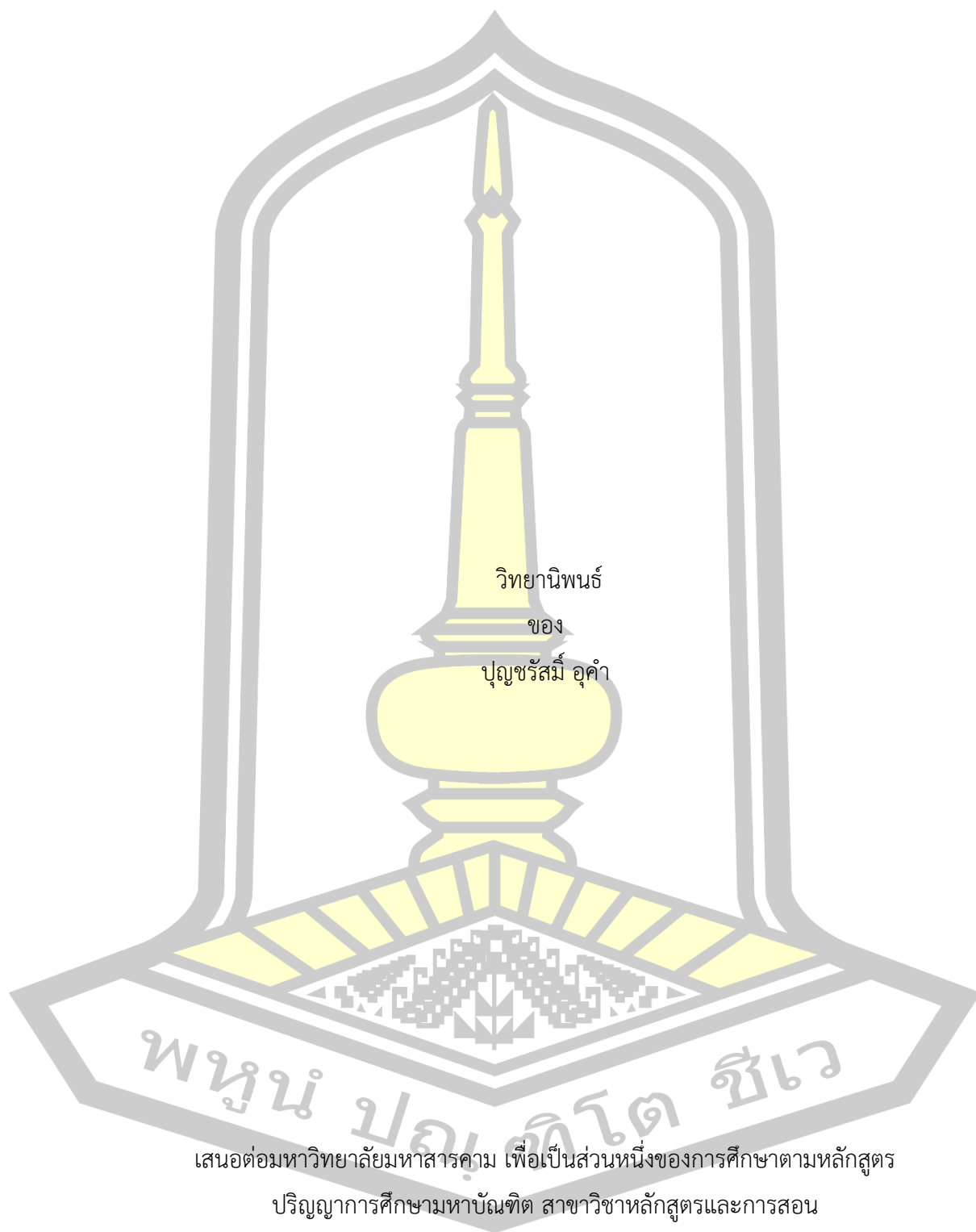
การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ

วิทยานิพนธ์
ของ
บุญศรีศรี อุดคำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ

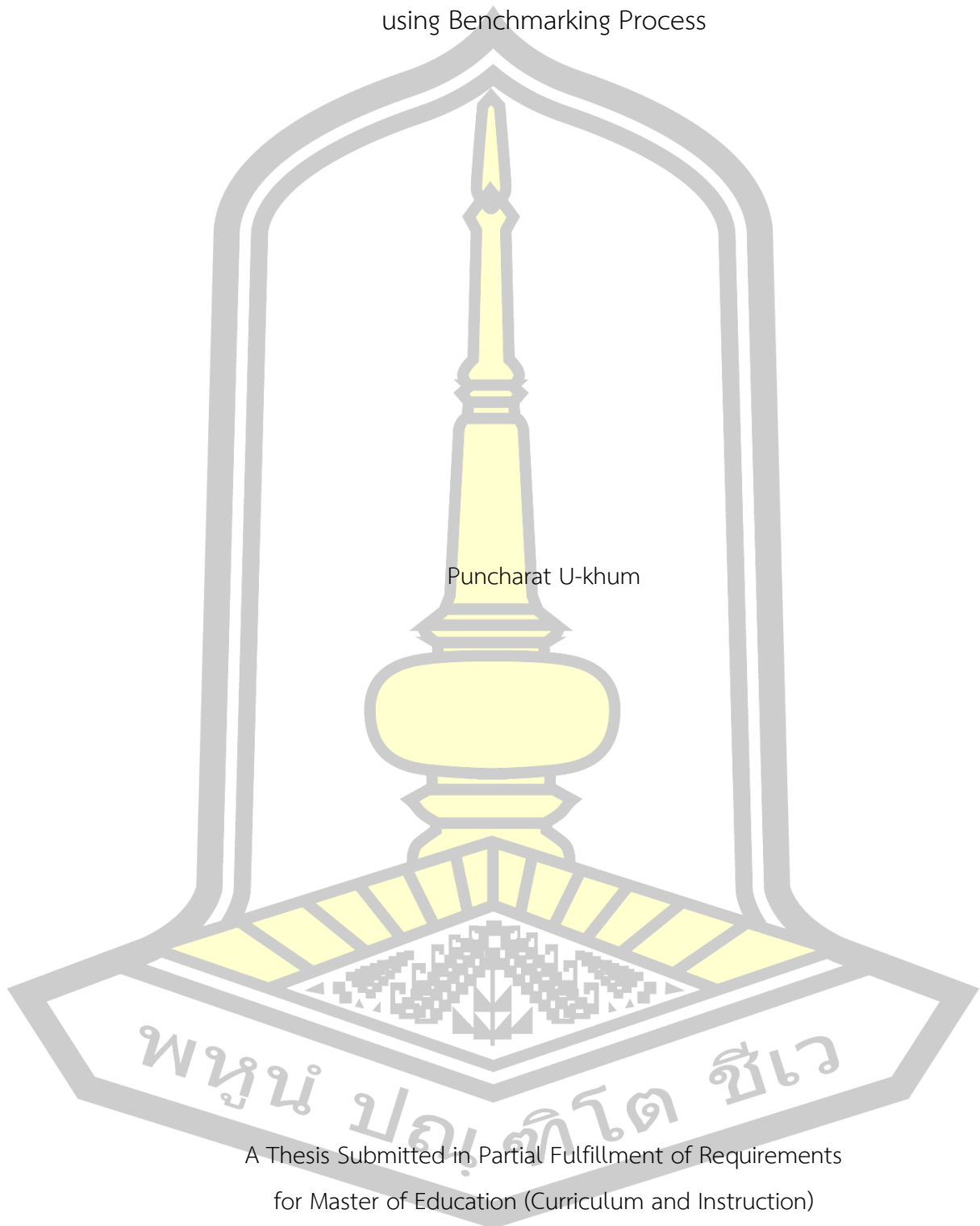
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ตุลาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Evaluation of Healthy Schools Curriculum in Mukdahan Province by
using Benchmarking Process

Puncharat U-khum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Curriculum and Instruction)

October 2018

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวปุณฺชร์สมิ์ อุคํา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. จิระพร ชะโน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. มนตรี วงษ์สะพาน)

.....กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ไพศาล วรรคํา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ		
ผู้วิจัย	บุญชรัสมิ์ อูคำ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตรี วงษ์สะพาน		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

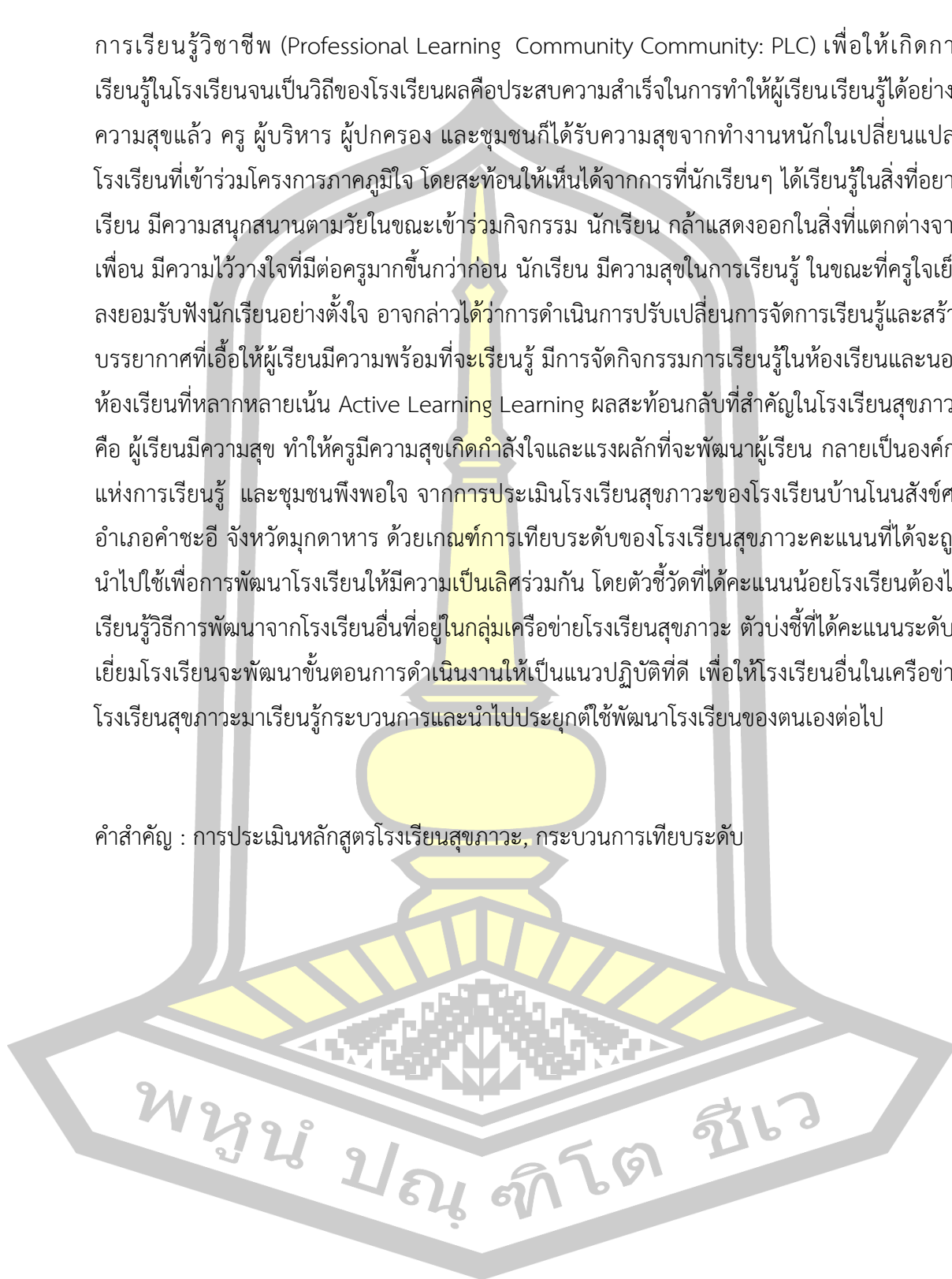
บทคัดย่อ

“โรงเรียนสุขภาวะ” เป็นโจทย์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเนื่องจากทิศทางที่ผ่านมาเรามุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างนักเรียนเก่งที่มีความสามารถในการแข่งขันและมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่เอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัดคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครู มีประเมินต่างๆ ยึดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก จนมองข้ามการศึกษาที่เราต้องการ “พลเมืองที่มีความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคมและมีความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายของโรงเรียนสุขภาวะเพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญาโดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน

ผลการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนสุขภาวะนี้ สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มต้นจากเปิดใจนำไปสู่การปรับแนวคิดผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้หันมาร่วมมือกัน ตั้งเป้าหมายร่วมกันและดำเนินการอย่างมุ่งมั่น ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ทำให้จนเกิดผลดีมาแล้วและมีผลการวิจัยสนับสนุน สามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยร่วมมือกันดำเนินการทั้งโรงเรียน มีการทบทวนหลังการปฏิบัติเป็นประจำ (After After After Action Review Review: AAR) และนำผลการปฏิบัติของแต่ละคน แต่ละชั้น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและนำไปปรับปรุงต่อยอดอยู่เสมอ ในลักษณะของการทำไป ปรับปรุงไป พัฒนาไป มีการสร้างชุมชนแห่ง

การเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community Community: PLC) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนจนเป็นวิถีของโรงเรียนผลคือประสบความสำเร็จในการทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขแล้ว ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนก็ได้รับความสุขจากทำงานหนักในเปลี่ยนแปลงโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการภาคภูมิใจ โดยสะท้อนให้เห็นได้จากการทำงานที่นักเรียนๆ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยากเรียน มีความสนุกสนานตามวัยในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียน กล้าแสดงออกในสิ่งที่แตกต่างจากเพื่อน มีความไว้วางใจที่มีต่อครูมากขึ้นกว่าก่อน นักเรียน มีความสุขในการเรียนรู้ ในขณะที่ครูใจเย็นลงยอมรับฟังนักเรียนอย่างตั้งใจ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่หลากหลายเน้น Active Learning Learning ผลสะท้อนกลับที่สำคัญโรงเรียนสุขภาวะคือ ผู้เรียนมีความสุข ทำให้ครูมีความสุขเกิดกำลังใจและแรงผลักดันที่จะพัฒนาผู้เรียน กลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และชุมชนพึงพอใจ จากการประเมินโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีอำเภอดำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ด้วยเกณฑ์การเทียบระดับของโรงเรียนสุขภาวะคะแนนที่ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศร่วมกัน โดยตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยโรงเรียนต้องไปเรียนรู้วิธีการพัฒนาจากโรงเรียนอื่นที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะ ตัวบ่งชี้ที่ได้คะแนนระดับดีเยี่ยมโรงเรียนจะพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้โรงเรียนอื่นในเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะมาเรียนรู้กระบวนการและนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาโรงเรียนของตนเองต่อไป

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะ, กระบวนการเทียบระดับ

TITLE The Evaluation of Healthy Schools Curriculum in Mukdahan Province by using Benchmarking Process

AUTHOR Pucharat U-khum

ADVISORS Assistant Professor Montree Wongsaphan , Ed.D.

DEGREE Master of Education **MAJOR** Curriculum and Instruction

UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2018

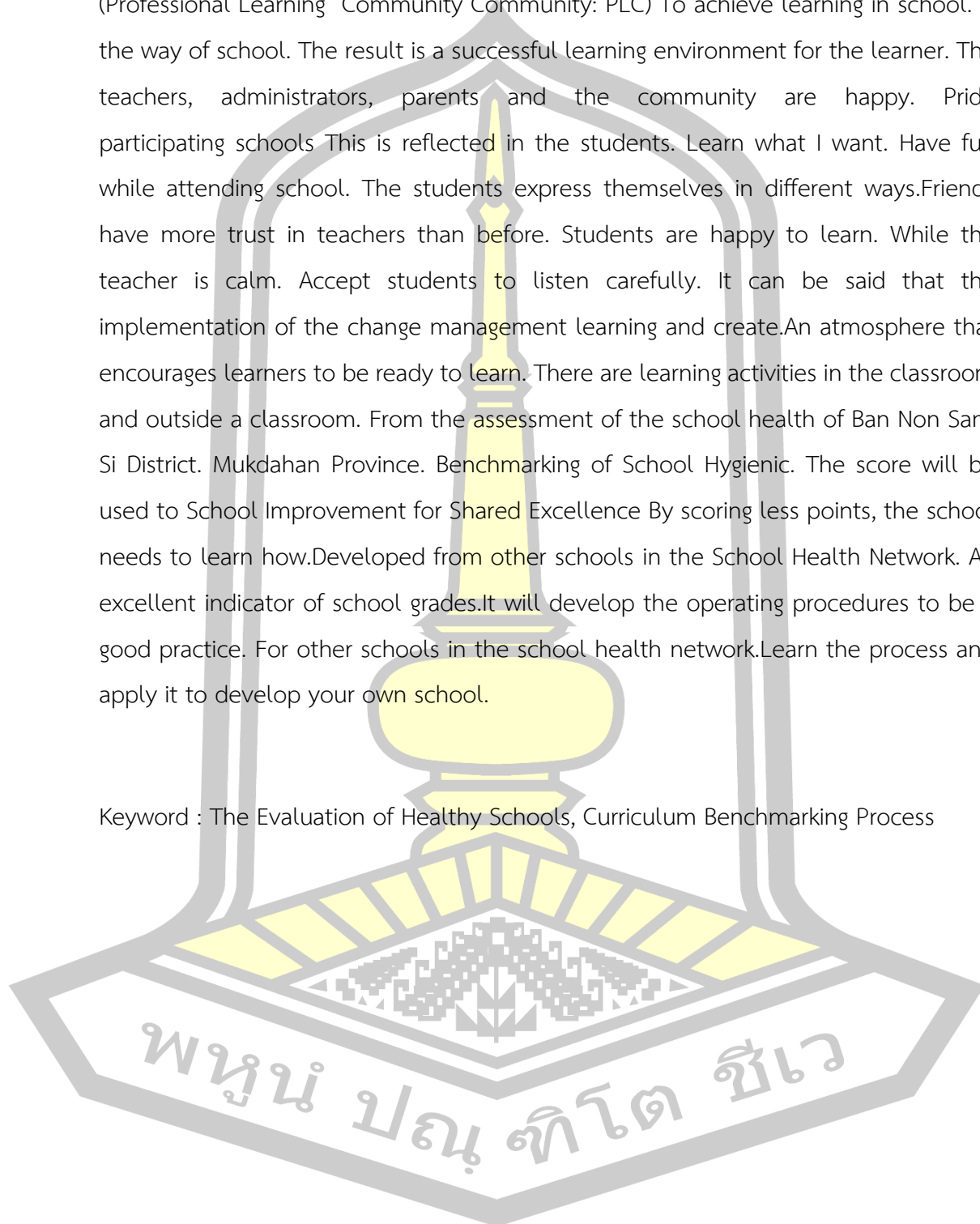
ABSTRACT

"School of Happiness" It is an important part of quality development. Because of the past, the school is very good. Create a good student with the ability. Competing and moving towards an educational system that removes academic achievement as a measure of school quality. Teacher Quality Assessment. Maintaining academic achievement. We overlook the education we need. Citizens have The joy of the body, mind, society and spirit. Have a lifestyle that is linked to the environment. It is a study that can. Cope with challenges and changes in the 21st century. The goal of health school to create. Happy students. Happy organization Happy environment Happy family and happy community. By adjusting Environment reduces risk factors. Organize structures and systems for schools, family environments, and The community is a safe area. Promote the health of the learner, both physically, socially, spiritually and intellectually. The school has learned the process of learning from its own work as a school path.

School Health Development. Organizing activities. Can be developed tangentially. From the beginning of the mind to the oncept. Teachers, parents, and communities turn to each other. Set goals and action. To make learning happy. The pattern of activities that have been doing so well. And have support research results. Black Collar The whole school. Review after practice. (After Action Review Review: AAR) Bring the results of each class to each other to exchange and learn to improve. Always I

do not know what to do. It has created a community of professional learning. (Professional Learning Community Community: PLC) To achieve learning in school. Is the way of school. The result is a successful learning environment for the learner. The teachers, administrators, parents and the community are happy. Pride participating schools This is reflected in the students. Learn what I want. Have fun while attending school. The students express themselves in different ways. Friends have more trust in teachers than before. Students are happy to learn. While the teacher is calm. Accept students to listen carefully. It can be said that the implementation of the change management learning and create. An atmosphere that encourages learners to be ready to learn. There are learning activities in the classroom and outside a classroom. From the assessment of the school health of Ban Non Sang Si District. Mukdahan Province. Benchmarking of School Hygienic. The score will be used to School Improvement for Shared Excellence By scoring less points, the school needs to learn how. Developed from other schools in the School Health Network. An excellent indicator of school grades. It will develop the operating procedures to be a good practice. For other schools in the school health network. Learn the process and apply it to develop your own school.

Keyword : The Evaluation of Healthy Schools, Curriculum Benchmarking Process

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ชะโน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ กรรมการสอบ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นางทวิกา บำรุงสวัสดิ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ นางเนริศรา ว่องไว และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าป่าเป็ด นายประศักดิ์ชัย ปูทา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ลั่ว อุคำ มารดา พร้อมด้วยญาติพี่น้องและเพื่อนทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความรัก ความห่วงใย จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านให้การอบรม สั่งสอน จนประสบความสำเร็จ ในการดำเนินชีวิตและความก้าวหน้าที่การทำงาน

บุญชรัสมิ์ อุคำ

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

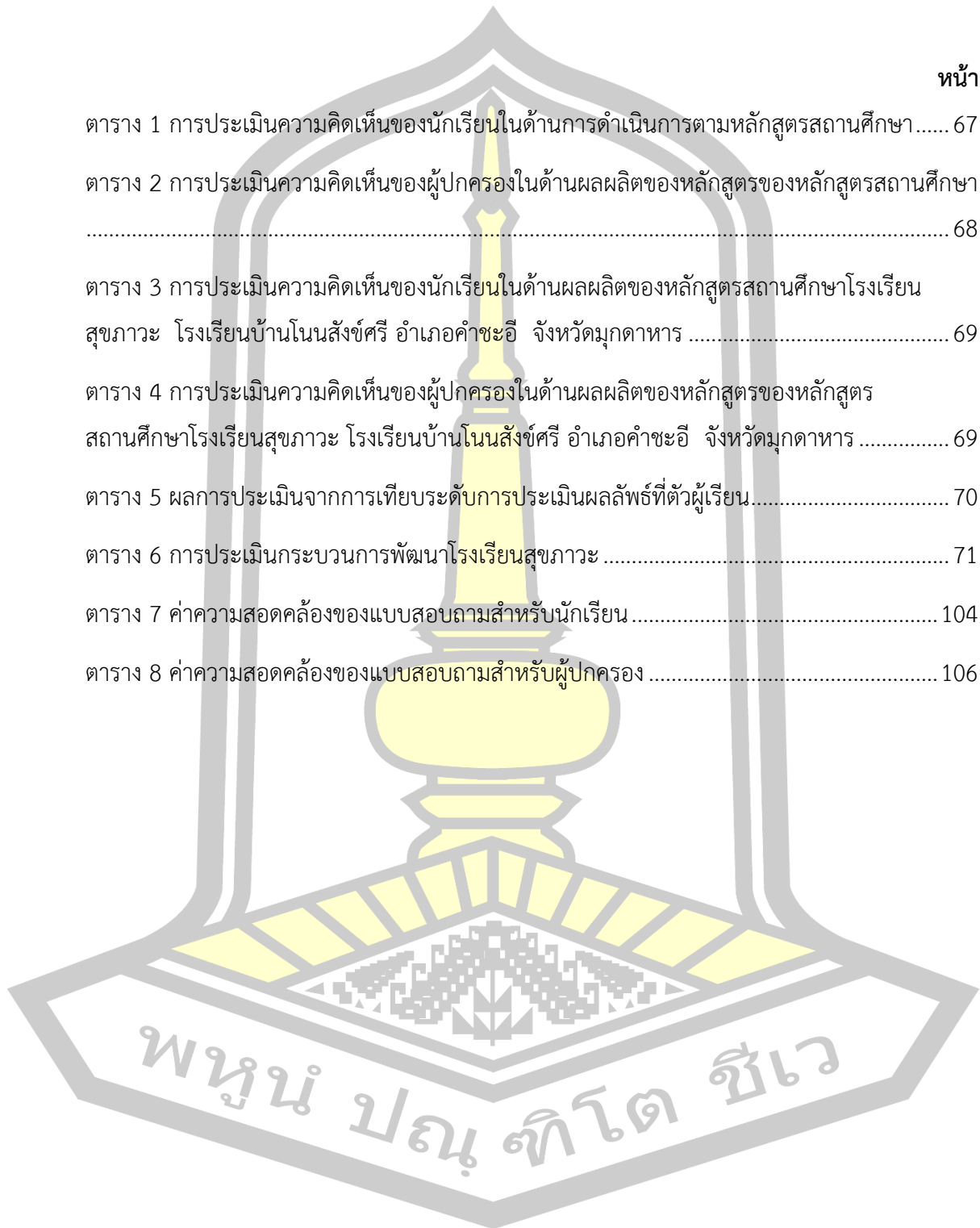
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การพัฒนาหลักสูตร.....	7
การจัดทำหลักสูตร.....	13
แนวคิดการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ.....	16
การประเมินหลักสูตรโดยใช้กระบวนการเทียบระดับ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
1. งานวิจัยในประเทศ.....	43
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
สรุปผล	76
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	103
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	107
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	109
ประวัติผู้เขียน.....	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการดำเนินการตามหลักสูตรสถานศึกษา.....	67
ตาราง 2 การประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองในด้านผลผลิตของหลักสูตรของหลักสูตรสถานศึกษา	68
ตาราง 3 การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนในด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร	69
ตาราง 4 การประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองในด้านผลผลิตของหลักสูตรของหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร	69
ตาราง 5 ผลการประเมินจากการเทียบระดับการประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน.....	70
ตาราง 6 การประเมินกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ	71
ตาราง 7 ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน	104
ตาราง 8 ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง	106

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยมีแนวโน้มลดน้อยลงต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทย จากปัญหานี้หลายภาคส่วนได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศโดยร่วมดำเนินการผ่าน “โรงเรียน” ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเยาวชนในวัยเรียนส่วนมากอยู่ในระบบโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้ และระบบการศึกษาสร้างความสุขผ่าน โรงเรียนสุภาพะ คือทางเลือกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเยาวชนไทยในเวลานี้ โรงเรียนสุภาพะ เป็นโจทย์สำคัญของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเนื่องจากทิศทางที่ผ่านมาเรามุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างนักเรียนเก่งที่มีความสามารถในการแข่งขัน และมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่เอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัดคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครู มีประเมินต่างๆ ยึดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก จนมองข้ามเจตจำนงทางการศึกษาที่เราต้องการ “พลเมืองที่มีความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคมและมีความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ แนวคิดการพัฒนาสุภาพะโดยใช้ฐานโรงเรียนเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในวัยเรียนทั้งหมดอยู่ในระบบโรงเรียน การปลูกฝังเรื่องสุภาพะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงเป็นโอกาสที่ดียิ่งที่จะหล่อหลอมเยาวชนของประเทศให้เป็นบุคคลที่มีสุภาพะเมื่อเติบโตขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสุภาพะแก่ผู้เรียนได้ กล่าวคือโรงเรียนต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุภาพะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทแต่ละโรงเรียน (กัมพลเจริณรักษ์, 2558)

หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บท เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบ ทุกระดับชั้นแก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล หลักสูตรที่ดีจะต้องมีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนและสังคมซึ่งจะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดการเรียนการสอนเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพเพราะฉะนั้นในการจัดทำหรือการพัฒนาหลักสูตรเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายต้อง
 ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการเพื่อให้ได้หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ที่ดีเพราะถ้ามีหลักสูตรที่ดีถูกต้อง
 เหมาะสมเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางในเรื่องการศึกษาจะเป็นไปได้โดยราบรื่นสามารถสร้าง
 ลักษณะสังคมที่มีในอนาคตโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างเต็มภาคภูมิ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546: 21)

แนวทางการศึกษาของไทย คงหนีไม่พ้นในเรื่องการอยากเห็นความเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงในการปฏิรูป
 ระบบการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งความสุข ผู้เรียนเกิดสุขภาวะ โดยสำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553)(2560) ได้
 อธิบายว่า “สุขภาพ” ต้องให้ความหมายกว้างขวางขึ้นจนสามารถทะลุกรอบการมองสุขภาพแบบเดิม
 ที่นิยามสุขภาพคือ “การไม่เป็นโรค” และมองปัญหาสุขภาพ คือ “เชื้อโรคที่สามารถกำจัดได้ด้วย
 วัคซีนและยา” เท่านั้น นิยามของสุขภาพแนวใหม่จึงมองสุขภาพ คือ “สุขภาพะที่ครอบคลุมและ
 บูรณาการทั้งมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เข้าเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัว
 มนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม” แนวคิดเรื่องระบบสุขภาพของโลกนั้น
 เดิมวางอยู่บนฐานคิดอยู่ที่คติทางวัตถุนิยม ความหมายของสุขภาพหรือสุขภาวะ จึงมีความโน้มเอียง
 ไปสู่การจัดการสุขภาพในทางกายภาพ ที่มองมนุษย์ ธรรมชาติ และสังคมแบบแยกส่วน ตัดขาดจาก
 กันอย่างสิ้นเชิง สร้างเทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อเอาชนะความเจ็บป่วยและ
 ความตาย แต่กลับไปสร้างความ บีบคั้น ทุกข์ทรมานให้กับมนุษย์และเกิดขัดแย้งไม่สมดุลในระบบ
 สุขภาพ การมองสุขภาพแบบแยกส่วนหรือในเชิงปัจเจก จึงไม่เพียงพอที่จะเข้าใจระบบสุขภาพที่เป็น
 จริงเพราะระบบสุขภาพที่เป็นจริงคือ ความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างบูรณาการทั้งระบบภายใน
 ร่างกายของมนุษย์ สัมพันธ์กันกับธรรมชาติแวดล้อมและสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ ทุกสรรพสิ่งล้วน
 เชื่อมโยงเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันที่อาจทำให้เกิด “สุขภาพะ” หรือ “ทุกขภาวะ” ทั้งบุคคล
 ครอบครัว ที่ทำงาน องค์กร ชุมชน สังคม ระบบนิเวศและจักรวาล ดังนั้นสุขภาพะในมุมมองใหม่
 จึงหมายถึง ภาวะแห่งความสุขอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจ ทางสังคมและทางจิตวิญญาณ

ซึ่งประกอบด้วย การมีสุขภาพะทางร่างกาย คือสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรแก่อายุวัย
 และควรแก่อัตภาพ การมีสุขภาพะทางใจ คือมีอารมณ์และความรู้สึกที่รื่นรมย์ ยินดีและเป็นสุข ไม่
 เครียดกังวล มีสติสัมปชัญญะและความคิดตามควรแก่อายุแก่อัตภาพและสภาพแวดล้อม การมีสุขภาพะ
 ทางจิตหรืออาจใช้คำว่า "จิตวิญญาณ" คือความสุขที่เกิดจากการเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความจริง
 แห่งชีวิตและสรรพสิ่งจนเกิดความรู้รอบรู้และมีความรักความปรารถนาให้สรรพสิ่งมีความสุข และการมี
 สุขภาวะทางสังคม คือความสามารถในการอยู่ร่วมกับคนอื่นและสิ่งแวดล้อมในสังคมของตนได้อย่างมี
 ความสุข มีน้ำใจ ปฏิบัติตามกติกาที่ได้ร่วมกันวางไว้มีความเอาใจใส่ มีน้ำใจ ให้อภัย เอื้ออาทรและมี
 ความอดทนต่อการอยู่ร่วมกัน “โรงเรียนสุขภาวะ” จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นทางออก
 สำคัญยิ่งของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่สุขภาวะ เนื่องจากทิศทางที่ผ่านมาเรามุ่งพัฒนาโรงเรียน
 ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างเด็กเก่งที่มีความสามารถในการแข่งขันและมุ่งสู่ระบบ
 การศึกษาที่เอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัดคุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครู จนมองข้าม
 เจตจำนงทางการศึกษาที่เราต้องการ “พลเมืองที่มีความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มี
 วิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคม และมี
 ความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความ

ท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้ (กัมพล เจริญรักษ์, 2558) การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่สมบูรณ์พัฒนาไปได้อย่างรอบด้าน ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบริบทความขาดแคลน ใกล้เคียงกัน โรงเรียนขนาดใหญ่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ตามมาตรฐานสากล หรือโรงเรียนทุกขนาดทุกระดับ ต้องหันมามองรอบด้านในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เสริมสร้างศักยภาพได้อย่างสูงสุด ในการเข้าสู่การเป็นโรงเรียนสุภาพะนั้น ในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนต้องปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับในเชิงวิชาการและในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในบางโรงเรียนที่มีสภาพปัญหาแทบไม่ต่างกัน คือนักเรียนไม่มีแรงบันดาลใจในการเรียน ไม่มีมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีสมาธิสั้น ขาดความมั่นใจในตนเองไม่กล้าคิด ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก มีพฤติกรรมก้าวร้าว เกิดการทะเลาะวิวาท พุดจาเสียงดัง การรับรู้ของนักเรียนเกิดจากการฟังมากกว่าลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนไม่ไวใจในตัวครูทำให้ไม่กล้าถามเมื่อสงสัย หรือมุ่งแต่การแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการจนลืมนึกถึงพัฒนาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป ส่วนครูสอนแบบเดิมคือใช้หนังสือเรียนเป็นตัวตั้ง นักเรียนเรียนแบบเดิม ครูจะเป็นผู้บอกความรู้มากกว่าสอน กระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนไม่เกิดทักษะ ผู้เรียนไม่รู้ว่าเรียนไปแล้วจะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างไร ถ้าผู้บริหารไม่กระตุ้นครูก็เริ่มช้าลง กระตุ้นมากหน่อยก็ดีขึ้นเป็นจริง ไม่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่มีการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร ขาดเป้าหมายร่วมกัน ในการพัฒนาผู้เรียน และด้านครอบครัวและชุมชน ขาดความตระหนักในการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพราะครอบครัวและชุมชนมีความเชื่อว่าถ้าส่งลูกหลานมาโรงเรียนแล้วเป็นหน้าที่ของครูเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กได้อ่านออกเขียนได้เป็นคนดีในสังคม (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546: 21)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้รูปแบบการประเมินการเทียบระดับ โดยมีกรอบการประเมินดังนี้

1. การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน
2. การประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิดการเทียบระดับ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาที่สร้างสุภาพะในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดจังหวัดมุกดาหาร

ความสำคัญของการวิจัย

ได้สารสนเทศจากการประเมินหลักสูตรของโรงเรียนสุภาพะที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เป็นการวิจัยเชิงประเมินร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยนำแนวทางการเทียบระดับมาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหารซึ่งมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 โรงเรียน คือโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนประจำหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ จำนวน 14 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี จำนวน 1 คน

2.3 นักเรียนที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี ปีการศึกษา 2560

จำนวน 258 คน

2.4 ผู้ปกครองนักเรียนที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 200 คน

3. ด้านระยะเวลา

ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนสุภาพะ หมายถึง โรงเรียนที่มีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการใหม่ ที่ยึดเอาสุภาพะเป็นตัวตั้ง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ทั้งในมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีวิถีที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งกายภาพและสังคมและมีความสามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2. การประเมินหลักสูตร หมายถึง รวบรวมและศึกษาข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบหลักสูตร และตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเป็นการประเมินผลกระทบของการใช้หลักสูตร ว่าเกิดผลตามวัตถุประสงค์หลักสูตรหรือไม่ และยังเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร โดยเน้นกระบวนการประเมินอย่างต่อเนื่อง

3. การเทียบระดับ (Benchmarking) หมายถึง การเทียบเคียงสมรรถนะว่าเป็นกระบวนการ การเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติที่มากกว่าค้นหากระบวนการในการพัฒนาโดยการเปรียบเทียบเฉพาะสถิติ หรือ มาตรฐานที่กำหนด การเทียบเคียงเป็นการค้นหาตนเอง ค้นหาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดจากหน่วยงาน อื่นที่กระบวนการคล้ายกัน และนำวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของหน่วยงานอื่นมาประยุกต์ใช้ใน หน่วยงานของตนเอง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการเทียบเคียงสมรรถนะจะเป็น กระบวนการต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุด

4. หลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะ หมายถึง สถานศึกษาที่ออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดสุขภาวะแก่นักเรียน ใน 4 ด้าน สุขภาวะด้านร่างกาย สุขภาวะทางใจ สุขภาวะทาง จิตสุขภาวะทางสังคม มีวิสัยทัศน์และโครงสร้างหลักสูตรที่เป็นไปตามแนวคิดของโรงเรียนสุขภาวะ

5. ผู้เรียนเป็นสุข หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี ในด้านร่างกาย จิตใจ ทักษะชีวิต ความเป็นพลเมืองดี และมีความรักในการเรียนรู้ มีการบริโภคอาหารถูกสุขลักษณะ ร่างกายและ เสื้อผ้าสะอาดและรักษาการออกกำลังกาย ผู้เรียนหมั่นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ครูประจำวิชา เป็นต้น รวมถึงการให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน มีการบริโภคอาหารถูก สุขลักษณะ ร่างกายและเสื้อผ้าสะอาดและรักษาการออกกำลังกาย หมั่นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ครูประจำวิชา เป็นต้น รวมถึงการให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน

6. การบริหารจัดการ หมายถึง โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานด้านสุขภาวะอันเกิดจากการ ระดมความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน มีโครงสร้างคณะทำงานและติดตามการสร้างเสริมสุขภาวะ ที่ชัดเจน และมีแผนการประเมินการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาวะอย่างเป็นขั้นตอน

7. บรรยากาศ หมายถึง อาคารและห้องเรียนสะอาด มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นหรือ เสียงรบกวนผู้เรียน มีการแสดงผลงานนักเรียนทุกคน สภาพบริเวณโรงเรียน เช่น ทางเดินในโรงเรียน การดูแลรักษาสวนของโรงเรียน สนามเด็กเล่น โรงอาหาร เป็นต้น

8. การบริหารจัดการ หมายถึง โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานด้านสุขภาวะอันเกิดจากการ ระดมความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน มีโครงสร้างคณะทำงานและติดตามการสร้างเสริมสุขภาวะ ที่ชัดเจน และมีแผนการประเมินการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาวะอย่างเป็นขั้นตอน

9. การส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม และแนวทาง สำหรับการ ดำเนินงาน เกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อส่งเสริม และเกื้อหนุนให้บุคคล ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชนในทุกด้าน แบบองค์รวมอย่างเป็นระบบ เนื่องจากสุขภาพนั้น เป็นองค์รวม ที่มาจากส่วนประกอบหลายๆ ประการ อาทิ สังคม สิ่งแวดล้อม ระบบบริการสุขภาพ และวิถีการ ดำเนินชีวิตของบุคคล เพื่อสนับสนุน ยับยั้ง หรือกำหนดพฤติกรรมสุขภาพ ไปสู่การปฏิบัติ จึงต้อง อาศัยความร่วมมือ และการระดมพลังจากทุกฝ่าย ในการดูแลสุขภาพของตนเอง และการปรับปรุง สังคมด้านต่างๆ

10. สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียงมี สิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

11. สุขภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

12. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ เป็นต้น

13. สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึงพระนิพพาน หรือ พระผู้เป็นเจ้าของหรือความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน

14. สุขภาวะ หมายถึง การดำรงชีพของบุคคลอย่างมีสุขทั้งกาย และ จิต อาจกล่าวได้ว่า มิใช่เพียงไม่มีโรคร้ายไข้เจ็บ แต่รวมถึงการมีชีวิตที่มีร่างกายแข็งแรง จิตแข็งแรง มีความสุขอยู่ในสังคม โลกในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว บางอย่างที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดภาวะ คุกคามต่อสุขภาวะคนไทยเกิดเป็นปัญหาด้าน สุขภาพ ผลภาวะที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับ อาหาร วิถีชีวิต ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปแล้วแต่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมาทั้ง สั้น ก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บเช่นเกิดโรคเอดส์ เกิดโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจขาดเลือด เกิดอุบัติเหตุ สูงขึ้น เป็นต้น มีโรคหลายโรคที่อาจป้องกันหรือสามารถลดอัตราเสี่ยงลงได้ ซึ่งต้องการความร่วมมือ ร่วมใจจากหลายๆ ฝ่ายช่วยการสร้างเสริมสุขภาพให้กับสังคม

15. การวางแผนดูแลสุขภาพของบุคคลในชุมชน หมายถึง การระบุนการคิดที่ส่งผลต่อการ เลือกรูปชีวิตที่ทุกคนในชุมชนต้องร่วมกันปฏิบัติ เพื่อให้มีสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

16. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาปัญญาภายในและภายนอก จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จัดบรรยากาศและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นวิถี วัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่ หลากหลาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะถูกนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นผลให้สามารถนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นในการวิจัย เรื่องการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. แนวคิดการจัดการศึกษาโรงเรียนสุภาพะ
4. การประเมินหลักสูตรโดยใช้กระบวนการเทียบระดับ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า หลักสูตร คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่า หมายถึงเนื้อหาวิชา หรือตำราที่นำมาใช้ในระบบการเรียนการสอนของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ที่แท้จริงแล้ว หลักสูตรมีความหมายกว้างกว่าที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมอง ทศนคติและประสบการณ์ของแต่ละคน ดังต่อไปนี้

Taba (1978) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามลักษณะที่ต้องการและให้ถึงจุดหมาย (ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, 2540: 3-5) ได้อธิบายความหมายของ “หลักสูตร” ว่ามีความแตกต่างกันไปตั้งแต่ความหมายที่แคบสุดจนจนถึงกว้างสุด แต่จำแนกความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตร ออกเป็น 2ใหญ่ ๆ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์การเรียนรู้ นักการศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการศึกษาคือ การศึกษาที่สถาบันการศึกษาได้วางแผนไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ หลักสูตรตามความหมายนี้หมายถึงรวมถึง แผนการเรียนหรือรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียนรวมทั้งเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผน

ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง แต่ทั้งแผนประสบการณ์การเรียนรู้กับการสอนที่ปฏิบัติจริงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สถาบันการศึกษาจัดให้ซึ่งหมายถึงประสบการณ์การเรียนรู้และการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทั้งทาบาและไทเลอร์ที่เห็นว่า หลักสูตรประกอบด้วยจุดมุ่งหมายประสบการณ์ทางการศึกษาหรือเนื้อหาการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาหรือจัดการเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล

นิรมล ศตวุฒิ (2543) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์เรียนรู้ทั้งหมดที่ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์เรียนรู้เหล่านี้ ครอบคลุมตั้งแต่ประสบการณ์เรียนรู้ที่คาดหวัง อันได้แก่ประสบการณ์ที่เรียนรู้ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของหลักสูตร ประสบการณ์ในชั้นดำเนินการ อันได้แก่ ประสบการณ์ชั้นเรียนเราที่ผู้เรียนได้รับจากเนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นผลของการจัดการเรียนการสอนอันได้แก่ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับไปแล้วและจะนำไปใช้ต่อไปโดยสรุปผลที่ได้จากแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินหลักสูตร

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2543) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ หรือผ่านการยกร่างอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วยรายละเอียดของหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม แนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อหรือวิธีการวัดผลประเมินผล รวมทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากความหมายของหลักสูตรดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามคุณลักษณะที่ต้องการ

องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายๆ ท่านได้อธิบายถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้แตกต่างกันดังต่อไปนี้

Beauchamp (1981) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรในแง่ของระบบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 3 ระบบ คือ

- 1) ระบบเนื้อหา
- 2) ระบบการสอน
- 3) ระบบการประเมินผล

Taba (1962) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงแต่ละวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลตามหลักสูตร

ธารัง บัวศรี (2542) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา (Educational Goals and Policies) เป็นสิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) เป็นลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายละเอียดวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) เป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้น รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีทักษะ และความสามารถหลังจากเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนด

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลของจุดประสงค์การเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอน

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดีทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

สรุป หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่ถูกวางแผนและกำหนดทิศทางไว้เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดซึ่งเป็นได้ทั้งมวลประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย

1. หลักการและจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นผลรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรแล้ว

2. เนื้อหาของหลักสูตร เป็นสิ่งที่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4. การวัดผลประเมินผล เป็นการประเมินผลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ความสำคัญของหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญคือ เป็นตัวกำหนดความมุ่งหมายขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนา (Development) สังกัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวไว้ว่า มีความหมาย 2 ลักษณะ คือ การทำให้ดีขึ้น และการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) จึงมีความหมายครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น หรืออาจหมายถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ โดยไม่ต้องมีหลักสูตรเก่าเป็นพื้นฐานอยู่เลยก็ได้ ในตารางเกี่ยวกับหลักสูตรทั่วไปมีการใช้คำอยู่หลายคำ เช่น คำว่า การสร้างหลักสูตร (Curriculum Construction) การร่างหลักสูตร (Curriculum Planning) การปรับปรุงหลักสูตร (Curriculum Improvement) การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (Curriculum Revision) คำต่างๆ เหล่านี้โดยความหมายแล้ว ล้วนแต่อยู่ในขอบข่ายการพัฒนาหลักสูตรทั้งสิ้น การพัฒนาหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง การปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็ตามกระบวนการต่างๆ เหล่านี้จะมีความแตกต่างกันในแง่ของขอบเขตเท่านั้น ส่วนรายละเอียดและวิธีการดำเนินงานมีลักษณะทำนองเดียวกัน โดยการพัฒนาคอร์ซูลงทุกๆ แบบ ย่อมมีผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่ง หรือทั้ง 4 ด้านของหลักสูตรดังต่อไปนี้

- 1) วัตถุประสงค์
- 2) เนื้อหาวิชาและประสบการณ์
- 3) วิธีสอน
- 4) วิธีการประเมินผล

สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรการสร้างหลักสูตรใดๆก็ตาม จะไม่สามารถสร้างให้มีความสมบูรณ์ หรือสามารถใช้ได้ตลอดทุกยุคทุกสมัย เพราะจะมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นมาแล้วนั้น จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนา ดังที่ กัลยา สฤณีกุล (2508 อ้างถึงใน ประสาท เนืองเฉลิม และสุมาลี ชุกำแพง, 2554) กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีดังต่อไปนี้

- 1) สภาพสังคมเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากขึ้น จำนวนพลเมืองก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาจากการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อการอยู่รอด
- 2) วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อว่านักเรียนจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความมีความสุข
- 3) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมมีมากขึ้น หลักสูตรจึงต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้านั้น
- 4) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- 5) ปรัชญาการศึกษาและนโยบายการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป
- 6) ความก้าวหน้าทางจิตวิทยา

หลักในการพัฒนาหลักสูตร

การที่จะพัฒนาหลักสูตรให้เกิดผลดีนั้น ผู้สร้างหลักสูตรจำเป็นต้องมีหลักการในการปฏิบัติหรือกรอบ หลักการในการพัฒนาหลักสูตรนั้น นักการศึกษาหลายๆท่านได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

McCleary (1999) และ Hensley (1975) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

1) หลักสูตรควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนและเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติได้

2) การสร้างหลักสูตรควรมีระบบระเบียบ มีการเก็บสะสมเนื้อหาที่ควรเรียน นำมาปรับปรุงให้เข้ากับวัยของผู้เรียน

3) ครูควรมีบทบาทตัดสินใจเรื่องหลักสูตร รู้จักปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับวัสดุ อุปกรณ์วิธีการสอน และรู้จักลำดับเนื้อหาวิชาที่ต้องสอนก่อนหรือหลังด้วยนอกจากนี้ วัลลภ กันทรพย (2529) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรผู้สร้างหลักสูตรควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู
- 2) การพัฒนาหลักสูตร ควรให้ครูมีส่วนร่วมด้วย
- 3) ในการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการสื่อสารอย่างคล่องตัว
- 4) ในการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการประสานงานกันอย่างกว้างขวาง
- 5) ควรให้บุคคลต่างอาชีพได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย
- 6) การนำหลักสูตรที่พัฒนาแล้ว ไปทดลองใช้เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
- 7) ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดการเวลาและทรัพยากรต่างๆ เพื่อช่วย

ทดลองหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังเช่นที่ Lawler (1967) กล่าวว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนทั้งหลายจะต้องเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรจะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการคือ

- 1) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
- 2) การประเมินผลหลักสูตร
- 3) เนื้อหาวิชา
- 4) การเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตร

คุณลักษณะของหลักสูตรที่ดี

หลักสูตรที่ดีต้องมีองค์ประกอบจำเป็นเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของการพัฒนาบุคคลในชาติตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ การที่จะทำความเข้าใจในเรื่องหลักการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงองค์ประกอบของทุกหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใดๆ ก็ตามองค์ประกอบต่างๆ ต้องมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน (Taba, 1962) ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล โดยที่จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของหลักสูตร ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นเช่นใด เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้จะเป็นสื่อกลางที่นำพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และประเมินผลเป็นการเสนอแนะแนวทางการดำเนินการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรนั้นๆ เปรียบเสมือนการกำหนดเครื่องมือควบคุมการใช้หลักสูตร (สังต์ อุทรานันท์, 2532) Saylor และ Alexander (1974 : 44-45) ได้เสนอ

ข้อคิดเห็นเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นมานั้นมีคุณภาพดี
 มากน้อยแค่ไหนอย่างไร

1. เนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรครอบคลุมข้อมูลที่ได้มาจากนักเรียน สังคมกระ
 บวนการเรียน และความรู้ที่ควรจะได้รับในระหว่างการศึกษาหรือไม่อย่างไร
2. จุดมุ่งหมายของโรงเรียนวางไว้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องหรือไม่
 จุดมุ่งหมายมีความเหมาะสม สมดุล ครอบคลุม และจะเป็นจริงได้หรือไม่ อย่างไร
3. กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนมีโอกาสก้าวหน้าและมีอิสระที่จะพัฒนาตาม
 ความสามารถ ความสนใจ ตามแนวทางของตนเองได้หรือไม่
4. ผู้เรียนและครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับแผนการเรียนต่างๆ ในหลักสูตร
 หรือไม่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการเรียนนั้นๆ ตามวุฒิภาวะหรือไม่ และมีความเข้าใจใน
 เหตุผลและการยอมรับจากที่โรงเรียนคาดหวังหรือไม่
5. จุดมุ่งหมายมีความสอดคล้องกับโอกาสที่จะเรียน เพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายนั้น
 หรือไม่มีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายกับโอกาสที่จะเรียนว่ามีช่องทางหรือไม่
 โอกาสในการเลือกทางเรียนเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ อย่างไร
6. แต่ละขอบเขตหรือแต่ละกลุ่มของจุดมุ่งหมาย โอกาสในการเลือกที่เกี่ยวข้องมี
 รูปแบบที่แสดงให้เห็นความตั้งใจที่จะให้เกิดขึ้นมากหรือน้อย อย่างไร รูปแบบนั้นๆ มีความเหมาะสม
 และคล่องตัวที่จะนำไปใช้อย่างจริงจังหรือไม่ อย่างไร
7. แผนงานเหมาะสมกับศูนย์กลางการศึกษาในโรงเรียนหรือไม่ มีแผนการที่สร้างขึ้น
 จากนอกโรงเรียนและได้ปรับปรุงหรือนำมาใช้ในโรงเรียนหรือไม่ โอกาสทางการศึกษาต่างๆ ได้รับการ
 วางแผนให้คุณค่าต่อผู้เรียนและชุมชนหรือไม่ อย่างไร
8. ความต้องการที่เป็นแรงผลักดันจากภายนอกได้รับการพิจารณาผ่านกระบวนการ
 ที่กำหนดไว้อย่างสมดุลหรือไม่
9. แผนงานของหลักสูตรโดยส่วนรวมมีความกว้างขวางครอบคลุมหรือไม่ และแผน
 นั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอน การวัดผล ตลอดจนจุดมุ่งหมายและโอกาสทางการ
 เรียนที่กำหนดไว้หรือไม่
10. กลุ่มที่รับผิดชอบในการวางแผนนั้น เป็นตัวแทนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
 จัดการเรียนการสอนหรือไม่
11. แผนการเรียนการสอนต่างๆ เปิดโอกาสให้มีการแสดงปฏิกิริยาย้อนกลับจาก
 ผู้เรียนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแผนนั้นๆ หรือไม่ อย่างไร
12. แผนการเรียนการสอนและส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรได้รับการอธิบาย
 และชี้แจงจนเป็นที่กระจ่างทั้งผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรือไม่
13. มีคณะกรรมการและหน่วยงานสำหรับการวัดและประเมินผลที่จะรับผิดชอบใน
 การพิจารณาปัญหาหรือรวบรวมปัญหาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือไม่ มีขอบข่ายที่ทำหน้าที่ติดต่อ
 ประสานงานกับกลุ่มบุคคลที่จะแก้ปัญหานั้นได้อย่างจริงจังหรือไม่ การพิจารณา การรวบรวม การ
 รายงาน เพื่อแก้ปัญหาเป็นระบบหรือไม่

14. แผนงานนั้นๆ มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในศูนย์กลางการศึกษาของโรงเรียนและชุมชนอย่างกว้างขวางและเป็นประโยชน์หรือไม่

15. แผนงานของหลักสูตรมีความยืดหยุ่น เพื่อรองรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามโอกาสของผู้เรียน วิธีการเรียนการสอน ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ดีที่สุดหรือไม่หลักสูตรที่ได้นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆที่สัมพันธ์กัน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน (บุญชม ศรีสะอาด, 2546; Taba, 1962) ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล นอกจากองค์ประกอบ 4 ส่วนนี้แล้ว บุญชม ศรีสะอาด (2546: 12) ได้เสนอว่า หลักสูตรอาจเพิ่มองค์ประกอบอื่นเข้าไปได้ เช่น หลักการหรือแนวทางที่จะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ซึ่งเป็นการกำหนดกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดขึ้นสำหรับเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร การประกันคุณภาพของหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

การจัดทำหลักสูตร

1. หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้และมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถานศึกษาแต่ละแห่งได้วางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2554 อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 27-28) อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นตัวที่ไปกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน บนพื้นฐานของหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนให้สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว และชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆ ดังนี้

2.1 หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนวิธีสร้างกำลังใจ และเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้ สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะ

การเรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้เห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2.2 หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการจำแนกถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตนเอง ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่ามีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน และช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกัน ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

3. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนเอง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลาสถานศึกษาควรดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำ หลักสูตรดังนี้

3.1 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักการ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์เป็นการคิดไปข้างหน้า มีเอกลักษณ์ สามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด พันธกิจ เป็นการแสดงวิสัยดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไปเป้าหมาย เป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษา กำหนด และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 การกำหนดสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องร่วมกันกำหนดสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสมรรถนะจำเป็นพื้นฐานไว้ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มุ่งให้เกิดกับผู้เรียนไว้ 8 ประการ สถานศึกษาต้องกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ แต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา

3.3 การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองโดยยึดกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) การศึกษาระดับนี้ เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิด พื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนา

คุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหาที่มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

4. สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

4.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

4.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอนรวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

4.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เอากใช้อย่างเป็นระบบ

4.5 ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

แนวคิดการจัดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2546) ได้อธิบายว่า “สุขภาพ” ต้องให้ความหมาย กว้างขวางขึ้นจนสามารถทะลุกรอบการมองสุขภาพแบบเดิมที่นิยามสุขภาพ คือ “การไม่เป็นโรค” และมองปัญหาสุขภาพคือ “เชื้อโรคที่สามารถกำจัดได้ด้วยวัคซีนและยา” เท่านั้น นิยามของสุขภาพแนวใหม่จึงมองสุขภาพ คือ “สุขภาวะที่ครอบคลุมและบูรณาการทั้งมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เข้าเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม” แนวคิดเรื่องระบบสุขภาพของโลกนั้น เดิมวางอยู่บนฐานคิดอยู่ที่คติทางวัฒนธรรม ความหมายของสุขภาพหรือสุขภาวะ จึงมีความโน้มเอียงไปสู่การจัดการสุขภาพในทางกายภาพ (physical) ที่มองมนุษย์ธรรมดา และสังคมแบบแยกส่วน ตัดขาดจากกันอย่างสิ้นเชิง สร้างเทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อเอาชนะความเจ็บป่วย และความตาย แต่กลับไปสร้างความบีบคั้น ทุกข์ทรมานให้กับมนุษย์ และเกิดขัดแย้งไม่สมดุลในระบบสุขภาพการมองสุขภาพแบบแยกส่วน หรือในเชิงปัจเจก จึงไม่เพียงพอที่จะเข้าใจระบบสุขภาพที่เป็นจริงเพราะระบบสุขภาพที่เป็นจริงคือ ความเชื่อมโยง และสัมพันธ์กันอย่างบูรณาการ ทั้งระบบภายในร่างกายของมนุษย์สัมพันธ์กันกับธรรมชาติแวดล้อม และสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ทุกสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันที่อาจทำให้เกิด “สุขภาวะ” หรือ “ทุกขภาวะ” ทั้ง บุคคล ครอบครัว ที่ทำงาน องค์กร ชุมชน สังคม ระบบนิเวศ และจักรวาล (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553) ดังนั้น สุขภาวะในมุมมองใหม่จึงหมายถึง ภาวะแห่งความสุขอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางสังคมของคน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) มีสุขภาวะทางร่างกาย คือ สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรแก่อายุวัย และควรแก่อัตภาพ
- 2) มีสุขภาวะทางใจ คือ มีอารมณ์และความรู้สึกที่รื่นรมย์ ยินดี และเป็นสุข ไม่เครียดกังวล มีสติสัมปชัญญะและความคิดตามควรแก่อายุ แก่อัตภาพ และสภาพแวดล้อม
- 3) มีสุขภาวะทางจิต หรืออาจใช้คำว่า "จิตวิญญาณ" คือ ความสุขที่เกิดจากการเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจความจริงแห่งชีวิตและสรรพสิ่ง จนเกิดความรอบรู้ และมีความรักความปรารถนาให้สรรพสิ่งมีความสุข
- 4) มีสุขภาวะทางสังคม คือ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับคนอื่นและสิ่งแวดล้อมในสังคมของตนได้อย่างมีความสุข มีน้ำใจ ปฏิบัติตามกติกาที่ได้ร่วมกันวางไว้ มีความเอาใจใส่ มีน้ำใจให้ผู้อื่น เอื้ออาทร และมีความอดทนต่อการอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม สสส. ได้วิเคราะห์แนวโน้มและสถานการณ์สำคัญที่จะส่งผลต่อสุขภาวะในรอบ 10 ปีข้างหน้าว่ามี 4 ประการคือ 1) พลวัตทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระดับโลก ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและสินค้าอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะเป็ปัจจัยเอื้อต่อการระบาดของปัญหาสุขภาพที่สำคัญ 2) พลวัตการพัฒนาเทคโนโลยีซึ่งจะส่งผลต่อการเฝ้าระวัง การพยากรณ์ การเสี่ยงจากการเกิดโรค การตรวจวินิจฉัย การคัดกรอง การป้องกัน และรักษาโรค 3) พลวัตทางสังคมและการเมือง สังคมไทยจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ความผูกพันในครอบครัวอ่อนแอลง อำนาจรวมศูนย์จะลดพลังลง ท้องถิ่นชุมชนจะมีบทบาทจัดการตนเองมากขึ้น ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม

ร่วมขยายตัวมากขึ้น ความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงอยู่แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น และ 4) พลวัตด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะรุนแรงขึ้น เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น และปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและอาจเกิดวิกฤตอาหารและขาดแคลนพลังงานนอกจากนี้ประเด็นท้าทายต่อการเสริมสร้างสุขภาวะในทศวรรษหน้าคือ

- 1) พหุกรรมเสี่ยง ได้แก่ การบริโภคสุรา ยาสูบ และสารเสพติด การขับขี่ที่ไม่ปลอดภัย การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม ทานผักผลไม้ไม่พอ และขาดการเคลื่อนไหวร่างกาย
- 2) สภาพแวดล้อมยังไม่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมสุขภาวะทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และ
- 3) ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรม ทั้งเรื่องรายได้ โอกาสและสถานะสุขภาวะ

หลักการสำคัญในการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียน

หลักการสำคัญที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนตามโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจสังคมในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสุขภาวะในโรงเรียน มีดังนี้

- 1) มุ่งผลสัมฤทธิ์นักเรียนโดยเน้นทักษะทางปัญญา
- 2) เสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เกิดแรงบันดาลใจ เพื่อเพิ่มตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบ เสริมสร้างทักษะต่างๆ และปลดปล่อยอิสรภาพทางวิชาการแก่โรงเรียน
- 3) อาศัยการวิจัยเป็นฐานและมีทฤษฎีรองรับในการสอน การเรียนรู้ และการพัฒนาโรงเรียนจะต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แข็งแกร่งสนับสนุนกลยุทธ์หรือโปรแกรมการพัฒนา
- 4) มีลักษณะเฉพาะบริบท การพัฒนาโรงเรียนต้องไม่ยึดติดว่า “กลยุทธ์เดียวใช้ได้ทุกองค์กร” ดังนั้นต้องออกแบบกระบวนการแทรกเสริมให้เหมาะสม
- 5) การเสริมศักยภาพต้องเป็นไปตามธรรมชาติ เน้นความยั่งยืน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ครูทำงานและสร้างเครือข่ายแบบมืออาชีพ
- 6) สร้างแรงจูงใจให้ครูศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และมีการสะท้อนผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- 7) ต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็ง กระตือรือร้น
- 8) มีกลยุทธ์และกระบวนการแทรกเสริมที่เป็นระบบ โดยใช้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการและการพัฒนาองค์กร
- 9) อาศัยการสนับสนุนจากภายนอก อาศัยทั้งการรวมอำนาจหรือการกระจายอำนาจ และต้องมีนโยบายที่เอื้อต่อการดำเนินการ
- 10) ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้งในแนวราบและแนวตั้ง ให้เกิดพลังการสร้างสรรค์ที่จะเปลี่ยนแปลงจากภายในโรงเรียน สังคม

เป้าหมายของการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตคือการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยย่อยไปสู่หน่วยใหญ่ ดังนั้นเป้าหมายการพัฒนาสุขภาวะในโรงเรียนจะต้องเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนแล้วค่อยวิวัฒน์ (evolving) ไปสู่เครือข่ายโรงเรียนและสังคม แนวคิดการพัฒนาโรงเรียนของโครงการนี้จึงออกแบบการพัฒนาจากล่างสู่บน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาตามโครงการจึงแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับโรงเรียน ระดับเครือข่ายโรงเรียน และระดับสังคม

หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนสุภาพะ

การสอนในปัจจุบันต้องเปลี่ยนไปจาก “การสอนของครู” มาเป็นเน้น “กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน” เปลี่ยนจากการเรียนของปัจเจกบุคคล มาเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team Learning) เปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขันมาเป็นเน้นความร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันกันและเปลี่ยนจากแค่ได้เรียน “ความรู้มากมาย” มาเป็นการฝึก “ทักษะ” ทั้งทักษะการเรียนรู้ การคิดการเรียนรู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง ทักษะชีวิตลักษณะการทำงานและทักษะการใช้ ICT อย่างชาญฉลาด การเปลี่ยนแปลงแบบนี้ “ครู” จึงต้องเปลี่ยนจากการสอนบอกความรู้ มาเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก สร้างความสนุกในการเรียน เน้นเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) หรือสภาพการทำงานเสมือนจริง ให้เด็กแบ่งกลุ่มกันลงมือทำเพื่อเรียนรู้จากการปฏิบัติ ครูชวนศิษย์ร่วมกันทบทวน (After Action Review : AAR) สิ่งที่ทำว่าได้เรียนรู้อะไรหรือฝึกทักษะอะไร จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เชื่อมโยงสิ่งที่รู้ด้วยการทำกับทฤษฎีที่มีคนสร้างไว้ เข้าถึงซึ่งความรู้จริงมิใช่แค่ท่องจำตำรา อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอน เปลี่ยนห้องสอน เป็นห้องเรียนรู้ของเด็กไม่ใช่เรื่องง่ายที่ครูจะเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวเอง

ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ Professional Learning Community (PLC)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสอนของครู นักปฏิบัติให้เกิดเป็นชุมชน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้แบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่รูปแบบการนั่งฟังสัมมนาหรือบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกันตั้งคำถามและทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน ตามแนวความเชื่อว่า หัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

PLC : Professional Learning Community คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหารในโรงเรียนมานั่งพูดคุยกัน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการปฏิรูปโรงเรียนในการสร้าง “สัมพันธภาพที่ดีในองค์กร” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของครูในการทำงาน ช่วยปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน สร้างการเป็นผู้นำร่วมกันของครูหรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ผู้นำ” ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปถึงการเรียนรู้ร่วมกันและการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือน แรงผลักดัน โดยอาศัยความต้องการและความสนใจของ สมาชิกในวง PLC เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพสู่ความองอาจของการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นหลัก การเรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ PLC จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ชวนครumarวมตัวกันเป็นชุมชน เป็นเครือข่าย แล้วลุกขึ้นมาเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวเอง เปลี่ยนแปลงห้องเรียน เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการสอนความรู้ โดยครูต้องเป็นผู้ลงมือกระทำเองและเรียนรู้ร่วมกัน

โรงเรียนสุภาพะจะต้องมีการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเป็นวิถีชุมชน ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรงเรียนสุภาพะได้กำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกสัปดาห์ขึ้นอยู่แต่ละบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรียกว่า PLC หรือ Professional Learning Community ครูและครูเรียนรู้ไปด้วยกัน

ครูไม่จำเป็นต้องเก่งตั้งแต่แรก ครูสามารถรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูพัฒนาตนเองด้วยการสร้างชุมชนวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ไม่ว่าจะ PLC ในกลุ่มสาระวิชาในโรงเรียน ข้ามโรงเรียน ข้ามเขต ข้ามจังหวัด สำหรับครูจะเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของวิชาชีพครู มีความสุขที่ได้เห็นนักเรียนพัฒนาเข้าถึงสุขภาวะทางจิตวิญญาณและเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นครู จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูทุกสัปดาห์ (อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการมากขึ้น ครูทุกคนได้ปรับและจนุมความคิดกันมากขึ้น ผู้บริหารมีโอกาสได้แทรกความรู้เทคนิคกระบวนการสอนเพิ่มขึ้นเมื่อเป็นผู้นำวง PLC ครูส่วนใหญ่จะเล่าให้ฟังว่า เด็กๆ จะเงยบลงมาก เริ่มที่จะคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักการรอคอยมากขึ้น คนที่ไม่กล้าพูดจะเริ่มพูด เพราะครูจะตั้งคำถามและให้เด็กคิด ไม่มีถูกไม่มีผิดและเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้พูด ได้คิดตามความสามารถของเด็กเอง แรกๆ เด็กอาจจะไม่กล้าพูดทุกคน บางคนยังลอกคำพูดของเพื่อนอยู่ก็มี พอเริ่มไปได้ระยะหนึ่งเด็กจะกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น เด็กเริ่มมีความไว้วางใจครูมากขึ้น ครูเรียนรู้ไปด้วยกันกับเด็ก เด็กเรียนรู้ไปด้วยกัน เด็กมีความสุขที่ได้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ มีความสุขที่ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนตัวของครูเองเกิดความภาคภูมิใจและอยากเล่าให้ครูคนอื่นฟังในวง PLC จากสิ่งที่ตนเองทำแล้วประสบความสำเร็จหรือเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในตัวของนักเรียน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้และที่สำคัญที่สุดคือครูเกิดพลังในการพัฒนาตนเอง เกิดพลังในการทำงาน มีศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง

กระบวนการทำ PLC ควรเริ่มจากการมีผู้นำวง เริ่มแรกผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นผู้นำวงเพราะผู้นำวงต้องตั้งประเด็นหรือเปิดประเด็นของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เรื่องประทับใจจากการจัดการเรียนการสอนของครูในสัปดาห์นี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรพูดถึงสิ่งที่ดีก่อนเสมอในช่วงเริ่มแรกๆ ของการทำวง PLC เพราะถ้าพูดถึงปัญหาก่อนแล้วหาทางออกไม่ได้หรือหาแนวทางแก้ไขยังไม่พบจะทำให้วง PLC มีบรรยากาศที่ไม่เอื้อในการพูดคุยกัน ปัญหาควรเอาไปพูดหลังๆ จากพูดถึงสิ่งที่ประทับใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูนำผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมาเล่าให้เพื่อนในวงฟังแล้วมีการออกแบบและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในสัปดาห์ต่อไปว่าครูแต่ละคนจะทำอย่างไร ใช้สื่ออะไร ใช้กระบวนการเรียนรู้อะไรบ้าง เป็นต้น เป็นการเสริมแรงบวกซึ่งกันและกันและควรสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ ทุกคนมีโอกาสพูด การทำ PLC นั้นสามารถทำได้ในหลากหลายระดับเช่นในกลุ่มสาระวิชาในโรงเรียน ภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด หรือข้ามจังหวัด ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตนเอง ดังนั้นกล่าวโดยสรุปแล้ว PLC จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ในยุคการปฏิรูปการศึกษา PLC ที่ดีผู้นำวงใช้คำถามนำ เพื่อให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก ทุกคนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของผู้เรียนและเห็นความเจริญงอกงามในตัวเด็ก เสริมพลังบวกให้กับครู สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกคนต้องเปิดใจในการพูดคุยกัน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นวิถีชุมชนของโรงเรียน เมื่อทำวง PLC จนเกิดเป็นวิถีชุมชนแล้ว ผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรต้องพยายามสร้างผู้นำวง PLC จากสมาชิกในองค์กรเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถนำวงได้เช่นเดียวกันกับผู้บริหารหรือผู้นำองค์กร เป็นการสร้างผู้นำรุ่นต่อไปอีกทางหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นโรงเรียนสุภาพะ ได้นำการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน การสร้างเป้าหมายร่วมกัน การสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) ที่มุ่งสร้างปัญญาภายนอกและกระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน ที่เรียกว่า “จิตศึกษา” ของโรงเรียนสุภาพะมาตั้งปี 2556 โดยปรากฏผลพอสรุปได้ดังนี้

สิ่งที่พบได้เป็นประจำของครูคือ เกิดการเรียนรู้จากเพื่อนครูด้วยกัน ในด้านการแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการสอน ส่งเสริมครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ครูเป็นผู้ฟังมากขึ้น ลดความรู้สึกลดเดียดเยียนงานการสอนของครู เพิ่มความรู้สึผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง จนเกิดความรู้สึว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน จึงถือว่าเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระ ที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรม การสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ส่งผลต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วขึ้น มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับครู สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน ช่วยให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและกิจกรรมจิตศึกษา เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียน สร้างการมีส่วนร่วมและเห็นเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน ดังนั้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) จึงเป็นเครื่องมือในสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ครูเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง ภาคภูมิใจแห่งวิชาชีพครูและช่วยสร้างครูให้เป็นครู ผู้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ร่วมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จในที่สุด ผู้บริหารทำกับครู ครูก็จะนำไปใช้ต่อกับเด็ก เป็นการเรียนรู้ต่อกันเป็นทอดๆ

ส่วนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนและนำองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ กระบวนการ PLC ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้บริหาร คือ ผู้บริหารลดความเป็นอัตตาในตัวเองลง สร้างการมีส่วนร่วมในโรงเรียนหรือองค์กรมากขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ นำไปสู่การปรับกระบวนการที่ดำเนินการจัดการเรียนรู้สร้างเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับในโรงเรียน ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเป็นระนาบเดียวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง ไปสู่บรรยากาศแห่งมิตรภาพในองค์กรมุ่งสู่องค์กรเป็นสุขในที่สุด ดังนั้นกระบวนการ PLC จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในยุคของการปฏิรูปการศึกษาเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนสุขภาวะเป็นโรงเรียนที่นำแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมา เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กรที่ต้องอาศัยการอยู่เคียงข้างในแนวระนาบ การเรียนรู้ร่วมกัน ของผู้บริหารและครู เพื่อขับเคลื่อนสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็น การรวมตัวของผู้บริหารและครูใน การลงมือปฏิรูปการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกัน ที่เน้นปฏิสัมพันธ์และการเป็นผู้นำร่วมกัน โดยครูเป็น เจ้าของการเปลี่ยนแปลงนั้นซึ่งเริ่มจากการเห็นคุณค่า วิสัยทัศน์ และการเรียนรู้ ในทิศทางเดียวกัน แล้วการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ สมาชิกใน PLC จะมุ่งเน้นว่า “ศิษย์ของเรา” มากกว่าว่า “ศิษย์ของฉัน” และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจาก “การเรียนรู้ ของ ครู” เรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อผู้เรียน เป็นสำคัญการประชุมหรือการที่ครูจำนวนหนึ่งนัดมาประชุมร่วมกันสม่ำเสมอ ยังไม่ใช่ PLC ที่แท้จริง เพราะ PLC ที่แท้จริงต้องเป็นความพยายามร่วมกันทั้งโรงเรียน ในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน เปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานที่อาศัยสัมพันธภาพเชิงบวก บรรยากาศที่ไม่เป็น ทิศทาง มีการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรไม่รู้จบ เป็นผลแห่งการเรียนรู้จาก การปฏิบัติที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดทักษะการเรียนรู้ และเป็นบุคคลเรียนรู้ เป็นการพัฒนาตนเองของครู เพื่อเป็นบุคคลเรียนรู้ และร่วมกับสมาชิกพัฒนาซึ่งกันและกันด้วยการเรียนรู้ร่วมกันผ่าน การปฏิบัติ อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยนำไปสู่การพัฒนาเรื่องอื่น ๆ ของโรงเรียนด้วย การเรียนรู้ในสถานศึกษาต้อง เปลี่ยนไปจากเดิม ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้ฝึก (Coach) หรือผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียน (Learning Facilitator) ห้องเรียนต้องเปลี่ยนจากห้องสอน (Classroom) มาเป็นห้อง ทำงาน (Studio) ในเวลาเรียนส่วนใหญ่ นักเรียนจะเรียนเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันที่เรียกว่า การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) เปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขัน มาเป็นเน้นความร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันกัน ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกในการเรียนให้แก่ศิษย์ โดยเน้นออกแบบโครงการให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันลงมือทำแล้ว เรียนรู้ระหว่างปฏิบัติและได้ฝึกฝนทักษะเพื่อการดำรงชีวิต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการ เรียนการสอนของครูเป็นเรื่องที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงใดๆ เป็นไปได้ยากที่ จะทำเพียงลำพังหรือเพียงนโยบาย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน จึงจำเป็นต้องสร้าง PLC ที่สอดคล้องกับธรรมชาติทางวิชาชีพพร้อมในโรงเรียน ชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้นั้น จึงจำเป็นต้องสร้างชุมชนที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุขทางวิชาชีพ มีฉันทะและศรัทธาในการทำงาน “ครูเพื่อศิษย์ร่วมกัน” บรรยากาศ การอยู่ ร่วมกันจึงเป็นบรรยากาศ “ชุมชนกัลยาณมิตร ทางวิชาการ” (สุรพล ธรรมรัตน์, ทศนีย์ จันอินทร์, และคงกฤษ ไตรรงค์, 2553) ที่มีลักษณะความเป็นชุมชน แห่งความเอื้ออาทรอยู่บนพื้นฐาน “อำนาจ เชิงวิชาชีพ” และ “อำนาจเชิงคุณธรรม” (Sergiovanni, 1994) การพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นกระบวนการที่พยายามช่วยให้ครูได้กลับมาทบทวนเกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองแล้วครูชวน กันทบทวนไตร่ตรอง (Reflection หรือ After Action Review :AAR) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือ ทักษะที่ลึกและเชื่อมโยง รวมทั้งเชื่อมโยงประสบการณ์ตรงเข้ากับทฤษฎี ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิง ทฤษฎีจากการปฏิบัติ หัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลง คือเปลี่ยนจากเรียนรู้จากฟังครูสอนมาเป็น เรียนรู้จากการลงมือทำทั้งหมดเป็นการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนและวงการศึกษาทั้งในระดับจิตสำนึก

ระดับรากฐาน และระดับโครงสร้าง ซึ่งต้องมีการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management) อย่างจริงจังและเป็นระบบหาหนทางร่วมกันกับเพื่อนร่วมวิชาชีพในการแก้ปัญหาในการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นวิธีที่เห็นผลต่อนักเรียนโดยตรง

การเริ่มทำ PLC เริ่มจากคำถามเชิงคุณค่าว่า “โรงเรียนดำรงอยู่เพื่ออะไร ทำไมจึงต้องมีโรงเรียนนี้ ไม่ได้ไหม” “เมื่อมีอยู่ต้องทำอะไรให้แก่สังคม แก่ชุมชน” “อย่างไรเรียกว่าทำหน้าที่ได้ดี นำภาคภูมิใจ” และ “เราจะช่วยกันทำให้โรงเรียนของเราทำหน้าที่ได้ดีเช่นนั้น ได้อย่างไร” ซึ่งคำตอบไม่หนีไปจากการมีคุณค่าต่อศิษย์ต่อการสร้างอนาคตให้แก่อนุชนรุ่นหลังนำไปสู่การร่วมกันยกร่าง ถ้อยคำแสดงปณิธานความมุ่งมั่น (Purpose Statement) และค่านิยมหลัก (Core Value) ของโรงเรียนที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน และใช้เป็นแนวทางเพื่อนำและเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปสู่ เป้าหมายที่ทรงคุณค่าที่ร่วมกันฝัน เมื่อเป้าหมายชัดและเห็นแนวทางลงมือทำ ต้องรับเข้าสู่วาระ ปฏิบัติ (Action Mode) หาผู้กล้าอาสาลองทำ หากครูจำนวนน้อยที่จะร่วมกันเป็นแนวหน้าทดลองหา วิธีบรรลุเป้าหมายเชิงคุณค่าที่เป็นเป้าหมายเชิงคุณค่าร่วมกันของครูทั้งโรงเรียน รวมทั้งเป็นเป้าหมาย เชิงคุณค่าร่วมกันของผู้ปกครอง และผู้บริหารทุกระดับ ทดลองทำในบางชั้นเรียน ในครูเพียงกลุ่ม เล็กๆ ที่เป็นอาสาสมัคร เต็มใจที่จะเป็นผู้ริเริ่มแต่ไม่ใช่ทำคนเดียวห้องเรียนเดียวอย่างโดดเดี่ยว ต้องมี ทีมร่วมคิดร่วมทำ และแยกกันทำ แต่ร่วมกันเรียนรู้จากประสบการณ์ทำโดยไม่บังคับ ไม่สร้างความ อึดอัดให้แก่ครูที่ยังไม่ศรัทธา หรือไม่อยากเปลี่ยนแปลง สื่อสารให้คนอื่นรู้จัก PLC ด้วยการลงมือทำ และสื่อสารด้วยเรื่องราวจากผลของการลงมือทำ (ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา มจพ., 2557) รายละเอียด ดังนี้

การมีเป้าหมายหรือฉันทะร่วมกันในด้านการเรียนการสอนเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการให้ครูทั้ง โรงเรียนได้ร่วมทบทวนและกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายเหล่านั้นอย่างแท้จริง กรณีตัวอย่าง เช่น โรงเรียนสุภาพะ มีฉันทะร่วมกันในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาปัญญาภายนอก และการใช้กิจกรรมจิตศึกษาเป็นฐานพัฒนาปัญญา ภายใน (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา.2558) หรือการที่โรงเรียนมีเป้าหมายร่วมกันที่พัฒนา ด้านการเรียนรู้ด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน สิ่งสำคัญของการเริ่มต้น PLC จึงเน้นไปที่ เป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กเป็นหลัก กิจกรรมหรือโครงการ ที่แคบตันและใช้เวลาสั้น ๆ มี กำหนดเวลาที่ชัดเจน จึงไม่ใช่จุดเริ่มต้น PLC ที่แท้จริงแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาที่ร่วมกันซึ่งเริ่มต้น จากผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเป้าหมายขององค์กรโดยนำประสบการณ์ และความรู้จากการปฏิบัติหรือความรู้ที่ฝังอยู่จากการทำงานของครูแต่ละคน (Tacit knowledge) ถ่ายทอดและบูรณาการร่วมกันทั้งองค์กรและนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และถ้าการแก้ปัญหาใน บางเรื่องที่ยังไม่สามารถคลี่คลายอุปสรรคเหล่านั้นได้ดี จำเป็นต้องอาศัยผู้ชี้แนะ (Coach) ที่เป็นไป ตามความต้องการของครูโดยการชี้แนะนั้นก็ต้องสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง ทบทวนผล การปฏิบัติที่ร่วมกันวางแผนพัฒนาการสอนอย่างสม่ำเสมอเมื่อคุณครูได้ร่วมทบทวนวิธีที่จะปฏิบัติ ร่วมกันก่อนไปสอนจริง (Before Action Review : BAR) ในวง PLC แล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องนำผลปฏิบัติเหล่านั้นมาทบทวนถึงผลที่เกิดขึ้น สิ่งที่ได้เห็นและเรียนรู้อะไร หรืออาจเรียก กิจกรรมนี้ว่า การทบทวนหลังจากได้ปฏิบัติ (After Action Review : AAR) โดยในวง AAR จะเป็น

วงที่ทบทวนการปฏิบัติโดยบอกเล่าถึงสิ่งที่ทำ และสิ่งที่ได้เรียนรู้ ส่วนเพื่อนครูท่านอื่นก็จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่เห็น และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากเพื่อนครู วงนี้จึงเป็นวงที่ทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ด้วยบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่นครูจะนัดรวมกันทุกเย็นวันศุกร์ เวลา 16.00 – 17.00 เพื่อมานั่งดื่มชากาแฟ และตั้งวง PLC เพื่อทบทวนการเรียนการสอนที่ผ่านมาในสัปดาห์นั้น และทบทวนสิ่งที่จะปฏิบัติในสัปดาห์ต่อไป

ร่วมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของเพื่อนร่วมวิชาชีพเมื่อมีเป้าหมายร่วมกันของครู การไว้เนื้อเชื่อใจต่อกัน การมีสัมพันธภาพที่ดี ในวงสนทนา กิจกรรมทั้งหลายทั้งหมดในวง PLC จึงไม่ใช่แค่เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ อาจจะหมายถึง สิ่งเกิดการณสอนของเพื่อนครู การนำสื่อมาอธิบายในวง PLC การสร้างแรงบันดาลใจจากผู้ประสบความสำเร็จ การสร้างความมั่นใจจากสิ่งที่ปฏิบัตินำไปสู่ทฤษฎี หรือการสร้างเครือข่ายกับครูต่างโรงเรียนที่มีเป้าหมายเดียวกัน เช่น กลุ่ม เครือข่ายครูในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายครูเพื่อศิษย์ เป็นต้น กิจกรรมทั้งหลายทั้งหมดเหล่านี้ล้วนมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้สู่ผู้เรียนอย่างแท้จริง เผยแพร่สู่สาธารณะและสร้างเครือข่ายเมื่อกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้อันมีความสำเร็จ วิธีที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนและแพร่ขยาย คือการนำเรื่องราวหรือกลไกเหล่านั้นสู่สาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดให้ชุมชนอื่นได้มาศึกษาและแลกเปลี่ยนร่วมกัน การสร้างคู่คิดของชุมชน (Community Buddy) ข้อสำคัญการเปิดกว้างสู่สาธารณะคือการใช้พื้นที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ในเวลาที่ไม่กระทบต่อการจัดกิจกรรมปกติของครู ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีความยั่งยืนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เทคนิคการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review) ในการสร้าง PLC มีหลายเทคนิคที่ใช้ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู เช่น เทคนิคสนทริยสนทนาเพื่อการเรียนรู้ (Dialogue) ซึ่งเป็นการพูดคุยในระดับราบ เน้นการฟังอย่างรู้เท่าทันจิตใจของตน เพื่อขจัดการตติสนระหว่างการฟัง เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ (Share and Learn) เป็นเทคนิคที่อภิปรายร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ โดยมีเจตจำนงที่การเรียนรู้ของเด็ก หรือเทคนิคการใช้เรื่องเล่า (Story telling) ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรื่องของผู้ให้ข้อมูลผ่านวิธีการเล่าเรื่อง ให้ความสำคัญกับเสียงและประสบการณ์ที่ผ่านการเล่าเรื่องโดยผู้ให้ข้อมูล ทำให้ทราบและรับรู้ถึงชีวิตของผู้ให้ข้อมูล และเทคนิคที่สำคัญของ PLC อีกเทคนิคหนึ่ง คือ การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ถูกนำมาใช้โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2558 รายละเอียดดังนี้

1. การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือถอดบทเรียนหรือองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ไม่ว่าจะการปฏิบัตินั้นๆ จะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัตินั้นๆ ในครั้งต่อไป การทำ AAR จะอยู่ในส่วนหนึ่งของวงจรแห่งการวางแผนการ เตรียมความพร้อม การปฏิบัติ และการทบทวน ซึ่งคล้ายกับวงจร PDCA (Plan, Do, Check, Act) โดย AAR จะเป็นการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ทำผิดพลาดไม่ใช่การกล่าวโทษใครแต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีกในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้ว โดยที่ผู้ทบทวนจะต้องทราบถึงเป้าหมายหรือสิ่งที่ตั้งเป้าไว้แล้วนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่บรรลุเป็นการทบทวนการทำงานการปฏิบัติงานของตนเองโดย

ยังไม่ต้องไปทบทวนหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของเพื่อนร่วมงานคนอื่นๆ การทำ AAR มักจะทำเป็นกลุ่มโดยมีผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ซึ่งอาจจะทำเป็นระยะๆ ต่อเนื่องหรือทำเฉพาะภารกิจหลักๆ ในแต่ละครั้งก็ได้วิธีการนี้จะทำให้ทีมงานได้มีโอกาสในการทบทวนพฤติกรรมการทำงานของตนเองในกิจกรรมหนึ่งๆ ช่วยให้ทีมงานได้เข้าใจในเนื้องานมากขึ้นและเรียนรู้ จากประสบการณ์นั้นๆ การที่ทีมงานได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะช่วยให้พัฒนาสมรรถนะการทำงานได้ดีขึ้นทั้งนี้ ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) นั้นมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของ AAR เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะต้องมีความสามารถที่จะสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยน เรียนรู้บรรยากาศของความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันบรรยากาศของความเป็นทีมงานที่ ทำงานเป็นทีมโดยกำหนดให้มีผู้บันทึกเนื้อหาสาระ (คุณลิขิต) ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้

2. ขั้นตอนการใช้เทคนิคการทบทวนผลการปฏิบัติงาน

2.1 รวบรวมพล/ผู้เข้าร่วม AAR :ควรทำ AAR ทันที หลังจากจบงานนั้นๆ หรือเร็วที่สุดที่จัดหาเวลาได้ เพราะยังจำได้ดี การเรียนรู้จะได้ถูกนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

2.2 แนะนำกฎกติกาการยาท :สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในการทำ AAR ต้องมีการเปิดใจและยอมรับที่จะเรียนรู้ ไม่มีการกล่าวโทษ ชำเติม ตอกย้ำซึ่งกันและกัน ทุกคนควรมีส่วนร่วมในบรรยากาศที่อิสระไม่มีความเป็นเจ้านาย หรือลูกน้อง AAR เป็นการเรียนรู้จากเหตุการณ์มากกว่าการวิจารณ์

2.3 ทบทวนเหตุการณ์การกระทำที่เกิดขึ้นและควรเกิดขึ้น :โดยมีคำถามสำคัญ ดังนี้ เห็นอะไร รู้สึกหรือคิดอย่างไร และเรียนรู้อะไร

2.4 บันทึกประเด็นสำคัญ : การบันทึกประเด็นสำคัญหลังจากที่ได้มีการชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนในการทำ AAR แล้ว ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ภายในทีมงานด้วยกันและเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้นกว่าเดิมในองค์กร

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสุภาพะ

1. จิตศึกษากับการพัฒนาปัญญาภายใน

การเรียนการสอนในปัจจุบันโรงเรียนโดยทั่วไปเน้นการสอนความรู้เพื่อให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แต่ไปไม่ถึงการนำความรู้ไปใช้ ความเข้าใจทักษะใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่โลกปัจจุบันความรู้เปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก การวิ่งตามความรู้แล้วมาสอนเด็กเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง แต่การสร้างให้เด็กเป็นนักแสวงหาความรู้ที่สำคัญมากกว่า เราก็มองว่าความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ มีสองมิติ คือความเข้าใจต่อโลกข้างนอกและความเข้าใจต่อตัวเองในฐานะที่เป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณ มีความรู้สึก ที่เราเรียกว่า “ปัญญาภายใน” เป้าหมายที่แท้ของการศึกษาคือ การเปลี่ยนผู้เรียนจากผู้ไม่รู้สู่ผู้รู้และผู้เป็นที่เห็นได้จากการมีวิสัยทัศน์ จิตสำนึกที่เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตอนที่ยังไม่รู้และเกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่า การศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นสร้างผู้เรียนให้เป็นเพียงผู้จำ ล้วนเป็นเพียงการจำเพื่อไปสอบ สร้างให้ผู้เรียนมีสภาพเป็นตำราที่เดินได้ โดยไม่ได้นำเอากระบวนการ “การเปลี่ยนคน สร้างสรรค์สังคม” มาเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษา คำถามที่เกิดตามมา คือ หากการศึกษาที่เป็นอยู่พาเราไปสู่ทางออกของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ไม่ได้ หน้าที่กลับยิ่งสร้างปัญหาใหม่เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะวิถีของการศึกษาในยุคปัจจุบัน

เป็นการศึกษาที่สร้างให้คิดแบบแยกส่วน หล่อหลอมให้คนมีจิตสำนึกการแข่งขันและยึดเอาตนเองหรือหมู่พวกของตนเป็นศูนย์กลาง ถ้าให้การเรียนรู้ “จิตศึกษา” เพื่อบ่มเพาะปัญญาภายในให้กับเด็กๆ ตั้งแต่ต้นก็อาจจะช่วยให้เด็กๆ ได้พบคำตอบของการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง (รู้ตัว) และผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตัวเอง คนอื่น และสิ่งต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายและมีความหมาย การอยู่ด้วยกันอย่างภราดรภาพ ยอมรับในความแตกต่าง เคารพและให้เกียรติกัน การมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม อยู่อย่างพอดีและพอใจได้ง่าย การมีสติอยู่เสมอ รู้เท่าทันอารมณ์เพื่อให้รู้ว่าต้องหยุด หรือไปต่อกับสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ มีความคิดสามารถจัดการอารมณ์ตนเองได้ การเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสิ่งต่างๆ นอบน้อมต่อสรรพสิ่งที่เกื้อกูลกัน อยู่และการมีจิตใหญ่มีความรักความเมตตาตามสากล แต่นั่นก็ไม่ใช่ง่ายเพราะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ มี 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มุ่งสร้างแต่ปัญญาภายนอกเท่านั้น ปัญญาภายในที่เราทั้งหมดโยหาทั้งเป็นเครื่องค้าชีวิตกลับกลายเป็นสิ่งขาดแคลนเหลือเกิน ในภาวะปัจจุบันและก็ยังพบว่าคนในยุคนี้ “ทุกข์ง่าย สุขยาก” ทั้งนี้ล้วนเกิดขึ้นมาจากการที่ปัจเจกบุคคลขาดสำนึกที่ดีและขาดซึ่งความตระหนักถึงภาวะหน้าที่ของตนที่มีต่อมวลมนุษย์และสรรพสิ่งในธรรมชาติ พอกล่าวถึงสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และโจทย์การศึกษาแบบไทย ไม่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนได้ตามการเปลี่ยนแปลง คงมีคำถามตามมาว่า “จะอย่างไร” และ “มีวิธีการอย่างไร” กระบวนการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเน้นให้ผู้เรียนอยู่กับความจริงสูงสุด ที่เมื่อเข้าถึงแล้วจะก่อเกิดอิสรภาพความสุข ความรักเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ อันเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การศึกษาเช่นนี้จึงเป็นการศึกษาที่ต้องพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวม เป็นการพัฒนาปัญญาภายใน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและส่งผลต่อชีวิตด้านในของผู้เรียน จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่าน จิตศึกษา คือการพัฒนาปัญญาภายใน เป็นอีกหนึ่งในวิธีการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะพิเศษ คือมุ่งไปที่การพัฒนาชีวิตโดยการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก จากรากฐานของการปฏิบัติฝึกฝนจริง การสร้างความเป็นชุมชนและวิถีชุมชน การใช้จิตวิทยาเชิงบวกและผ่านกิจกรรมจิตศึกษา

กระบวนการทัศน์ของจิตศึกษากับการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะโรงเรียนสุขภาวะได้นำแนวคิดและกระบวนการพัฒนาทั้งครูและเด็กให้เกิดการเรียนรู้และงอกงามด้านความฉลาดทางด้านอารมณ์และความฉลาดด้านจิตวิญญาณ โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่า “จิตศึกษา” มาประยุกต์ใช้ที่โรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งใช้กระบวนการทัศน์ของจิตศึกษา 3 ประการ ดังนี้

1) การสร้างความเป็นชุมชนและวิถีชุมชน

การสร้างความเป็นชุมชนและวิถีชุมชนเริ่มตั้งแต่การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีครูที่เป็นกัลยาณมิตรที่คอยเกื้อหนุนให้คำแนะนำและให้ความรักความเมตตาเสมอ ความรู้สึกปลอดภัยของเด็ก มีแรงจูงใจเชิงบวก โรงเรียนเริ่มสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีการปฏิบัติในวิถีโรงเรียน จะต้องทำอย่างมีความหมาย มีเหตุผลและคงเส้นคงวา ในขณะเดียวกันโรงเรียนยังต้องตระหนักอยู่เสมอว่าผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมีส่วนเกื้อกูลต่อความก้าวหน้าของเด็ก การสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย จะช่วยให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาในเชิงจิตวิญญาณซึ่งเป็นสิ่งนามธรรม ในที่สุดผู้ปกครองจะเข้ามามากขึ้น พร้อมทั้งจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโรงเรียน เมื่อผู้ปกครองได้เรียนรู้วิถีชุมชน

โรงเรียนจากบทเรียนที่เกิดขึ้นจริงภายในโรงเรียน ผู้ปกครองก็จะนำกลับไปสู่ชุมชนจริงของตนเอง กระบวนการ “จิตศึกษา” ก็การพัฒนาปัญญาภายในของโรงเรียน ต้องมีการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเป็นวิถีชุมชน ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน โรงเรียนสุภาพะได้กำหนดมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรียกว่า PLC หรือ Professional Learning Community ครูและครูเรียนรู้ไปด้วยกัน ครูไม่จำเป็นต้องเก่งตั้งแต่แรก ครูสามารถรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูพัฒนาตนเองด้วยการสร้างชุมชนวิชาชีพ PLC อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ไม่ว่าจะ PLC ในโรงเรียน ข้ามโรงเรียน ข้ามเขต ข้ามจังหวัด สำหรับครูจะเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่าของวิชาชีพครู มีความสุขที่ได้เห็นนักเรียนพัฒนา เข้าถึงสุขภาวะทางจิตวิญญาณและเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อให้มองเห็นภาพการสร้างวิถีชุมชนของโรงเรียนสุภาพะ จึงได้ยกตัวอย่างตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวันพอให้เห็นการสร้างวิถีชุมชนในโรงเรียนตามบริบท

จิตศึกษากับการพัฒนาปัญญาภายใน

จิตศึกษานี้เกิดจากความเชื่อว่า “เพราะความสัมพันธ์เชิงบวกเป็นหัวใจของการเรียนรู้” เพราะหากครูและเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เด็กรู้สึกที่โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความอบอุ่นและส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการที่ดีด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ โดยกิจกรรมส่วนมากมักเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดสมาธิหรือสติ มุ่งสร้างพลังความสงบจากภายใน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายในเชิงลึก รวมไปถึงกิจกรรมที่มุ่งสร้างพลังความรักความเมตตาด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมจิตศึกษา

1. โยคะ เพื่อให้ผู้เรียนได้อยู่กับลมหายใจ
2. การนวดตนเองหรือนวดเพื่อนเพื่อส่งต่อความรู้สึกดีต่อกัน
3. การเดินรอยเท้า การเดินต่อเท้าตามเส้นตรง เพื่อให้เกิดสติเท่าทัน
4. การส่งเทียน การพับกระดาษ

อารมณ์

2) การใช้จิตวิทยาเชิงบวก

กรอบคิดทางจิตวิทยาเชิงบวก คือ ศรัทธาในความดีงามของมนุษย์และบ่มเพาะผู้เรียนให้มีคุณค่าที่ดีงามซึ่งมีอยู่แล้วในใจองงามยิ่งขึ้น โดยปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน โดยมีหลักอยู่สองประการ คือสิ่งที่ควรลดหรือเลิกและสิ่งที่ควรทำ ดังนี้

2.1 สิ่งที่ควรลดหรือเลิก ได้แก่ ลดการเปรียบเทียบ ครูไม่ควรเปรียบเทียบเด็กๆ ไม่ว่าจะโดยการพูดหรือการกระทำเพราะไม่มีใครอยากถูกเปรียบเทียบว่าตนเองเป็นผู้ที่ด้อยค่ากว่า เด็กทุกคนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นธรรมชาติของตัวเองจึงไม่ควรเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ต้องแก้ไขควรกระทำต่อเขาโดยตรงโดยไม่เปรียบเทียบกับคนอื่นลดการตีค่า การตัดสิน และการชี้โทษ เด็กทุกคนทำชิ้นงานออกมาตามศักยภาพของตนเองอย่างไม่เสแสร้ง งานที่ออกมาจะบอกถึงสิ่งที่เด็กรู้ สิ่งที่เข้าใจหรือความสามารถของเด็ก ครูมีหน้าที่ต้องรู้อย่างเหลือส่วนใดบ้างที่เด็กแต่ละคนยังไม่เข้าใจหรือยังไม่มีความสามารถเพื่อจะได้ช่วยยกระดับเรื่องนั้นให้สูงขึ้น คำว่า “ศักยภาพที่สูงขึ้น” ไม่ได้มีขีดจำกัด ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่ต้องมีเกณฑ์ใดๆ มาจับในการประเมินหรือการตัดสินลดการสร้าง

ภาพของความกลัวเพื่อการควบคุม ความกลัวกระตุ้นการทำงานของสมองส่วนอะมิกลาทำให้เด็กเข้าสู่โหมดปกป้อง หลบหนีจากสิ่งที่จะทำให้เจ็บปวด สิ่งคุกคาม หรือภัยอันตราย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เพราะทำให้เด็กไม่กล้าเผชิญกับสิ่งนั้น

2.2 สิ่งที่ต้องทำ ได้แก่การปรับพฤติกรรมเชิงบวก พฤติกรรมด้านลบที่แสดงออกมานั้นอาจสืบเนื่องมาจากการทำงานของสมองส่วนอะมิกลา ซึ่งจะแสดงออกอย่างอัตโนมัติเมื่ออยู่ในภาวะกังวล ตระหนักร้อกลัว ทั้งนี้เพื่อปกป้องตนเอง ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยอารมณ์ทางบวกหรือด้านของความดีงามมาจากการทำงานของสมองส่วนหน้า แต่ด้วยการทำงานของสมองสองส่วนที่เป็นปฏิภาคกัน นั่นคือเมื่อสมองส่วนหน้าทำงาน สมองส่วนอะมิกลาจะไม่ทำงานหรือแบบตรงกันข้าม เราจึงมีโอกาสที่จะฝึกฝนให้สมองส่วนหน้าได้ทำงานเพื่อให้เด็กๆ ได้แสดงออกด้านบวกหรือด้านดีงามมากยิ่งขึ้น โดยเด็กรู้ตัว ให้การเรียนรู้และให้การฝึกฝน

3) การจัดการผ่านกิจกรรมจิตศึกษา

โรงเรียนได้จัดการผ่านกิจกรรมจิตศึกษา ในคาบเวลาของ “จิตศึกษา” ในภาคเช้าของทุกวัน กล่าวคือหลังเข้าแถวเคารพธงชาติเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยใช้เวลา ประมาณ 25 - 30 นาที ในภาคเช้าก่อนการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาอื่นทุกวัน ทุกระดับชั้น และใช้เวลา 20 - 25 นาที ในภาคบ่ายก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ PBL ตัวอย่างกิจกรรม

3.1 กิจกรรมมุ่งให้เกิดสติ เพื่อให้นักเรียนกลับมารู้ตัวรู้เท่าทันอารมณ์ ว่าควรหยุดหรือจะทำกิจกรรมนั้นต่อผ่านกิจกรรม Brain Gym เดินต่อเท้า ไปข้างหน้าและเดินถอยหลัง จีบ L ตั้งตะเกียบ บิงโกตัก ตัก มือ Pass Word เป็นต้น เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมคล่องและชำนาญแล้วก็จะมีการนำเพลง สุตรคุณบทท่องจำ ประกอบท่าทางเพื่อให้นักเรียนมีสติและไม่เบื่อ เกิดความสนุกสนานด้วย

3.2 กิจกรรมฝึกสมาธิหรือการจดจ่อ เป็นกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีสมาธิที่ยาวขึ้น เช่น การส่งน้ำ ส่งเทียน การคีบเม็ดยาง คีบเม็ดมะขาม ในระหว่างที่ส่งอาจมีการกล่าวขอบคุณผู้ที่ทำสิ่งดี ๆ ให้กับเราหรือเราได้ทำสิ่งดี ๆ อะไรบ้างเป็นการมอบน้อมต่อสรรพสิ่ง เกิดความรักในสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว มีคุณค่าในตัวเอง ฝึกฝนคุณธรรมจริยธรรมผ่านกิจกรรม เช่นการไหว้ อดทน มีน้ำใจ โดยไม่ต้องสอนคุณธรรมจริยธรรม

3.3 กิจกรรมส่งเสริมพลังสงบ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดความผ่อนคลาย เช่น โยคะ การกอด การไหว้ การทำ Body Scan เพื่อทำให้คลื่นสมองต่ำ โดยการเปิดเพลงเบาๆ เล่านิทาน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม หรือสิ่งดี ๆ ในช่วงที่นักเรียนนั่งหลับกึ่งตื่นซึ่งในช่วงนี้นักเรียนจะรับรู้ได้ดี เพื่อเป็นการเปิดสมองที่จะเรียนในช่วงบ่าย

3.4 กิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก เช่น เล่าเรื่องจากภาพ การต่อภาพจากเม็ดยาง ตะเกียบ แล้วให้นักเรียนบอกความรู้สึกจากภาพที่ต่อว่าทำไมต้องต่อเป็นภาพนี้ จากนั้นให้เล่าเรื่องจากภาพที่ต่อโดยเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด กล้าพูด กล้าแสดงออกของนักเรียน

ข้อเสนอแนะจากการทำกิจกรรมจิตศึกษาในแต่ละวันจะต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกันหรือกิจกรรมเดิมๆ เพราะจะทำให้นักเรียนเบื่อจะต้องมีการปรับเปลี่ยนออกแบบกิจกรรมใหม่ๆ บางครั้งอาจให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดออกแบบกิจกรรมใหม่ๆ สำหรับครูเมื่อมีการออกแบบกิจกรรม

ใหม่ๆ ได้ จะต้องนำกิจกรรมนั้นมาทดลองใช้กับครูด้วยกันในวง PLC ก่อนว่ากิจกรรมนั้นนักเรียนจะทำได้ไหม เหมาะกับนักเรียนหรือไม่ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน คุณครูคนอื่นสามารถนำกิจกรรมจิตศึกษาที่เพื่อนนำมาแลกเปลี่ยนไปปรับใช้ที่ห้องเรียนของตัวเองอีกทีหนึ่ง ครูจะต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้น กิจกรรมจิตศึกษาบางกิจกรรมมุ่งเป้าหมายเพียงด้านใดด้านหนึ่ง บางกิจกรรมอาจครอบคลุมเป้าหมายมากกว่า 2 ด้านไปจนถึงทั้ง 4 ด้าน คือกิจกรรมมุ่งให้เกิดสติ กิจกรรมฝึกสมาธิหรือการจดจ่อ กิจกรรมส่งเสริมพลังสงบ กิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก จากการนำจิตศึกษามาใช้เพื่อพัฒนาปัญญาภายในกับนักเรียนก่อนเริ่มกระบวนการเรียนการสอนในคาบแรกตอนเช้า และก่อนเรียนช่วงบ่าย ผลจากการสะท้อนของครูพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนคือ ทำให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก ลดพฤติกรรมก้าวร้าว ลดการทะเลาะวิวาท เสียงดังลดลง การรับรู้ของนักเรียนมีมากขึ้น นักเรียนมีความไวใจในตัวครูมากขึ้น กล้าที่จะเข้ามาคุยเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ครูฟัง นักเรียนที่ไม่กล้าพูดก็จะเริ่มพูด มีความคิดที่แตกต่าง หลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนและครูใกล้ชิดกันมากขึ้น อยู่ในระนาบเดียวกัน เกิดความภาคภูมิใจเมื่อทำกิจกรรมสำเร็จ นักเรียนเกิดความสุข เมื่อเริ่มต้นแต่ละวันเป็นอย่างนี้แล้ว บรรยากาศในห้องเรียนและการเรียนการสอนตลอดทั้งวันก็ดีและมีความสุขตามมากการที่ครูนำจิตศึกษามาใช้กับนักเรียนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวครูมากขึ้น ทั้งนี้เมื่อครูนำหรืออำนวยความสะดวกให้เด็กทำกิจกรรมจิตศึกษาจะเป็นการฝึกและพัฒนาตนเองให้เป็นตัวแบบและสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียนอยู่เสมอ ครูมีความเข้าใจในตัวนักเรียน ไม่เปรียบเทียบนักเรียน ไม่ชี้โทษนักเรียนโดยไม่ถามเหตุผล ครูพูดมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียนมากขึ้น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน รับฟังคนอื่นมากขึ้น เสียงเบาลง ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น เปลี่ยนจากการเฉื่อยชามากระตือรือร้นในการออกแบบกิจกรรมใหม่ พัฒนาตนเองโดยการสืบค้นข้อมูลต่างๆ เพื่อจะมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น บรรยากาศในการทำงานสนุกสนานและมีความสุข โดยเฉพาะครูมีความภาคภูมิใจและมีความสุขที่เห็นความเจริญงอกงามของนักเรียน แต่ละคนตามศักยภาพของนักเรียนเอง

จิตศึกษา คือกระบวนการที่สนับสนุนในการพัฒนาปัญญาภายในหรือความฉลาดด้านใน หมายถึง การพัฒนาด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Quotient: SQ) และความฉลาดด้านอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) เพื่อทำให้เกิดความรู้เท่าทันต่ออารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นแยกแยะสาเหตุ และเข้าถึงความจริง ทำให้เกิดการเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่นจากด้านในเกิดความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง กระบวนการที่สนับสนุนของจิตศึกษากับการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

1. ระดับกิจกรรม ในโรงเรียนอาจจัดช่วงเวลาเพื่อทำกิจกรรมจิตศึกษา ในช่วงเช้า หลังเข้าแถวเคารพธงชาติ ของทุกวัน ประมาณ 20 นาที ก่อนการจัดกระบวนการเรียนการสอนวิชาอื่นทุกวัน

1.1 กิจกรรมเสริมสร้างพลังสงบ เป้าหมายเพื่อให้เกิดความสงบภายในและการผ่อนคลาย

1.2 กิจกรรมฝึกสติ เป้าหมายเพื่อให้เด็กได้มีความชำนาญในการกลับมารู้ตัวได้เสมอๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เด็กก้าวทันอารมณ์และการกระทำที่กำลังเกิดขึ้นในแต่ละขณะเพื่อจะรู้ว่าควรหยุดหรือดำเนินกิจกรรมนั้นต่อ

1.3 กิจกรรมฝึกสมาธิหรือการจดจ่อ เป้าหมายเพื่อให้เด็กมีความสามารถในการคงสมาธิได้ยาวนาน เพื่อกำกับความเพียรทั้งการเรียนรู้และการทำงานให้สัมฤทธิ์ผล

2. การใช้จิตวิทยาเชิงบวก เป็นศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ให้มีความสุข โดยมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาตนเอง เป็นคนดี และมองโลกในแง่ดี ในโรงเรียนสุขภาวะคุณครูใช้จิตวิทยาเชิงบวกเพื่อสร้างแบบอย่างด้วยการไม่เปรียบเทียบซึ่งดีซึ่งเด่นหรือดีค่า ในสิ่งที่นักเรียนเป็นหรือนักเรียนทำ ลดค่าการตัดสินผู้เรียนด้วยด้านลบ

3. การสร้างความเป็นชุมชนและวิถีการใช้จิตศึกษาในระดับนี้ เป็นการปฏิบัติร่วมกันของคนในชุมชนอย่างกลมกลืน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร เกิดความตระหนักกับบุคคลทุกระดับ จิตศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนและตนเองในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย สร้างความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของครู สร้างสัมพันธภาพของคนในชุมชน การปฏิบัติในวิถีโรงเรียน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การเป็นโรงเรียนสุข

1. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL)

กระบวนการนี้เน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning) วิธีการเรียนการสอนจะนำปัญหาหรือสถานการณ์มาเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ และให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การเรียนโดยการกำกับตนเอง (Self – Directed Learning) และการทำงานร่วมกันเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 1 มอบปัญหาโจทย์สถานการณ์จริงในวิชาชีพ สร้างตาราง FILA เพื่อหาคำตอบและแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนโดยการกำกับตนเอง ศึกษาหาข้อมูลจากวิทยากรภายนอก เช่น ห้องสมุด ตำรา วารสาร อินเทอร์เน็ตการสังเคราะห์และประยุกต์

1. นำข้อมูลที่หาได้มาสังเคราะห์เพื่อประเมินแหล่งข้อมูล ความถูกต้อง น่าเชื่อถือประยุกต์และเลือกนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงว่าตรงประเด็นเพียงพอในการแก้ไขปัญหา

2. หาประเด็นความรู้เพิ่มเติม ในกรณีที่เป็น

3. สรุป เตรียมสื่อ เลือกวิธีการนำเสนอผลงาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning : PBL) จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าการรับฟังเนื้อหาจากครูผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว สิ่งสำคัญก็คือสถานการณ์ปัญหาหลักหรือกรณีศึกษาที่นำมาใช้เป็นแรงกระตุ้นและผลักดันให้ผู้เรียนนำความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมมาใช้แก้ปัญหา ดังนั้นลักษณะของปัญหาต้องมีความน่าสนใจ ทำทายและน่าค้นหาคำตอบ รวมทั้งควรเกี่ยวข้องกับสัมพันธวิถีชีวิตกับผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้แสดงความสามารถในการแก้ปัญหาโดยการระบุประเด็น โครงสร้างและเสนอ

แนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นการบูรณาการและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา การใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพราะการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Learning) โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ครูสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ครูกับผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ รวบรวมความรู้และนำมาสรุปเป็นความรู้ใหม่เป็นลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเองและได้ลงมือทำจริง ตลอดจนผู้เรียนได้นำเสนอหรือโชว์ผลงานที่ร่วมกันทำขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ กล้าแสดงออก ฝึกทักษะการสื่อสาร นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งการเรียนเป็นกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้อื่นทำให้มีความรู้กว้างขวางมากขึ้น นับเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพราะมีการบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกันโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “สอนน้อยเรียนมาก” (teach less learn more)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Learning) เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการขี้นำตนเอง ซึ่งนักเรียนได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อนักเรียน ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการตลอดชีวิต (Lifelong Process) เพราะความรู้อะไรที่นักเรียนมีอยู่แล้วจะถูกนำมาเชื่อมกับความรู้ใหม่ตลอดเวลา เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) ผู้เรียนได้ทดลองทำ แสหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการใหม่ๆ กระบวนการเรียนด้วยตนเองหรือกระบวนการกลุ่ม เน้นให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองด้วยความมั่นใจ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้แบบ PBL จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้แบบองค์รวม พัฒนากระบวนการคิด พัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นตัวตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะ กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการขี้นำตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน ถ้ามองในแง่ของกลยุทธ์การสอน PBL เป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วย

ตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิดวิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

โรงเรียนสุขภาวะจึงได้ออกแบบตารางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้งแบบ แยกเฉพาะวิชาและแบบบูรณาการหลายๆ วิชา กล่าวคือในช่วงเช้าหลังจากเคารพธงชาติกิจกรรม หน้าเสาธง ทุกห้องจะทำกิจกรรมจิตศึกษาประมาณ 20 - 30 นาที หลังจากนั้นเวลา 09.00 น. เป็นต้นไปจะเรียนวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย อังกฤษ และวิทยาศาสตร์ จนถึงเวลาพักเที่ยง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning แยกเฉพาะวิชา ช่วงบ่ายเวลา 13.10 - 13.25 น. จะมีกิจกรรม Body Scan เพื่อผ่อนคลาย ทำคลื่นสมองให้ต่ำลงพร้อมที่จะเรียนรู้ เวลา 13.25 น. เป็นต้นไปจะเริ่มเรียนบูรณาการ โดยการบูรณาการนี้เราเน้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานเป็นการเรียนรู้ Active Learning แบบบูรณาการหลายวิชา เมื่อหยุดเรียนวิชาการแล้ว โรงเรียนสุขภาวะจะมีกิจกรรมเสริมทักษะอาชีพและทักษะชีวิตจนถึงเวลาเลิกเรียน (16.00 น.) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โรงเรียนสุขภาวะใช้ กระบวนการบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 จนถึงปัจจุบัน จากประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตลอด ระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาทำให้โรงเรียนสุขภาวะพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยน เรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) อย่างสม่ำเสมอ จนสามารถสรุปองค์ ความรู้บูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ดังนี้

1. เลือกปัญหาหรือหัวเรื่อง ต้องเป็นปัญหาหรือเรื่องที่ใกล้ตัวเด็กหรือที่เด็กสนใจ สามารถเชื่อมโยงมาใช้ในชีวิตประจำวันของเด็กได้
2. สร้างแรงบันดาลใจ หาสิ่งที่น่าสนใจอยากเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความหมายกับนักเรียน เป็นข้อสงสัยปัญหา โดยให้ดูภาพยนตร์ สารคดี คลิป และใช้เครื่องมือคิดในการเลือกชื่อ หน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนช่วยกันคิดและเขียนสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วและสิ่งที่อยากเรียนรู้
3. ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ตลอด 10 สัปดาห์ โดยการออกแบบ ปฏิทินการเรียนรู้และทำ Mind Mapping ก่อนเรียน
4. ครูทำ Mind Mapping สาระที่เกี่ยวข้อง ตารางเชื่อมโยงสาระกับมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด แผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์
5. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือ (AAR) เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ใน แต่ละสัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 10 นักเรียนสรุปองค์ความรู้ของหน่วยการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกัน วางแผนกิจกรรมสรุปองค์ความรู้ของหน่วยการเรียนรู้ โดยรูปแบบที่หลากหลายเช่น การแสดง ละคร การนำเสนอ นิทรรศการ เป็นต้น

6. แนวทางการประเมิน ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากชิ้นงานหรือภาระงานที่เป็น หลักฐาน/ร่องรอย ว่านักเรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้นี้ๆ ซึ่งชิ้นงาน/ ภาระงานอาจเกิดจากครูผู้สอนกำหนดให้ หรืออาจให้ผู้เรียนร่วมกันประเมิน ซึ่งจะประเมินด้าน ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ เครื่องมือในการประเมินใช้เกณฑ์ Rubric ชิ้นงาน ได้แก่ งานเขียน

เช่น เรียงความ การบรรยาย การเขียนตอบ ภาพ/แผนภูมิ เช่น นิทาน การ์ตูนช่อง Mind Mapping แผนผัง แผนภูมิ วาดภาพ ชาร์ตกราฟ ตาราง สิ่งประดิษฐ์ การประเมินเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือที่หลากหลายเป็นการประเมินผลรวม โดยครูดูจากแฟ้มสะสมงาน ชิ้นงาน รายงานสรุปความรู้หรือคะแนนสะสมจากการประเมินแต่ละสัปดาห์และประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนซึ่งในแต่ละปีจะแบ่งออกเป็น 4 ควอเตอร์ (Quarter) ซึ่งแต่ละควอเตอร์จะออกแบบปฏิทินการเรียนรู้จำนวน 10 สัปดาห์ เพื่อให้มองเห็นภาพปฏิทินการเรียนรู้ จึงได้ยกตัวอย่างมา 2 ควอเตอร์

1. ประเภทของขยะ
2. จำแนกประเภทขยะ
 - 2.1 การกำจัดขยะ รูปแบบต่างๆ
 - 2.2 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (ขยะ) ในโรงเรียน
 - 2.3 ความรู้เรื่องขยะ ผลกระทบของขยะกับ สิ่งแวดล้อม
 - 2.4 ประโยชน์ /โทษ
 - 2.5 โรคที่เกิดจากขยะเป็นพิษ
 - 2.6 ปัญหาและการกำจัดขยะ
 - 2.7 อันตรายที่เกิดจากสารเคมีจากขยะ
 - 2.8 ธนาคารขยะโรงเรียนเทศบาลบ้านตุม
 - 2.9 ค้นคว้าศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับขยะจาก
 - 2.10 ใบงานประเภทของขยะ/ การจำแนกขยะ
 - 2.11 ใบงานประโยชน์และโทษขยะ
 - 2.12 ใบงานโรคที่เกิดจากขยะเป็นพิษ
 - 2.13 ใบงานเรื่องสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อชีวิตจากขยะ
 - 2.14 Mind mapping ประเภทของขยะการจำแนกขยะ
 - 2.15 แสดงความคิดเห็นและอธิบายสิ่งที่ตนเองรู้โดยให้เหตุผลอ้างอิงได้

Can interpret

2.16 สามารถแปลความจากภาพที่เห็นและหาวิธีการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันอย่างไร

- 2.17 คลิป VDO
- 2.18 ห้องสมุด
- 2.19 สถานที่จริง
- 2.20 หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์, อินเทอร์เน็ต
- 2.21 สังเกตจากการร่วมทำกิจกรรม
- 2.22 แบบสังเกตคุณธรรมจริยธรรม
- 2.23 แบบประเมินใบงาน/ชิ้นงาน
- 2.24 การตอบคำถาม
- 2.25 การสัมภาษณ์พูดคุย

2.26 การวิเคราะห์คำถามที่ครูตั้งให้แล้วอธิบายบอกเหตุผล และวิธีการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้คำตอบ

2.27 Rubric

ผลสะท้อนกลับจากครูเมื่อบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้การการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) ร่วมกันทุกสัปดาห์ในวง PLC เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โจทย์ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนกับการปฏิบัติงานในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถจดจำได้ดีขึ้นทั้งครูและผู้เรียนสนุกกับการเรียน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม สนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างลุ่มลึก (Deep Approach) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การหาข้อสรุปเมื่อมีความขัดแย้งเป็นต้นเพราะการสอนแบบ PBL นั้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของผู้เรียนโดยตรงต้องมาก่อน โดยปัญหาจะเป็นตัวกระตุ้นหรือนำทางให้ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อจะได้ค้นพบคำตอบของปัญหานั้น กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเองนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา (Problem Solving Skill) เด็กมีเหตุผลมากขึ้น ทำงานร่วมกับผู้อื่นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าพูด หรือถามครู สามารถนำเสนองานต่างๆ มีทักษะในการสื่อสารโดยเฉพาะการพูดดีขึ้น สามารถสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตโดยที่ไม่จำเป็นต้องสอนคอมพิวเตอร์ เกิดความภาคภูมิใจในผลงานหรือชิ้นงานที่ตนเองหรือกลุ่มทำขึ้น ชื่นชมยินดีกับผู้อื่น เด็กเริ่มมีความไว้วางใจครูมากขึ้น ครูเรียนรู้ไปด้วยกันกับเด็ก เด็กเรียนรู้ไปด้วยกัน เด็กมีความสุขที่ได้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ มีความสุขที่ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนตัวของครูเองเกิดความภาคภูมิใจและอยากเล่าให้ครูคนอื่นฟังในวง PLC จากสิ่งที่ตนเองทำแล้วประสบความสำเร็จ หรือเห็นความเจริญงอกงามของเด็ก ครูใจเย็นมากขึ้น มีการออกแบบการเรียนรู้ เปิดหลักสูตร มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (โค้ช) ครูยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เปิดใจในการยอมรับ มีการสังเกตการสอนและสะท้อนผลเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นมีการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับครู สนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ บางคนมาเป็นครูสอนนักเรียน เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองดีมากยิ่งขึ้นและเห็นความสำคัญ ภาระหนักของการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

การประเมินหลักสูตรโดยใช้กระบวนการเทียบระดับ

ความหมายของการประเมิน

Worthen และ Sanders (1973) กล่าวว่า "การประเมิน หมายถึง การกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ข้อมูลที่จะตัดสินคุณค่าโปรแกรมผลผลิตกระบวนการ วัตถุประสงค์ หรือแสวงหาทางเลือก เพื่ออัตประโยชน์ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์" ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช (2542), สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545) และ ไพศาล หวังพานิช (2536) ที่กล่าวว่า การประเมินหมายถึง กระบวนการตรวจสอบ การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการวัดแล้วนำมาพิจารณาตัดสินคุณภาพ หรือคุณค่าของสิ่งที่ต้องการวัดอย่างมีหลักเกณฑ์ ส่วน Tuckman (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539: 93 อ้างอิงจาก Tuckman, 1995) กล่าวว่า การประเมิน เป็นวิถีทาง (Means) ในการพิจารณาตัดสินว่าแผนงาน/โครงการ (Program) ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ Oliva (1992: 476) และ Stufflebeam (อ้าง บัควรี, 2542: 328 อ้างอิงจาก Stufflebeam, 1971: 40) ให้ความหมาย การประเมินผล เป็นกระบวนการวิเคราะห์ วิจัย กำหนด รวบรวม และประมวลข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ นอกจากนี้ Gullo (เสนาะ สุขสงวน, 2548: 31 อ้างอิงจาก Gullo, 1994: 11) ให้ความหมายการประเมินว่า เป็นกระบวนการตัดสินค่านิยม และคุณค่าขั้นสุดท้ายของโปรแกรมการศึกษาต่างๆ ได้มาทั้งวิธีการสังเกตอย่างเป็นระบบและไม่เป็นระบบ (ฐิตินา นิตกรวารกุล, 2553) จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ วิจัย การประมวลข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ตัดสินคุณภาพหรือคุณค่าของสิ่งที่ต้องการวัดอย่างมีระบบ

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

Stufflebeam และคณะ (อ้าง บัควรี, 2542: 328 อ้างอิงจาก Stufflebeam et al, 1971: 40) ได้สรุปว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกที่ดีกว่าเดิม Good (1973: 209) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตร คือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหา และผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผน การจัดโครงการ การต่อเนื่องและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรหมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ หาข้อบกพร่องหรือปัญหาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้คุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินหาคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหาหรือเก็บข้อมูลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอน ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกที่ดีกว่าเดิมเพื่อหาข้อบกพร่องของปัญหา และหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้คุณภาพดียิ่งขึ้น หรือตัดสินหาคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรก็เพื่อพิจารณาในสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

1 เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรการประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันที่

2 เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ จะได้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3 เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่า ควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือควรยกเลิกหลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

4 เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางศึกษามาแล้วหรือไม่อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งก็ได้

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539: 207-208)

1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ๆ เป็นการประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบ Puissance

2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรระหว่างใช้หรือหลังใช้หลักสูตรแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดประสงค์เป็นหลัก ว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด เช่น การประเมินหลักสูตรของ Tyler และ Hammond

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ไม่ยึดเป้าหมาย โดยไม่นำความคิดของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนดกรอบความคิดในโครงการประเมิน เช่น รูปแบบการประเมินของ Scriven

2.3 รูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์เป็นหลัก เช่น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นรูปแบบที่เน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารการประเมินหลักสูตรมีขอบเขตต่างๆ ที่จะต้องทำการ

ประเมินกว้างขวางมาก ดังนั้นวิธีการประเมินหลักสูตรจึงต้องได้รับการวิเคราะห์และออกแบบให้สามารถที่จะประเมินได้ครบถ้วนในขอบข่ายสาระทั้งหมด รูปแบบต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินผลมีอยู่หลายรูปแบบ ผู้มีหน้าที่ในการประเมินผลจำเป็นต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด และจะต้องนำรูปแบบต่างๆ ไปใช้อย่างถูกต้องตรงตามจุดหมายและลักษณะของขอบข่ายสาระแต่ละอย่าง ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า การประเมินผลขอบข่ายสาระทั้งหมดของหลักสูตรจำเป็นต้องใช้วิธีการหลายวิธีหรือหลายๆ รูปแบบ จึงจะได้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นในการที่จะนำไปพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการของสังคม รูปแบบการประเมิน มีดังนี้

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของปุยแซงส์

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของปุยแซงส์ (The Puissance Analysis Technique) ปุยแซงส์เทคนิคเป็นวิธีการประเมินผลหลักสูตรแบบหนึ่ง โดยการวิเคราะห์หลักสูตรในด้านองค์ประกอบ 3 ส่วนของ Tyler คือ

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective)
2. กิจกรรมการเรียนการสอน (Instructional Activity)
3. การประเมินผล (Assessment Task)

องค์ประกอบทั้งสามต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและกันดังตารางที่ของปุยแซงส์ เมื่อวิเคราะห์และคำนวณโดยใช้หลักสูตรของปุยแซงส์แล้วผลที่ได้รับจะทำให้รู้ว่าคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับใด การประเมินหลักสูตรจะต้องรวบรวมจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุการเรียน และเทคนิคการวัดผลต่างๆ ของหน่วยย่อยๆ ทั้งหมดในหลักสูตร เพื่อใส่ลงในตารางที่วิเคราะห์หุ้ยแซงส์ (The Puissance Analysis Matrix) ผลการวิเคราะห์จะเป็นตัวเลขชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับใด การประเมินหลักสูตรโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปุยแซงส์นี้ วอลเบสเซอร์ (Walbesseer) ได้นำเอาแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการสร้างหลักสูตรซึ่งมีทั้งหมด 3 ส่วนที่สัมพันธ์กันคือ จุดประสงค์ ประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ หรือที่เรียกความสัมพันธ์นี้ว่า "วงแหวนของไทเลอร์" (Tyler Loop) วอลเบสเซอร์ได้นำองค์ประกอบของทั้ง 3 ส่วนมาวิเคราะห์โดยใช้ตารางที่วิเคราะห์ปุยแซงส์ นอกจากนี้วอลเบสเซอร์ยังนำหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของ กาเย ซึ่งได้แก่ รูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Types) และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ (Performance Classes) มาสร้างเป็นตารางที่วิเคราะห์ปุยแซงส์

กาเย (Gagne) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ว่ามี 2 มิติ คือ (สุณีย์ ภูพันธ์, 2546)

มิติที่ 1 ความรู้ที่ให้แก่ผู้เรียน มี 6 รูปแบบด้วยกัน แต่ละรูปแบบจะให้ค่าของความรู้อย่างแตกต่างกันตามลำดับ ดังนี้

1. ความรู้แบบลูกโซ่ ครูมุ่งสอนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ โดยสอนให้ผู้เรียนสามารถทำอะไรให้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องไปได้ เช่น ท่อง บรรยาย เป็นแล้วนี่ออก มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
2. ความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด ครูที่มุ่งสอนให้ผู้เรียนรู้จักลำดับขั้นตอนอธิบายเชื่อมโยงด้วยคำพูด เช่น การท่องกลอน ใช้คำพูดที่เกี่ยวข้อง มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

3. ความรู้แบบผสมผสาน ครูมุ่งสอนให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานสิ่งที่เรียนมาได้ ต้องการให้จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบความแตกต่าง เช่น สามารถแยกไม้ดอกไม้ประดับได้แยกพืชใบเลี้ยงคู่ใบเลี้ยงเดี่ยวได้ เป็นต้น มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

4. ความรู้แบบความคิดรวบยอด ผู้เรียนที่ได้รับความรู้แบบนี้จะเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างถูกต้อง เช่น รู้ว่านกเป็นอย่างไร มีปีก 2 ปีก ขา 2 ขา สามารถบินได้ คือ การรู้วิธีการเข้าใจการเกิดความคิดรวบยอดและสรุปได้ มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

5. ความรู้แบบหลักการ ผู้เรียนที่ได้ความรู้ขั้นนี้จะสามารถผสมผสานแนวคิดหลายๆ แนวคิดเข้ากัน ทำให้เกิดหลักการใหม่ รู้กฎเกณฑ์ เกิดความสนใจ สรุปหลักการได้ มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

6. ความรู้แบบแก้ปัญหา ผู้เรียนได้รับความรู้ขั้นนี้จะสามารถใช้ความรู้ใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โลหะทุกชนิดเมื่อได้รับความร้อนจะขยายตัว การต่อวงจรไฟฟ้าจึงต้องเว้นระยะไว้เพื่อให้โลหะขยายตัว ป้องกันการโก่งตัวของเหล็ก ความรู้ระดับนี้เป็นความรู้ที่สูงสุด มีค่าเท่ากับ 6 คะแนน

มิติที่ 2 มิติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ มีผลจากความรู้ที่ได้ทั้ง 6 ชั้น ระดับของพฤติกรรมนี้แบ่งได้เป็น 3 ระดับ 9 ขั้นตอน คือ

ระดับที่ 1 เป็นระดับพฤติกรรมที่ง่ายที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน มี 3 ชั้น คือ

1.1 การบอกชื่อ หรือชี้เพื่อแสดงถึงความสามารถที่จำสิ่งที่เรียนได้ การเรียกชื่อสิ่งของได้ ครูชี้แล้วเด็กสามารถบอกชื่อได้

1.2 การเลือก หรือการบอกลักษณะ บอกลักษณะของสิ่งของได้ บอกลักษณะของสัตว์ได้

1.3 การบอกกฎเกณฑ์ที่ท่องไว้ได้ เช่น การท่องสูตรคูณ โดยมากแล้วเป็นความรู้ขั้น Fact, Concept และ Principle ซึ่งเป็น Cognitive Domain เป็นส่วนใหญ่

ระดับที่ 2 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้มีค่าปานกลาง มี 2 ชั้น ขึ้นแต่ละชั้นมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

2.1 การลำดับ หมายถึง การเรียงลำดับได้ถูกต้อง เช่น การเรียงลำดับษัตริย์ที่ทรงเป็นมหาราชของไทยได้ การเรียงลำดับอักษรไทยได้ เป็นต้น

2.2 การสาธิต แสดงเป็นตัวอย่าง เช่น การสาธิตการไหว้ระดับที่ 3 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีค่ามากที่สุด มี 4 ขั้นตอนด้วยกัน แต่ละขั้นตอนมีค่าเท่ากับ 3 คะแนน คือ การสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การสร้างรูปแบบ (Model) การอธิบายหรือบรรยาย สามารถบรรยายได้ถูกต้องตามกำหนด เช่นบรรยายคุณลักษณะผู้ที่มีลักษณะเป็นนักบริหาร นักประชาธิปไตย นักแนะแนว เป็นต้นการจำแนกหรือแยกแยะ ให้จำแนกหรือแยกแยะประเภทของสิ่งของได้เช่น สัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์มีกระดูกสันหลัง และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง เป็นต้น

การประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ คือ การเรียนรู้กฎเกณฑ์แล้วนำไปใช้ เช่น

$$a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$$

$$102 - .252 = (10 + .5)(10 - .5)$$

ตามหลักการเรียนรู้ของกาเย่ ความรู้หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากหรืออยู่ในระดับสูงๆ มากเท่าใด ก็จะเป็นความรู้หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ได้มากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นหลักสูตรใดที่มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และแสดงพฤติกรรม การเรียนรู้ขั้นสูงขึ้นไป หลักสูตรนั้นนับว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพดี

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) เป็นผู้ที่วางรากฐานการประเมิน หลักสูตร โดยเสนอแนะแนวคิดว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียน เปลี่ยนแปลงไปเป็นไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของ กระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ไทเลอร์มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ชัดเจน รัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางในการประเมินผลในภายหลัง บทบาทของการประเมิน หลักสูตรจึงอยู่ที่ผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ แนวคิดของไทเลอร์ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจึงยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) ไทเลอร์มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร คือ

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบความสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ได้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบความสำเร็จควรปรับปรุงแก้ไข

2. เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้ สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเข้าใจปัญหาความต้องการของการศึกษา และเพื่อใช้ข้อมูลนั้น เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย เหตุนี้การประเมินหลักสูตร จึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและการประเมินคุณค่าของหลักสูตรด้วย ไทเลอร์ได้จัดลำดับ ขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยมาวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ในการกำหนด จุดมุ่งหมาย (Goal Sources) คือ นักเรียน สังคม เนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของ จุดมุ่งหมาย (Goal Sources) คือ จิตวิทยาการเรียนรู้ และปรัชญาการศึกษา

2. การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะ เป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดหลังจากจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4. เลือกรูปวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

5. ประเมินผลโดยการตัดสินใจด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. หากหลักสูตรไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายก็อาจใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง หรือใช้ข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์จะเห็นว่าเป็นการยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (Pre-post Measurement) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าสำเร็จระดับใดจึงจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การประเมินผลในลักษณะนี้จึงเป็นการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) วิธีการประเมินภาคขยายของไทเลอร์ไทเลอร์ (Tyler) มีความเชื่อว่าการประเมินค่าโปรแกรมเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างพัฒนา ปรับปรุง และทำให้โปรแกรมทางการศึกษาที่มีคุณภาพดำรงอยู่อย่างยั่งยืน สารของการประเมินสรุปได้ดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2541) การประเมินค่าวัตถุประสงค์โปรแกรมทางการศึกษาที่มีอยู่มากมายละมีความหลากหลาย ก็ด้วยวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ต้องการเน้นในจุดที่แตกต่าง และในบางครั้งวัตถุประสงค์ของโปรแกรมก็ถูกบิดเบือนไปจากหลักการที่ควรจะเป็น เพราะสิ่งที่เน้นในวัตถุประสงค์ของโปรแกรมไม่ได้นำมาพิจารณาให้เหมาะสมในการประเมินโปรแกรมเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและการให้ทุนสนับสนุนหรือส่งเสริมโปรแกรมต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่ต้องประเมินวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการศึกษาด้วยเกณฑ์ดังนี้

1. เกณฑ์ 1 วัตถุประสงค์ควรเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับปรัชญาทางการศึกษาของสถาบัน
2. เกณฑ์ 2 วัตถุประสงค์ควรมีความเกี่ยวข้องและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในรายวิชานั้นๆ
3. เกณฑ์ 3 วัตถุประสงค์ที่เสนอไว้ในโปรแกรมควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสในการใช้สิ่งที่เขาได้เรียนรู้ไป นั่นคือสิ่งที่เขาจะได้เรียนรู้จะเป็นประโยชน์กับเขาในทางปฏิบัติ
4. เกณฑ์ 4 วัตถุประสงค์ควรมีความเหมาะสมในแง่ที่เป็นความต้องการความสนใจและความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน แลในกรณีที่เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญแต่ผู้เรียนไม่สนใจในโปรแกรม ก็ควรที่จะกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อที่พัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์นั้นด้วย

การประเมินหลักสูตรโดยการเทียบระดับ

การนำ Benchmarking มาใช้ในสถานศึกษาในวงการต่างๆทั้งวงการธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ รัฐบาล หรือแม้กระทั่งร้านค้าทั่วไป จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในการนี้จำเป็นต้องเริ่มต้นจากกระบวนการ Benchmark กับผู้ที่ดีกว่าหรือดีที่สุดในอันดับแรก ซึ่งวงการบริหารทั่วไปต่างยอมรับกันว่า Benchmark เป็นขั้นตอนมาตรฐานสากลที่ทำได้โดยง่าย วงการศึกษาที่เช่นเดียวกัน สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา และเพื่อให้การพัฒนางานเพื่อเข้าสู่มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน ได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง จึงควรแสวงหาเทคนิค วิธีการที่ถูกต้อง มาประยุกต์ใช้ให้

เหมาะสมกับสถานการณ์ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น และ Benchmark คือวิธีการหนึ่งที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดได้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำ Benchmarking

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาการของสถานศึกษา สถานศึกษาจะเข้าสู่มาตรฐานทั้ง 3 ด้านหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยตรง เพราะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของผู้บริหารจะกระทบในวงกว้างแก่สถานศึกษาเช่นเดียวกับงานอื่นๆ ภายในสถานศึกษา การทำ Benchmark จะประสบผลสำเร็จไม่ได้ หากขาดความเข้าใจและการส่งเสริมจากผู้บริหาร ซึ่งที่ผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญดังนี้ (ณัฐพันธ์ เจริญนันทน์, 2544: 107-109)

1. การริเริ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมใหม่ของสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสร้างองค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะการเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนและดำเนินการของสถานศึกษา
3. การส่งเสริม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของโครงการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร การให้ความสำคัญและกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา
4. การเป็นต้นแบบ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินการและการนำแนวทางใหม่มาปฏิบัติ มิเช่นนั้นบุคลากรในสถานศึกษาอาจมองไม่เห็นภาพที่เป็นรูปธรรมหรือไม่กล้าที่จะปฏิบัติตามแนวทางใหม่
5. เปิดโอกาส ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้โอกาสแก่บุคลากรในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและทดลองสิ่งใหม่ๆ ตลอดจนยอมรับต่อความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้และประสบการณ์ของสถานศึกษา
6. ติดตามผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงความใส่ใจ และมุ่งมั่นในการสร้างองค์การเรียนรู้ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำจะทำการปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในเชิงจิตวิทยาแก่บุคลากรในสถานศึกษา
7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษาจึงอาจสรุปได้ว่า การทำ Benchmark จะมีผลในทางบวกและมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และการรักษาความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาในระยะยาว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงที่จะกำหนดแนวทางและเป็นผู้นำสถานศึกษามีการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สร้างสรรค์ต่อไป

กระบวนการทำ Benchmarking ในสถานศึกษาเนื่องจากได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง กระบวนการทำ Benchmark ในองค์กรไว้หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีความสมบูรณ์ในตัวเอง จากศึกษาพบว่าองค์กรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจ และกลุ่มอุตสาหกรรม ยังไม่มีการนำ Benchmark มาใช้ในสถานศึกษามากนัก ดังนั้นจึงไม่ปรากฏกระบวนการทำ Benchmarking

อย่างชัดเจน ข้าพเจ้าจึงขอยึดถือกระบวนการทำ Benchmarking ในลักษณะของวงจรซุฮาร์ท ที่ดัดแปลงสำหรับการทำ Benchmark (พีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ, 2544) ที่ค่อนข้างชัดเจนและเข้าใจง่าย นอกจากนั้นยังได้ประยุกต์แนวความคิดในการทำ Benchmark ของเบ็ง คาร์ลอฟ (2544: 37-137) ที่มีแนวการปฏิบัติและรายละเอียดสอดคล้องกันมาบูรณาการเสียใหม่เพื่อตอบสนองการนำไปใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1. การวางแผน (ทำอะไร)
2. การค้นคว้าวิจัยและเก็บข้อมูล (ดูเรา-ดูเขา)
3. การวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อแตกต่าง (ของเรา-ของเขา)
4. ลงมือปฏิบัติปรับปรุงกระบวนการใหม่และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และกลับไป

ขั้นที่ 1 ในด้านอื่นๆ ใหม่ เพราะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ขั้นที่ 1 การวางแผน มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำ Benchmark และ คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องยินยอมพร้อมใจที่จะสนับสนุน
- 1.2 หากจุดอ่อนในสถานศึกษาของเรา มีส่วนไหนบ้างที่ควรต้องดู ต้องหาทางปรับปรุงโดยระบุถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา สรรวจผังการปฏิบัติงานโดยรวมภายในสถานศึกษา วิเคราะห์และศึกษากระบวนการที่สำคัญที่จะมีผลลัพธ์ในการทำ Benchmark รวมถึงวิธีการวัดค่าสิ่งต่างๆ ในกระบวนการนั้นๆ และตัดสินใจว่าสถานศึกษาต้องการรายละเอียดในเรื่องใดบ้างสำหรับการทำ Benchmark
- 1.3 พิจารณากำหนดหัวข้อที่จะทำ Benchmark ลงไป กำหนดขอบเขตของการที่จะทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบโดยการตัดสินใจว่าจะทำการ Benchmark ในลักษณะใด (ภายนอก หรือ ภายใน หรือ ตามหน้าที่) ค้นหาสถานศึกษาที่ควรแก่การนำมาเป็นแม่แบบ ติดต่อกับสถานศึกษาที่เป็นคู่เปรียบเทียบ เพื่อขอความช่วยเหลือในการทำโครงการ Benchmark ร่วมกัน และให้ความสนใจเป็นพิเศษกับข้อวิจารณ์ทั้งปวงที่อาจจะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาในช่วงเวลานั้น
- 1.4 จัดทีมงาน ซึ่งทีมงานเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะทำให้กระบวนการ Benchmarking นั้นประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว โดยคัดเลือกทีมงานตามทักษะ ความรู้ ความสามารถและมีความเต็มใจ ของแต่ละคนจากหลายๆ ส่วน ในสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงเจ้าของ (Owner) ของสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบที่จะศึกษาได้ด้วย นอกจากนั้นจะต้องมีทรัพยากรที่เหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินการอย่างเพียงพอ เช่นเวลา งบประมาณ บุคลากร และกระบวนการสนับสนุนในด้านต่างๆ เป็นต้น
- 1.5 กำหนดขอบเขตวางแผนการทำ Benchmark โดยเริ่มต้นหมุนวงจร PDCA ให้ละเอียดรัดกุม ว่าวงจร PDCA ที่หมุนอันแรกจะต้องปรับปรุงแก้ไขในพารามิเตอร์ใดบ้าง ทำได้อย่างไร ฯลฯ โดยการตอกย้ำ-ซ้ำ-ทวน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ความชัดเจนของทีมงาน ให้มองภาพรวมเดียวกันและไม่มีข้อกังขาหรือเพิกงอเหมือนกันและมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน (พีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ, 2544)

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลและทำการวิจัย มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

2.1 คุณภาพสถานศึกษาของเราให้ชัดคือจะต้องวิเคราะห์และจัดบันทึกกระบวนการภายในสถานศึกษาของเราเองที่เราเลือกจะทำ Benchmark กับสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจและมองถึงจุดอ่อนจุดแข็งในสถานศึกษาของเราให้ได้ภาพที่ถูกต้อง

2.2 หาสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบที่มีจุดแข็งกว่าสถานศึกษาของเรา หรือมีจุดแข็งที่เด่นที่สุดในด้านนั้นๆ เพื่อที่จะใช้เป็นต้นแบบของการทำ Benchmark ซึ่งอาจอาศัยข้อมูลจากเอกสาร รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี (SSR) อินเทอร์เน็ต แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ฯลฯ การรวบรวมข้อมูลนั้นมักจะเริ่มต้นตั้งแต่วิธีขั้นตอนแรกๆ อย่างหยาบๆ และดำเนินไปสู่การวิเคราะห์ในรายละเอียดอย่างต่อเนื่อง

2.3 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นให้ถี่ถ้วน แล้วจึงเตรียมเพื่อเข้าเยี่ยมชม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหัวข้อที่เราวางแผนกำหนดทำ Benchmark เพื่อแลกเปลี่ยนเอกสารข้อมูลกัน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจกัน การฟังพา และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ต่างฝ่ายก็ต่างต้องการทราบซึ่งกันและกัน และข้อมูลสำคัญของคู่เปรียบเทียบที่จะต้องเก็บเป็นความลับ นอกจากนี้จะมีการตกลงร่วมกันเป็นอย่างอื่นในการทำการเก็บข้อมูลและการวิจัยของสถานศึกษา เมื่อเราหาสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบว่าจะ Benchmark ในส่วนใดแล้ว เช่นเดียวกันกับขั้นตอนนี้ที่ต้องการมีการหมุนวงจร PDCA ส่วน D ให้ละเอียดรัดกุม โดยการตั้งคำถามลักษณะเดียวกัน ต่อย้ำ-ซ้ำ-ทวน ลงไป เพื่อให้ครบวงจร และแน่ใจว่าได้ภาพชัด ข้อมูลที่ถูกต้องทั้งสถานศึกษาของเราและของสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

3.1 ต้องนำข้อมูลที่ใช้ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เปรียบเทียบในสิ่งที่เหมือนกัน เพราะการเก็บข้อมูลในแต่ละสถานศึกษาไม่อาจอยู่ในรูปแบบเดียวกัน ไม่สามารถนำมาใช้ได้โดยทันที จึงต้องปรับให้ข้อมูลมีฐานอย่างเดียวกัน จึงจะเปรียบเทียบภาพได้ถูกต้องข้อมูลใดที่ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างกันในเนื้อหาของงาน ขอบเขตของงาน เช่น การแบ่งหมวด/ฝ่ายต่างๆ วัฒนธรรมองค์กร กฎระเบียบ แนวปฏิบัติต่างๆ รวมถึงสถานการณ์ของสถานศึกษา เช่น จำนวนครู จำนวนนักเรียน สถานการณ์ทางด้านงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ เช่น ในเขตเมือง ต่างอำเภอ

3.2 เริ่มต้นการเปรียบเทียบ ระหว่างสิ่งที่สถานศึกษาของเราทำอยู่ในปัจจุบันกับสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบ ซึ่งในการวัดเพื่อการเปรียบเทียบที่ดีต้องมีการตรวจสอบและตัดตัวแปรที่ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ออกเสีย และความแตกต่างที่ได้จะแสดงให้เห็นถึงช่วงห่าง (Gap) ของสมรรถนะ (Performance) ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เมื่อมองเห็นภาพข้อแตกต่างที่ชัดเจนแล้วก็จะเริ่มมองวิเคราะห์ลงไปรายละเอียด หาสาเหตุของการที่ทำให้สถานศึกษาของเราถูกทิ้งห่างจากสถานศึกษาคู่เปรียบเทียบ และมองหาช่องทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น

3.3 วางเป้าหมายเข็มทิศ เพื่อที่จะทำให้เราแข่งก้าวกระโดดให้ข้ามและสามารถแซงหน้าเขาให้ได้ ซึ่งการวางเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญถ้ามีวิสัยมุ่งสู่เป้าหมายได้ แต่ถ้าเป็นการวางเป้าหมายลอยๆ นั้นเป็นบ่อนทำลายทีมงานและเสียเวลาในการทำ Benchmark

3.4 วางรูปแบบการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนของเราและมีการทบทวน กระบวนการทำงานให้ละเอียด เพื่อสร้างความมั่นใจในเบื้องต้นในทุกขั้นตอนจะต้องมีการตอกย้ำ-ซ้ำ- ทวน ในคำถามเดิม ให้ครบวงจร PDCA อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติปรับปรุงกระบวนการใหม่และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

4.1 จัดทำแผนการดำเนินการต่อจากขั้นที่ 3 ให้มีรูปร่างสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง แล้วส่งให้ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หรือผู้มีอำนาจอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งท่านได้ตกลงรับ หลักการไว้แล้วในขั้นตอนที่ 1 อนุมัติแผนการดำเนินการให้เรียบร้อยเสียก่อน

4.2 จัดเตรียมทีมงานในการวางแผน เพราะในตอนนี้อาจต้องใช้ทีมงานเสริมจาก ส่วนอื่นๆ เข้ามาช่วยโครงการเพิ่มเติม หลังจากทีมงานเดิมเริ่มวางแผน ทำการกระจายแผนลงไปสู่ ทีมงานทั้งหมด ให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายประโยชน์ที่ควรจะได้รับ และให้มอง ให้เห็น ให้รู้สึก ให้มีความรู้ ทัดเทียมกับทีมงานเดิม เพื่อให้เดินหน้าไปในทิศทางเดียวกัน ประสบผลสำเร็จ โดยปัจจัยที่ควรให้ ความสนใจมี 7 ประการ ได้แก่ 1) พยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วม 2) การนำเข้าไปใช้ปฏิบัติให้สำเร็จ นั้น ต้องมีพันธสัญญา 3) เป้าหมายและกลยุทธ์จะต้องเป็นที่เข้าใจ 4) จะต้องมีการวางแผนสำหรับการ เข้าใช้ปฏิบัติ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับโครงการนี้ 6) มีข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์ 7) ทุ่มเทบบากัน

4.3 ปฏิบัติตามแผนใหม่ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาของเราให้ดีขึ้นในทุก ด้านตามแนวทางใหม่ที่วางไว้ โดยมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ และอาจต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแผนให้เข้ากับสถานการณ์ และให้เดินทางเข้าหา Benchmark ใหม่ที่เราวางไว้ ซึ่งเป็น กระบวนการต่อเนื่องและต้องมีขวัญกำลังใจ ความมุ่งมั่น และที่สำคัญที่สุดต้องมีองค์ความรู้ในวิธีการ ในการเดินเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงใหม่ โดยมีการตอกย้ำ-ซ้ำ-ทวน ตัวเราเองและทีมงาน ใน วงจร PDCA อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาของเราทัดเทียมแข่งขันในระดับแนวหน้า และคงอยู่แนวหน้าตลอดไป ดังที่ (พีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ, 2544) กล่าวไว้ในหนังสือวัดรอยเท้าข้างถึง การทำ Benchmarking ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำ Benchmarking ก็คือการทำ Benchmark นั้นเอง ซึ่งหมายความว่ากระบวนการ Benchmark เป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่องมีระบบ เมื่อทำเสร็จอันหนึ่งแล้วจะค่อยๆ มีความเข้าใจมากขึ้น และเริ่มสตาร์ทที่วงจรที่ 2 ของ Benchmark ต่อไป 3 - 4 และ 5 เรื่อยๆ จะต่อเนื่องตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2557) ได้ศึกษาวิจัยสถาบันเรื่องการเทียบระดับการบริหารและ การจัดการมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี Benchmarking of university governance: a case study of Suranaree University of Technology การศึกษาเรื่องการเทียบ ระดับการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัย:กรณีศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี (Benchmarking of University Governance: A Case Study of Suranaree University of

Technology) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปรับ ใช้และประเมินวิธีการเทียบระดับการบริหารและการ จัดการมหาวิทยาลัยโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “University Governance Screening Card” ด้วยการนำมาปรับ ให้สอดคล้องกับบริบทของ มทส. โดยนำแบบสอบถามมาแปลเป็นภาษาไทย ปรับรูปแบบ เพิ่มตัวเลือก และตัดคำถามข้อที่ต้องตอบเป็นร้อยละออก แบบสอบถามที่ได้จากการปรับ ประกอบด้วยคำถาม 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 มิติได้แก่ มิติที่ 1 บริบท พันธกิจ และเป้าหมาย มิติที่ 2 ทิศทางการบริหาร มิติที่ 3 ความ เป็นอิสระ มิติที่ 4 ความรับผิดชอบ และมิติที่ 5 การมีส่วนร่วม แบบสอบถามดังกล่าวถูกนำไปใช้กับ กลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม ประกอบด้วยคณะกรรมการสภา มหาวิทยาลัย (จำนวน 21 คน) คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงาน (จำนวน 4 คน) คณะกรรมการบริหารงานบุคคล (จำนวน 9 คน) คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน (จำนวน 5 คน) คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย (จำนวน 7 คน) และคณะกรรมการสภาวิชาการ (จำนวน 38 คน) รวมจำนวน 84 คน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายน – ธันวาคม 2556 ผลการใช้วิธีการเทียบระดับการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยโดยใช้ “University Governance Screening Card” กับ มทส. พบว่า ค่าคะแนน (Score) ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละมิติมีค่าใกล้เคียง กันทั้ง 6กลุ่มตัวอย่าง โดยคะแนนในภาพรวมของ มทส. พบว่า มิติที่มี คะแนนสูงสุด คือ มิติที่ 3 ความ เป็น อิสระ 4.49 รองลงมา คือ มิติที่ 4 ความรับผิดชอบ 3.62 มิติที่ 2 ทิศทางการบริหาร 2.70 และมิติที่ 1 บริบท พันธกิจและเป้าหมาย 2.47ตามลำดับ ส่วนมิติที่ 5 การมีส่วนร่วม มีคะแนนน้อยสุด คือ 1.58 สามารถ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแผนภูมิในแนวมุม ทั้งนี้วิธีการเทียบระดับการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยโดยใช้ “University Governance Screening Card” สามารถประยุกต์ใช้กับ มทส. ได้แต่ต้องปรับในแบบสอบถามบางส่วนเพื่อให้เข้ากับบริบทของ มทส. นอกจากนี้ด้วยวิธีการประเมินที่ คณะวิจัยใช้ในครั้งนี้แตกต่างจากวิธีการของ ธนาคารโลก จึงเป็นประเด็นที่ ต้องพิจารณาหากต้องการจะเทียบระดับกับผลที่ได้จากการศึกษาใน มหาวิทยาลัย 41 แห่ง (ในประเทศญี่ปุ่น เอเชีย เวสต์ แบนด์ แอนด์ กาช่า มอริออคโคและอียิปต์) ที่ธนาคาร ได้ ทำการวิจัยเทียบสมรรถนะการบริหารและการจัดการแล้วก่อนหน้านี้แต่อย่างไรก็ตามเมื่อดำเนินการ ศึกษา ปรับ และใช้เครื่องมือ University Governance Screening Cardกับ สภามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี คณะผู้วิจัยเห็นว่าเครื่องมือดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่น่าจะใช้ในการขยายผลการวิจัย เพื่อใช้ประโยชน์ในการ ปรับปรุงการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัยต่อไปได้

บวรรัตน์ ชัยสุริยา (2550) การปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์โดยการเทียบรอย : ศึกษากรณีโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา The Improvement of Reception Process of the Public Relations Work by benchmarking : A Case Study of Assumption College Sriracha การวิจัยเรื่อง การปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์โดยการเทียบรอย: ศึกษากรณีโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์โดยการเทียบรอย และเพื่อประเมินผลการปฏิบัติของกระบวนการต้อนรับภายหลัง การปรับปรุง การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์โดยใช้กระบวนการเทียบรอย 10 ขั้นตอนของบริษัทซีร็อกซ์ แต่เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนที่ 1 และ 2 ไป ก่อนการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้เพียง 8 ขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัยโดยเริ่มจากศึกษากระบวนการ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานต้อนรับและสังเกตวิธีปฏิบัติงานของคู่เทียบ นำข้อมูลที่ได้มาหาวิธี

ปฏิบัติที่ดีที่สุดและปัจจัยแห่งความสำเร็จ วิเคราะห์ช่วงห่างและกำหนดเป้าหมายโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะๆ ละ 3 เดือน และ ใช้เป้าหมายระยะที่ 1 ในการทำวิจัยครั้งนี้ ออกแบบกระบวนการใหม่ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการต้อนรับ ขั้นตอนการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ขั้นตอนการให้คำปรึกษาและขั้นตอนการส่งต่อ โดยกำหนดแนวทางด้วยคู่มือการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรและมีผังกระบวนการปฏิบัติที่มีตัวชี้วัดคุณภาพ ให้ผู้เกี่ยวข้องของโรงพยาบาลคู่เทียบ ตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการ และวางแผนพัฒนาคุณภาพกระบวนการที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง แล้วนำไปทดลองปฏิบัติเป็นเวลา 3 เดือน จากการประเมินผลการปฏิบัติของกระบวนการต้อนรับ หลังการปรับปรุง พบว่ากระบวนการที่ออกแบบใหม่มีกระบวนการเพิ่มขึ้นทุกขั้นตอน มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมดีขึ้น ทั้ง 4 ขั้นตอนจาก 38.70 เป็น 88.25 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าเพิ่มขึ้นดังนี้ ขั้นตอนการต้อนรับเพิ่มขึ้นจาก 34.37 เป็น 85.41 ขั้นตอนการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเพิ่มขึ้นจาก 42.83 เป็น 92.00 ขั้นตอนการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นจาก 40.59 เป็น 86.42 และขั้นตอนการส่งต่อเพิ่มขึ้นจาก 35.00 เป็น 89.16 และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดทุกขั้นตอน ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์ โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา คือ การมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน โดยมีคู่มือการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัดสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงานต้อนรับของครูประชาสัมพันธ์โดยตรงมีการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้มีการตัดสินใจในเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพไปด้วย ซึ่งระบบควบคุมภายใน ระบบการกำกับดูแลที่ดี และระบบประเมินเทียบเคียง เป็นระบบที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร การเก็บข้อมูลสำหรับนักวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามวิจัยนarrowได้ส่งไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรผู้ตรวจสอบภายใน (CIA) และสมาชิกสมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (IIAT) หลังจากนั้นก็มีมีการปรับคำถามเล็กน้อยและส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยใช้กรอบแนวคิดเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ตรวจสอบภายในของธุรกิจโรงพยาบาลและโรงแรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยนarrowพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองให้ผลการวิเคราะห์ที่ใกล้เคียงกัน โดยส่วนใหญ่มีหน่วยงานตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ มีระบบการกำกับดูแลที่ดี และระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับที่ชัดเจน อีกทั้งมีความเป็นอิสระระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผู้ตรวจสอบภายใน นอกจากนี้ยังพบว่า กลยุทธ์วัฒนธรรมและกลยุทธ์ผู้นำต้นทุนมีความสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมของระบบการควบคุมภายในและความชัดเจนในระบบสร้างความเชื่อมั่นทั้งสาม กล่าวคือการที่องค์กรจะตัดสินใจใช้กลยุทธ์ใดนั้น จะคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและความชัดเจนของระบบสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการและความสำเร็จของประเมินเทียบเคียงพอสมควร เช่นเดียวกันกับการวิจัยนarrow ผลการสำรวจบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่าองค์กรส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีความชัดเจนในระบบสร้างความเชื่อมั่นทั้งสามระบบ และสภาพแวดล้อมของระบบควบคุมภายในทั้งระดับองค์กรและระดับผู้บริหารระดับต้นที่ดีมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความชัดเจนของระบบสร้างความเชื่อมั่นยิ่งมากเท่าใด ก็ยิ่งมีสถานะแวดล้อมของระบบการควบคุมภายในที่ดี อีกทั้งมีระดับความสำเร็จของการประเมินเทียบเคียงในขั้นสูง และการดำเนินการด้านการประเมินเทียบเคียงมาก

เท่านั้น ในแง่ของกลยุทธ์ไม่พบความแตกต่างระหว่างองค์กรที่ใช้หรือไม่ใช้กลยุทธ์กับความชัดเจนของระบบสร้างความเชื่อมั่นเท่าใดนัก การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ตรวจสอบภายในโรงพยาบาลและโรงแรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า องค์กรส่วนใหญ่ทำตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ให้ไว้ โดยการใช้ระบบการตรวจสอบภายในตามหลักการของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations) และมีการใช้แนวคิดการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management หรือ ERM) โดยที่จะทำการตรวจสอบด้านการเงินและการดำเนินงานมากกว่าด้านกลยุทธ์ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบภายในส่วนใหญ่เป็นลักษณะการตรวจสอบเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบในการทำธุรกิจขององค์กรอย่างถูกต้อง (Compliance) แต่ก็มี ความพยายามอย่างยิ่งที่จะตรวจสอบความเสี่ยงในด้านการเงิน และการดำเนินงานควบคู่กันไป สำหรับโรงพยาบาลซึ่งส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ HA ผู้ตรวจสอบภายในจะพยายามมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลการตรวจสอบที่ลดความทับซ้อนลง และใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการตรวจติดตามได้ดีขึ้น และในส่วนของโรงแรมซึ่งถ้าใช้การทำสัญญาจ้างการบริหารงานของ chain นานาชาติ ก็จะมีการตรวจสอบภายในจากทั้งด้านของ chain ด้านของเจ้าของเอง ดังนั้นจึงมีความซับซ้อนพอควรแต่ก็ยังเน้นการตรวจสอบด้านการเงินและการดำเนินงานมากกว่าด้านกลยุทธ์เช่นกัน

เพียงแ ข ฎหมาย (2554) ได้ประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษา ขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นช่วงชั้นที่ 1 ในโรงเรียนมหาไถ่ศึกษา ขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่นเขต 1 อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นแนวทางในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกกลุ่มสนทนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 3 คน จัด กลุ่มสนทนาครูผู้สอนและครูผู้ช่วยสอนรวม 6 คน ใช้แบบสอบถามกับผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 84 คน และครูผู้ช่วยสอน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยสรุปตามด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท นโยบายการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จใน ระดับดีมาก สภาพและความต้องการของสังคม พบว่าผู้ปกครองให้ความสนใจและไว้วางใจส่งบุตร หลานเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จในระดับ ดีด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จบ การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีและมีศักยภาพในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับมาก
2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่าไม่มีข้อเสนอแนะว่าทางโรงเรียนควรมีเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกครูผู้สอนและนักเรียน ส่วนระดับความพร้อมของอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ระดับความพร้อมของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และการบริการจัดการเรียน การสอนพบว่ามีความเหมาะสมมาก

3. การประเมินด้านกระบวนการ เกี่ยวกับครูผู้สอนและครูผู้ช่วยสอนมีการเตรียมการจัดการเรียนการสอนในระดับดีมาก กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลและการรายงานผลการเรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะให้ครูชาวต่างชาติให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4. การประเมินด้านผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมากและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะ ด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่คาดหวังกับที่เป็นจริงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังกับคุณลักษณะของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (จบช่วงชั้น) ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง

โสภณ อ้นบางไทร (2550) ได้ประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดนครนายก โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมิน ประชากรที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวน 3,638 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 495 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนเท่ากับ 0.90 และแบบวัดเจตคติเท่ากับ 0.83 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ดังนี้

1. ด้านบริบท : จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น : ผู้สอนและสื่อประกอบการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนงบประมาณและอาคารสถานที่ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และอาคารสถานที่นักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก
3. ด้านกระบวนการ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก
4. ด้านผลผลิต : ระดับผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี

ธิดารัตน์ อยู่เจริญกิจ (2551) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนห้วยเฉียวอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเพียงพอของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินการหลักสูตร และคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนห้วยเฉียว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้รูปแบบประเมินชิปปี้ ประเมินหลักสูตรในด้านบริบท คือ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ด้านปัจจัยเบื้องต้น คือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ดำเนินการตามหลักสูตร ด้านกระบวนการ คือ การใช้หลักสูตร การจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล และด้านผลผลิต คือ คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนที่จบการศึกษาช่วงชั้นที่ 2 ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท 1) วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนห้วยเฉียวมีความเหมาะสม มีการกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาไว้ชัดเจนทุกช่วงชั้น และกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาครบทั้ง 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านคุณธรรมและด้านกระบวนการ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในระดับมากด้านปัจจัยเบื้องต้น 1) วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนห้วยเฉียวมีความเพียงพอในเรื่องของสำนักงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นห้องทำงานของครูโต๊ะครู โทษทัศน์ โต๊ะประจำห้อง และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเห็นว่าไม่เพียงพอ น้อยเกินไป คือ คอมพิวเตอร์ และคู่มือครู/แบบเรียน/ตำราตามสาระต่างๆ 2) สื่อการเรียนการสอน บุคลากร งบประมาณในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนห้วยเฉียวมีความเพียงพอ ส่วนสิ่งที่มีน้อยเกินไป คือ เครื่องคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต เอกสาร ตำรา คู่มือครู และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางโรงเรียนและองค์กรภายนอกด้านกระบวนการ 1) การบริหารหลักสูตร พบว่า มีปัญหาคือครูได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานน้อย ครูผู้สอนขาดความรู้ด้านหลักสูตร และนักเรียนยังขาดวินัย คุณธรรมและความรับผิดชอบ สะท้อนให้เห็นปัญหาของการจัดการเรียนการสอน 2) การใช้หลักสูตร พบว่ามีปัญหาในระดับน้อยในเรื่องครูยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เครื่องมือวัดและประเมินผลประเภทข้อสอบยังไม่ได้มาตรฐานอยู่ในระดับน้อย ด้านผลผลิตคุณภาพของนักเรียนผู้สำเร็จการศึกษา พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความขยัน ประหยัด อุดม มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ แข็งแรง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในระดับมาก

พรณทิพา อินธิมา (2551) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเขียว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเขียว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน 1) กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) การใช้หรือการดำเนินการตามหลักสูตร และ 3) ผลผลิตของหลักสูตร แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำนวน 30 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คน คณะครู จำนวน 18 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จำนวน 1 คนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 122 คน ครูประจำ

ชั้นของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 3 คน และผู้ปกครองของผู้สำเร็จการศึกษา 19 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน การประเมินครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของซิปป์ (CIPP Model) การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์สำรวจและสอบถามเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบสำรวจข้อมูล แบบประเมินหลักสูตรและแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาความถี่ร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ด้านกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรพบว่าสถานศึกษาได้เตรียมความพร้อมและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดซึ่งประกอบด้วยกำหนดวิสัยทัศน์คุณภาพผู้เรียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้คำอธิบายรายวิชาหน่วยการเรียนรู้และวิธีการวัดและประเมินผลฯลฯ โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ด้านการใช้หรือการดำเนินการตามหลักสูตรพบว่า ครูผู้สอนมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ ด้านผลผลิตของหลักสูตรพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์คุณลักษณะอันพึงประสงค์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีนักเรียนที่ สำเร็จการศึกษามีความสนใจในการศึกษาต่อการนำความรู้ไปใช้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ใน ระดับดีผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการจุดเด่นของหลักสูตรพบว่ามีกำหนดวิสัยทัศน์ได้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมี การแปลผลและลงข้อสรุปที่ถูกต้องจุดด้อยของหลักสูตรพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรและวางแผนใช้หลักสูตรอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ถ้าพอง ภาพน้ำ (2551 : 68-69) ได้ประเมินหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนศรีจิตรา จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนศรีจิตรา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ด้านบริบท ได้แก่ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณภาพผู้เรียนและจุดมุ่งหมายหลักสูตรมีความเหมาะสมใน ระดับมาก
- 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง มีความเหมาะสม ครูผู้สอนมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพต่อการจัดการเรียนการสอน และมีการ พัฒนาอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก
- 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การวัดและประเมินผลใช้ วิธีการที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ ทำการทดลองด้วยตนเอง อยู่ใน ระดับมาก
- 4) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะ

ประเมินผลไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตรพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านเกณฑ์การประเมินครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนหลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรพบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอนคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและพัฒนาด้านอื่นๆ ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้โรงเรียนและผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ฐิติมา นิตกรวารกุล (2553) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์ จังหวัดราชบุรี ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่ง สามัคคีคุณูปถัมภ์ จังหวัดราชบุรี ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 6 คน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน 8 คน ครูผู้สอน 40 คน นักเรียน 278 คน ผู้ปกครอง 278 คน รวมจำนวน 610 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบตรวจเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินด้านบริบท โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ นโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 นโยบายของโรงเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และ ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง 2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาที่เปิดสอน เนื้อหาสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ความรู้ความสามารถของผู้บริหารและครู ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน ความพร้อมของอาคารสถานที่ความร่วมมือจากชุมชน พบว่าผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองและนักเรียน มีความคิดเห็นว่า เหมาะสมในระดับปานกลาง 3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเตรียมการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินการจัดการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง 4. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าเหมาะสม คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา 5. ผลการประเมินด้านผลกระทบ

โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านความมีชื่อเสียง ด้านรางวัล/เกียรติยศ ด้านการยอมรับของชุมชน พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าเหมาะสมในระดับมากคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคาดหวังว่านักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม ครู เก่ง และดี ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ปานวาด แมนมาศวิหค (2554) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรโรงเรียนโป่งน้ำร้อน วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ประเมินหลักสูตรโรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) ใน 4 ด้าน คือ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้าน ปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ และการประเมินด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 12 คน ครู จำนวน 19 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 169 คน รวม 200 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อระหว่าง .20-.87 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัย พบว่า 1. ด้านบริบท พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรโรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ด้านปัจจัยนำเข้า ความพร้อม ความเกี่ยวกับนักเรียน ครูผู้สอน บุคลากรสายงานต่างๆ รวมถึงหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร อุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณ พบว่า ผู้บริหาร ครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความ คิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นงบด้านสถานศึกษา มีงบประมาณในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในการปรับปรุงพัฒนาอยู่ในระดับน้อย 3. ด้าน กระบวนการ โครงสร้าง และเนื้อหาวิชาของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พบว่า ผู้บริหาร และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความ คิดเห็นตรงกันว่า โครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีความคิดเห็นในด้าน กระบวนการของหลักสูตรโรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4. ด้านผลผลิต การใช้หลักสูตรสถานศึกษาและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งประเมินทักษะการนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคมทั้งในด้านทัศนคติ จริยธรรม ลักษณะความเป็นผู้นำ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

กนกกาญจน์ เรื่องช่วย (2555) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรสื่อมวลชนศึกษา ของ โรงเรียนไทยรัฐวิทยาภาคใต้ โดยใช้รูปแบบการประเมินของสเตค มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร สื่อมวลชนศึกษา ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยาภาคใต้ โดยใช้รูปแบบการประเมินของสเตคประเมิน องค์ประกอบ 3 ด้าน คือ สิ่งที่มีอยู่ก่อน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบประเมินหลักสูตรสื่อมวลชน

ศึกษาโรงเรียนไทยรัฐวิทยาภาคใต้ จำนวน 3 ฉบับ คือ แบบประเมินสำหรับผู้บริหารศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน แบบสัมภาษณ์การใช้หลักสูตรจำนวน 3 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน แบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนที่ศึกษาจบหลักสูตรสื่อมวลชนศึกษา และแบบตรวจสอบรายการผลิตชิ้นงานนักเรียน ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า 1) ด้านสิ่งที่มีอยู่ก่อน ประกอบด้วย จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหา หรือสาระการเรียนรู้ ความเหมาะสมของครู คุณลักษณะของนักเรียน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และสภาพบริบทของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน มีความคิดเห็นของสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าเกณฑ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงผ่านเกณฑ์การประเมินและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักและยอมรับผิดชอบต่อการเรียน 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อนวัตกรรม และการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นของสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าเกณฑ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงผ่านเกณฑ์การประเมินและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาความความคิดเห็นของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าเกณฑ์ แต่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากควรมีการส่งเสริมและปรับปรุงพัฒนาสื่อนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้มากขึ้น และจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3. ด้านผลผลิต ประเมินเกี่ยวกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างมีคุณภาพ คุณค่าที่ให้ต่อสังคม ลักษณะพื้นฐานของการมีทักษะการทำงาน นิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนการจัดทำหนังสือพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณชน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นของสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าเกณฑ์ สิ่งที่เกิดขึ้นจริงผ่านเกณฑ์การประเมินและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความความคิดเห็นของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าเกณฑ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียน การปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน มีความรับผิดชอบและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการมีนิสัยรักการอ่าน และมีการจัดทำหนังสือพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

กิตติ กิตติศัพท์ (2546) ได้ศึกษารูปแบบการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบร่วมกลุ่มเทียบกิจกรรม : กรณีศึกษา การจัดการเรียนการสอนสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ระหว่างโรงเรียนเหล่าทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหม วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญในการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบร่วมกลุ่มเทียบกิจกรรม (Activity-based collaborative benchmarking เรียกว่า "ABC-benchmarking") นำเสนอรูปแบบกลางของ ABC-benchmarking สำหรับการจัดการเรียนการสอน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดำเนินการปรับแต่งรูปแบบกลางให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มโรงเรียนเหล่าทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหม หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้และประเมินคุณภาพของรูปแบบตามที่นำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของ ABC-benchmarking ที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ โครงการ ABC-benchmarking ที่ดำเนินการจริงในวงการอุดมศึกษาต่างประเทศ มี 14 องค์ประกอบคือ การสื่อสารระหว่างสมาชิก ความเข้าใจและความคาดหวังร่วมกัน ความร่วมมือ แหล่งเงินทุน ศูนย์กลางดำเนินงาน คณะผู้ประเมิน เกณฑ์การประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ หลักปฏิบัติในการเปรียบเทียบสมรรถนะ วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด การนำผลการศึกษาที่ได้รับไปปรับใช้ การติดตามผลการนำผลการศึกษาที่ได้รับไปปรับใช้

และการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มความร่วมมือ รูปแบบกลางของ ABC-benchmarking สำหรับการจัดการเรียนการสอน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า สถาบันอุดมศึกษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงระบบ ระหว่างองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานทั้ง 14 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น แบ่งเป็น 2 โมดูลย่อยคือ โมดูลย่อยที่ 1 ว่าด้วย โครงสร้างของรูปแบบ (Structure) บ่งบอก วิธีการดำเนินการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Methodology) ที่นำมาใช้ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อไปเป็น "กระบวนการ ABC-benchmarking" ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ วางแผน (Plan) เก็บรวบรวมข้อมูล (Collect) วิเคราะห์ (Analyze) และเลือกรับและปรับใช้ (Adopt & Adapt) และ โมดูลย่อยที่ 2 ว่าด้วย สาระของรูปแบบ (Content) บ่งบอก ประเภทของการดำเนินการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking Type) ที่นำมาใช้ ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อไปเป็นรายละเอียดของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ในด้าน "วิธีปฏิบัติสำคัญ (key practice) และตัวบ่งชี้สำคัญด้านผลการปฏิบัติ (key performance indicator)" ที่นำมาใช้เป็นประเด็นของการเปรียบเทียบสมรรถนะ เพื่อค้นหาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ผลการดำเนินงานตามรูปแบบ ABC-benchmarking สำหรับการจัดการเรียนการสอน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ระหว่างโรงเรียนเหล่าทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหมที่ปรับแต่งมาจากรูปแบบกลางและนำไปทดลองใช้นั้น มีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.86-4.20 จากมาตราวัด 5 ระดับ) วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด ที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบ ABC-Benchmarking สำหรับการจัดการเรียนการสอน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ระหว่างโรงเรียนเหล่าทัพ มี 22 ประการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการนำวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ของหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยผู้จัดการศึกษา หน่วยนโยบาย และหน่วยผู้ใช้นายทหารสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษา มาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงอนาคต เพื่อออกแบบหลักสูตรในเชิงบูรณาการ ระหว่างหลักสูตรในส่วนของภาควิชาชีพทหารและภาควิชาการได้อย่างมีความสมดุล เป็นต้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Neville (1999) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐอลิโนยส์ อันเป็นกรอบสำหรับการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนของรัฐ การศึกษาได้หาทางกำหนดขอบเขตที่นักการศึกษาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนอันเป็นวิธีที่จะให้ได้รับความสำเร็จในการปรับปรุงโรงเรียนของตน โครงการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะมีวิธีดำเนินการต่างกันตามขั้นตอนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ (1) กิจกรรมที่สัมพันธ์กับโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนนั้น สนับสนุนความเข้าใจในประโยชน์ของการร่วมกันปฏิบัติมากขึ้น (2) กรอบงานของรัฐไม่ได้ทำให้วาระทางเทคนิคของการวางแผนการปรับปรุงสำหรับโรงเรียนเหล่านั้นก้าวหน้าขึ้นไป (3) การสนทนาเกี่ยวกับหลักสูตรซึ่งสัมพันธ์กับกิจกรรมการสังเกตเข้าร่วมงานและสัมพันธ์กับโอกาสนั้นได้รับการสนับสนุนจากการเข้าเกี่ยวข้องกับโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนแต่ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าโปรแกรมนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างกระฉับกระเฉง (4) บทบาทของคะแนนจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานในระบบโรงเรียน อันเป็นตัวบ่งชี้เบื้องต้นของการปรับปรุงโรงเรียน

นั่นนับว่ามีนัยสำคัญ (5) ภาพลักษณ์ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐอิลลินอยส์ได้ปรับปรุงดีขึ้นในที่ตั้งของโรงเรียนเหล่านี้แต่ละโรงเรียนเป็นผลของลักษณะและการนำการริเริ่มโครงการความรับผิดชอบนี้ไป

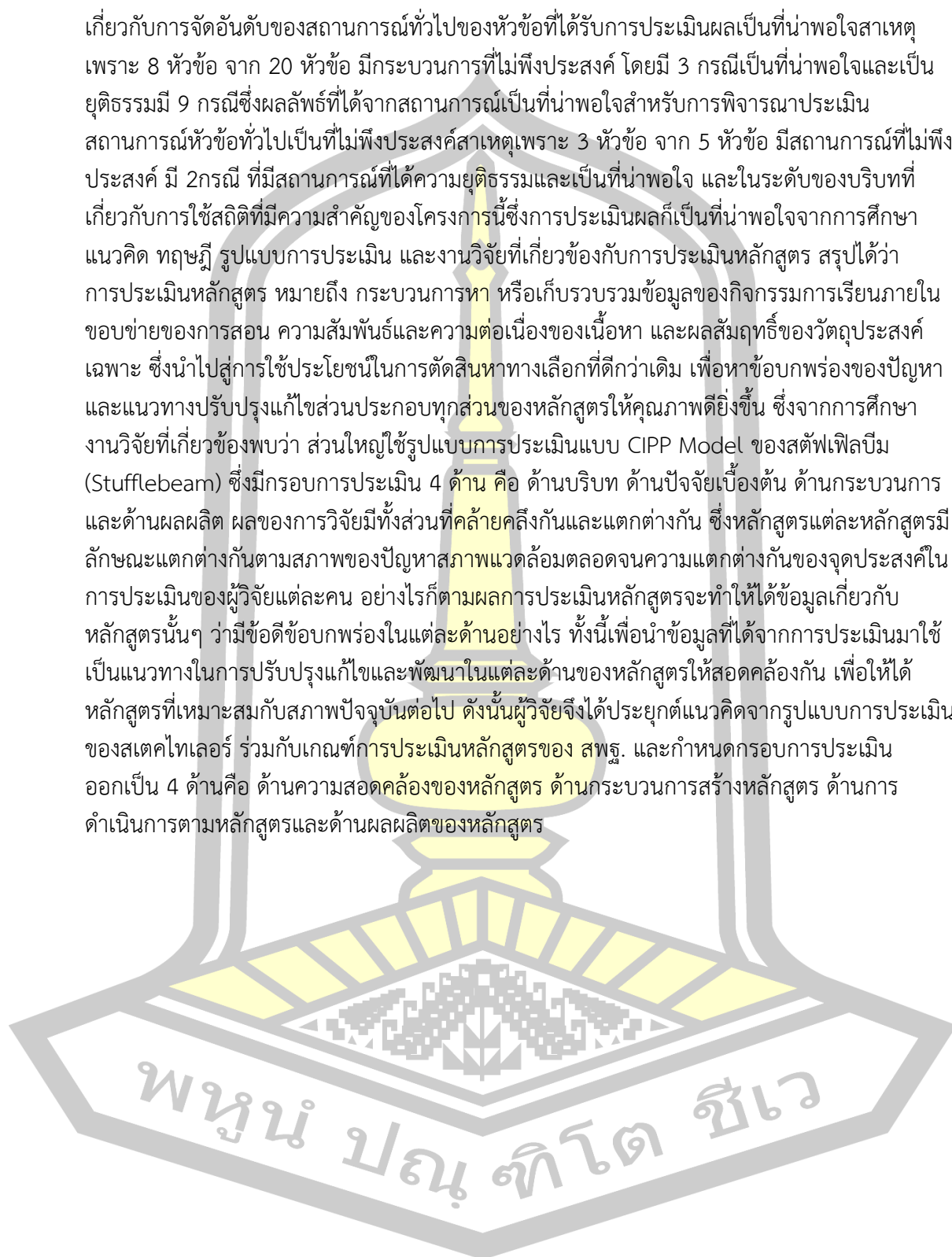
Minggucc (2002) ได้ศึกษาถึงการประเมินผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองระดับหลังมัธยมศึกษา 8 คน ผู้ร่วมวิจัยที่ทำงานในโปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน ได้อาสาดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นเวลา 2 ภาคเรียนติดต่อกัน ผู้ศึกษาได้สำรวจว่าผู้บริหารการศึกษาสามารถส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษา โดยเข้าร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้อย่างไร และได้ศึกษาปัญหาการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูซึ่งเป็นนิยามง่ายกว่า การสืบเสาะที่ครูดำเนินการเพื่อให้เข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติของตนนั้นสามารถให้ประสบการณ์ในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยรู้ว่ามีความหมายต่อการสอนของตนมากกว่าหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการจดบันทึกสภาพรวมทั้งบันทึกเรื่องสั้นๆ ด้วยผลการศึกษาพบว่า ครูที่ร่วมวิจัยได้ประโยชน์หลายด้านจากการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การมีความเชื่อในตนเองและวิชาชีพอื่นๆ อันเป็นผลมาจากการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานยืนยันว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษาได้ ผู้ร่วมวิจัยมีการอภิปรายร่วมกันในโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอื่นๆ ทำให้มีส่วนร่วมแบ่งปันในปัญหา มีการเรียนรู้จากเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในเชิงสร้างสรรค์ผลงาน

Wiboonuptum (2003) ได้ศึกษาเพื่อตรวจสอบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นที่เข้าใจอย่างไร นำไปใช้หรือได้รับการทำหายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นและจากผู้กำหนดนโยบายอย่างไรบ้าง ดำเนินการศึกษาทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ในระดับท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น 34 คน ที่เกี่ยวข้องกับการนำร่องการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน 3 แห่ง ในระดับชาติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้กำหนดนโยบาย 12 คน จาก 4 สำนักงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้กำหนดนโยบายที่ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลในระดับชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้เสียระดับท้องถิ่นมีแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่มีฐานกว้าง ซึ่งในที่สุดจะผลิตกิจกรรมการสอนที่เป็นระบบที่รวมถึงการศึกษาด้านศีลธรรมและจริยธรรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่อาศัยมาตรฐานเป็นฐานนั้น ทั้งผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นดูเหมือนจะเห็นด้วยว่าผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นควรจะสามารถปรับมาตรฐานของชาติตามความแตกต่างของชุมชน ทั้งผู้ปกครองและครูต้องการมาตรฐานที่สื่อสารกันให้ได้ดีขึ้น ซึ่งสามารถทำให้พวกตนปฏิบัติการะงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้น ในขณะที่ผู้กำหนดนโยบายได้เน้นย้ำความต้องการการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนโดยผ่านคณะกรรมการโรงเรียนนั้น ครูและผู้ปกครองได้มุ่งเน้นความต้องการผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นคนเปิดเผยมากขึ้นและตอบสนองได้มากขึ้น เพื่อให้การนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาระงานจำนวนมากจึงได้มุ่งเน้นประเด็นผลที่ออกมา ครูและประเด็นห้องเรียน ภาวะผู้นำและประเด็นการสนับสนุนของครูและประเด็นนโยบาย

Kittel (2004) ได้ศึกษาการสร้างเกณฑ์การประเมินและการประเมินหลักสูตร (A.C.Green) สร้างเกณฑ์การประเมินใช้ระบบการศึกษาภาคบังคับของสหพันธ์เป็นแนวทาง (ส่วนเดิมของการปรับปรุงในปี 1996) การตรวจสอบแต่ละแนวทางเพื่อระบุลักษณะเฉพาะอีก 7 แนวทาง ได้แก่ การสืบสวนลักษณะเฉพาะของพุทธิพิสัย อารมณ์ พฤติกรรม พัฒนาการและแนวทางมาตรฐานตามธรรมชาติ นี่คือ ส่วนเสริมโดยการสำรวจอ้อมหรือเจาะจง แนวที่เป็นศูนย์กลางบนความแตกต่างหรือสังคมส่วนมาก ปัจจุบันการวิจัยใช้การวิเคราะห์โดยละเอียดใต้พื้นฐานของหลักการและความสำคัญของแต่ละแนวทาง สิ่งสำคัญของการศึกษานี้คือ สถานที่ที่สำรวจ ในภาคเรียนที่สำรวจใช้ทั้ง 2 แนวทางของสหพันธ์ อันดับแรก เมื่อการอภิปรายภาคบังคับสำหรับโรงเรียนเด็กทั้งหมด และอันดับ 2 เมื่อการอภิปรายลักษณะเฉพาะของเพศของมนุษย์ในสภาพแวดล้อม ความเชื่อถือกันและกัน การแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว โดยสรุป เสนอจุดที่เป็นประเด็นสำคัญระบุได้ 37 ลักษณะ การศึกษานี้บางส่วนของหนังสือการศึกษาภาคบังคับจะใช้ในแผนงานสำรวจกองทุนสหพันธ์การศึกษาภาคบังคับ แผนงาน A. C. Green Game โครงการภาคบังคับ ประเมินหลักสูตรโดยใช้ทั้ง 2 วิธี (ใช้เกณฑ์การประเมินลักษณะเฉพาะใช้จุดที่เป็นประเด็นสำคัญ) โดยทั่วไปการประเมินอ้างอิงจาก 369 ที่มาจากแผนงาน จัดหมวดหมู่ตามความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่สำคัญของสหพันธ์ และลำดับใช้การแบ่งคะแนนแบบสามแถว สรุปประเด็นสำคัญแต่ละจุดต่างจากรูปแบบของคำถาม ดังนั้นในคำตอบทั้ง 37 คำถาม สิ่งที่ยอธิบายโดยละเอียดสนับสนุนเกณฑ์ที่เหมาะสมจากแผนงานที่เตรียมไว้ ความหมายของการศึกษานี้ เมื่อมีความเหมาะสมข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงทั้งหมดจะเข้าสู่ขั้นตอนของการประเมิน

Khalil, Allahviridiyani (2011) ได้ประเมินผลการดำเนินการให้คำปรึกษาทางวิชาการของนักเรียนเชื้อพระวงศ์อิหร่าน ในกรุงเตหะราน มหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ การประเมินที่ปรึกษาด้านการดำเนินการทางวิชาการของนักเรียนในเชื้อพระวงศ์อิหร่าน ใน กรุงเตหะรานมหาวิทยาลัยของรัฐโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP เพื่อประเมินความเหมาะสมของงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสำรวจและการประเมินผลการวิจัยและจำนวนประชากรรวมทั้งนักเรียนในเชื้อพระวงศ์ของอิหร่านทั้งหมดและผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในโครงการที่ปรึกษาของนักเรียนเชื้อพระวงศ์อิหร่าน ซึ่งสำหรับตัวอย่างในการสุ่มคือ 1) สุ่มข้อมูลจำนวน 20 เรื่องจากแต่ละมหาวิทยาลัย (10 เรื่องของนักเรียนหญิงและ 10 เรื่องของนักเรียนชาย) 2) อาจารย์ที่ปรึกษา 5 คน ของแต่ละมหาวิทยาลัยกับการพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับการมีอยู่และการยอมรับซึ่งจะนำมาใช้และเป็นหัวข้อในการสัมภาษณ์ 3) การให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงของโครงการ โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำดัชนีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับโครงการที่ปรึกษานี้ 4) นักเรียนจำนวน 5-9 คน ที่อยู่ภายใต้ที่ปรึกษาจะได้ถูกคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างและถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำดัชนีหัวข้อ ในการประเมินโครงการจากการทำแบบสอบถามนักวิจัยจำนวน 3 ฉบับซึ่งจะถูกนำมาใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการค้นพบที่ระดับปัจจัยนำเข้า ซึ่งทั้งสองหัวข้อที่ได้รับการประเมินนั้นเป็นที่น่าพอใจและกระบวนการในเรื่อง

เกี่ยวกับการจัดอันดับของสถานการณ์ทั่วไปของหัวข้อที่ได้รับการประเมินผลเป็นที่น่าพอใจสาเหตุ เพราะ 8 หัวข้อ จาก 20 หัวข้อ มีกระบวนการที่ไม่พึงประสงค์ โดยมี 3 กรณีเป็นที่น่าพอใจและเป็น ยุติธรรมมี 9 กรณีซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากสถานการณ์เป็นที่น่าพอใจสำหรับการพิจารณาประเมิน สถานการณ์หัวข้อทั่วไปเป็นที่ไม่พึงประสงค์สาเหตุเพราะ 3 หัวข้อ จาก 5 หัวข้อ มีสถานการณ์ที่ไม่พึง ประสงค์ มี 2กรณี ที่มีสถานการณ์ที่ได้ความยุติธรรมและเป็นที่น่าพอใจ และในระดับของบริบทที่ เกี่ยวกับการใช้สถิติที่มีความสำคัญของโครงการนี้ซึ่งการประเมินผลก็เป็นที่น่าพอใจจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการประเมิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหา หรือเก็บรวบรวมข้อมูลของกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน ขอบข่ายของการสอน ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหา และผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์ เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าเดิม เพื่อหาข้อบกพร่องของปัญหา และแนวทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้คุณภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งมีกรอบการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลของการวิจัยมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมี ลักษณะแตกต่างกันตามสภาพของปัญหาสภาพแวดล้อมตลอดจนความแตกต่างกันของจุดประสงค์ใน การประเมินของผู้วิจัยแต่ละคน อย่างไรก็ตามผลการประเมินหลักสูตรจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ หลักสูตรนั้นๆ ว่ามีข้อดีข้อบกพร่องในแต่ละด้านอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในแต่ละด้านของหลักสูตรให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ หลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์แนวคิดจากรูปแบบการประเมิน ของสเตคไทเลอร์ ร่วมกับเกณฑ์การประเมินหลักสูตรของ สพฐ. และกำหนดกรอบการประเมิน ออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร ด้านการ ดำเนินการตามหลักสูตรและด้านผลผลิตของหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ใช้รูปแบบการประเมินโดยใช้กระบวนการเทียบระดับซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ ได้แก่

1. ครูผู้สอนตามหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 14 คน
 2. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 คน
 3. นักเรียนที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 258 คน
 4. ผู้ปกครองนักเรียนที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 250 คน
- ด้านระยะเวลา

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรในปีการศึกษา 2557 โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการเทียบระดับ โรงเรียนในโครงการโรงเรียนสุภาพะ จำนวน 1 โรงเรียน ในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

1. แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับสำหรับนักเรียน และผู้ปกครองเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับแต่ละฉบับมี 3 ตอน

1.1 ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามของนักเรียนต่อหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน
สุภาพะของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำหรับนักเรียนนักเรียนเป็นผู้ประเมินมีทั้งสิ้น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ 3 ด้าน

ดังนี้

- 1) กระบวนการสร้างหลักสูตร
- 2) การดำเนินการตามหลักสูตร
- 3) ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ตอนที่ 3 สอบถามถึงปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

1.2 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามของผู้ปกครองต่อหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะโรงเรียน
บ้านโนนสังข์ศรี สำหรับผู้ปกครองผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินมีทั้งสิ้น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุ

ภาพะ 3 ด้าน ดังนี้

- 1) กระบวนการสร้างหลักสูตร
- 2) การดำเนินการตามหลักสูตร
- 3) ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ตอนที่ 3 สอบถามถึงปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

2. แบบประเมินโรงเรียนสุภาพะด้วยเกณฑ์การเทียบระดับ

2.1 การประเมินโรงเรียนสุภาพะ มีจุดประสงค์เพื่อให้โรงเรียนประเมินตนเอง
(Self-assessment) เพื่อทบทวน (Review) กระบวนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ตาม
กรอบแนวคิดโรงเรียนสุภาพะทั้ง 5 องค์ประกอบ ผลประเมินจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่า โรงเรียนมี
ความเป็น "โรงเรียนสุภาพะ" มากน้อยเพียงใด และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2 แบบประเมินนี้มี 3 - ตอนคือ (1) การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน จำนวน 20 ข้อ
และ (2) การประเมินกระบวนการพัฒนาสุภาพะของโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ และ (3) สรุปผลการ
ประเมิน

2.3 วิธีการประเมิน ให้โรงเรียนจัดประชุมคณะครูเพื่อระดมสมอง และหาฉันทามติ
ของที่ประชุม ให้ได้ข้อสรุปแต่ละองค์ประกอบว่า โรงเรียนอยู่ระดับใด และภาพรวมอยู่ระดับใด

รายละเอียดเครื่องมือทั้ง 2 ชนิดอยู่ในภาคผนวก

3. แบบสัมภาษณ์

- 3.1 แบบสัมภาษณ์ครู
- 3.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
- 3.3 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรแบบร่วมมือ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีรวมถึงศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรในแต่ละด้าน และได้มีการลำดับการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร บทความ ตารางงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร เพื่อรวบรวมประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาวิเคราะห์สำหรับสร้างแบบสอบถามดังนี้

1.1.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร

1.1.2 ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร

1.1.3 ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร

1.1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร

1.2 ร่างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่ได้ศึกษา เพื่อให้เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาวະ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1.3 นำแบบประเมินที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องครอบคลุมของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายในการวิจัยและความเป็นปรนัย (Objective) ของข้อคำถาม จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1.3.1 ผศ.ดร.วราพร เอรารวรรณ ตำแหน่ง อาจารย์ คุณวุฒิสูงสุด ค.ด. การวัดและประเมินผลการวิจัย

1.3.2 ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1.3.3 นายประศักดิ์ชัย ปูทา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าป่าเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

1.3.4 นางณริศรา ว่องไว ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

1.3.5 นางทวิกา บำรุงสวัสดิ์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

1.4 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.6 -1.00 นำไปปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วจัดพิมพ์และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก นักเรียน 258 คน ผู้ปกครอง 250 คน โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1.5 นำแบบประเมินหลักสูตรมาหาค่าจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) ของแบบประเมินโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 - .86 หาค่าความเชื่อมั่น

(Reliability) ของแบบประเมินโดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

1.5.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน

1.5.1.1 แบบประเมินสำหรับนักเรียน จำนวน 41 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8438

1.5.1.2 แบบประเมินสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 17 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8894 นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง

2. แบบประเมินโรงเรียนสุขภาวะ

ประเมิน กระบวนการพัฒนาสุขภาวะของโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ และ (3) สรุปผลการประเมิน 3. วิธีการประเมิน ให้โรงเรียนจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อระดมสมอง และหาฉันทามติของที่ประชุม ให้ได้ข้อสรุป แต่ละองค์ประกอบว่า โรงเรียนอยู่ระดับใด และภาพรวมอยู่ระดับใด ตอน 1 การประเมินผลลัพธ์ตัวผู้เรียน เกณฑ์การตอบ ระดับ เพิ่มขึ้น หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมดีขึ้นหรือเพิ่มขึ้น หรือเป็นไป ทางบวก หลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ระดับเท่าเดิม หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น ยังมีพฤติกรรมไม่แตกต่างจากเดิม หลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ระดับ ลดลง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมแย่ลงหรือลดลง หรือ เป็นไป ทางลบ หลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

3. แบบสัมภาษณ์

3.1 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องครอบคลุมของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายในการวิจัยและความเป็นปรนัยของคำถาม

3.3 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค จากโปรแกรมสำเร็จรูป

เกณฑ์กำหนดความหมายของผลประเมิน

ในการกำหนดค่าลำดับความสำคัญของตัวเลือกแต่ละข้อ ผู้วิจัยกำหนดค่าลำดับความสำคัญเอาไว้ให้ผู้ประเมินแบบสอบถาม ประเมินในแต่ละข้อคำถาม โดยกำหนดค่าระดับความสำคัญตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอรับหนังสือจากฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและขอสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้เพียงพอให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
3. นำแบบประเมินหลักสูตรพร้อมหนังสือแนะนำตัวจากฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไปดำเนินการแจกนักเรียนและผู้ปกครองส่วนแบบสัมภาษณ์ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหาร
4. จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไปทั้งหมด 90 ฉบับได้รับคืนมา 90 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ผลคะแนนตามประเด็นการประเมินที่กำหนดในด้านต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลด้านความสอดคล้องของหลักสูตร
 - 1.2 ข้อมูลด้านกระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 ข้อมูลด้านการดำเนินการตามหลักสูตร
 - 1.4 ข้อมูลด้านผลผลิตของหลักสูตร
2. ข้อมูลแบบบันทึกเอกสาร การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ จะใช้การพรรณนากับการวิเคราะห์เนื้อหา
3. ข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม (Focus Group) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำเสนอพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)
4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำเสนอพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. การวิเคราะห์แนวทางในการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดจังหวัดมุกดาหาร ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา

6. การประเมินประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิดการเทียบระดับ ดำเนินการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพหลักสูตร ดำเนินการหาค่าเฉลี่ยจากคะแนน 5 ระดับ แล้วแปรความหมาย ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ในการประเมินจะใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย เป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณไปเทียบกับเกณฑ์การแปรความหมาย ซึ่งใช้ค่าเฉลี่ยกลาง (Midpoint) เป็นเกณฑ์ในการแปรความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การเทียบระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะ ดำเนินการหาค่าเฉลี่ย จากคะแนน 4 ระดับ แล้วแปรความหมายตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26 - 4.00 หมายถึง ระดับเป็นต้นแบบ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.25 หมายถึง ระดับสำเร็จผล

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76 - 2.50 หมายถึง ระดับก้าวหน้า

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.75 หมายถึง ระดับเริ่มต้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ค่าอำนาจจำแนกแบบประเมินเป็นรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

$$r = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2)(N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบประเมิน

X แทน คะแนนรายข้อ

Y แทน คะแนนรวม

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha

Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบประเมิน
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

2.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกตัวในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x - \mu)^2}{N}}$$

- เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (กรณีประชากร)
 x แทน ข้อมูลแต่ละตัว
 μ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล
 $\sum (x - \mu)$ แทน ผลรวมของค่าเบี่ยงเบนของคะแนนแต่ละตัวจากค่าเฉลี่ย
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N แทน จำนวนผู้ให้ข้อมูล

μ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย ตอนที่ 1 การเทียบระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะ ดำเนินการหา

1.1 ผลการประเมินหลักสูตรของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเมินหลักสูตร

1.2 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิดการ

เทียบระดับ

ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัด
จังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ตอนที่ 1 การเทียบระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะ ดำเนินการหา

1.1 ผลการประเมินหลักสูตรของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเมินหลักสูตร

ตาราง 1 การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนในด้านการดำเนินการตามหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	ด้านผลผลิตของหลักสูตร	μ	σ	แปลความ
1	ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร โรงเรียนมีครูผู้สอนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน	4.50	0.50	มาก
2	ครูมีการใช้สื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	4.43	0.50	มาก
3	ครูเอาใจใส่ติดตามและให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.26	0.52	มาก
4	โรงเรียนมีสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย	4.43	0.56	มาก
5	การสอนแบบบูรณาการของโรงเรียนสูกวาระสอดคล้องกับความต้องการและชีวิตประจำวันของนักเรียน	4.40	0.62	มาก
6	การจัดลำดับเนื้อหาวิชาของการเรียนแต่ละภาคเรียนมีความต่อเนื่องกัน	4.30	0.53	มาก
7	ครูใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.30	0.46	มาก
8	ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาก่อนเข้าสู่บทเรียน	4.30	0.47	มาก
9	ครูเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่จะสอน	4.40	0.56	มาก
10	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.40	0.50	มาก
11	ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน และสร้างข้อสรุปด้วยตนเอง	4.27	0.58	มาก
12	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย	4.10	0.48	มาก
13	ครูสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในระหว่างการสอน	4.10	0.61	มาก
14	ครูสามารถอภิปรายตอบปัญหาและแก้ไขปัญหาวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน	4.27	0.64	มาก
15	ครูมีความมั่นคงทางอารมณ์และมีเหตุผลในการตัดสินปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอน	4.28	0.20	มาก
	รวม	4.37	0.52	มาก

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ ด้านการดำเนินการตามหลักสูตรโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.20$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่เนื้อหาวิชาที่มีความเชื่อมโยงกับการศึกษาต่อของนักเรียนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ครูสามารถอภิปรายตอบปัญหาและแก้ปัญหาวินิจฉัยได้อย่างชัดเจน

ตาราง 2 การประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองในด้านผลผลิตของหลักสูตรของหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	ด้านผลผลิตของหลักสูตร	μ	σ	แปลความ
1	ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเอื้อต่อการเรียนรู้แบบสุขภาวะ	4.30	0.75	มาก
2	. บุคลากรในชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป	3.60	0.86	มาก
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน	4.33	0.80	มาก
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพมั่นคงและปลอดภัยเสมอ	3.90	0.55	มาก
5	ท่านมีการกำกับ ติดตามผลการเรียนของนักเรียนกับครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	4.40	0.56	มาก
6	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.23	0.68	มาก
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมตามหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะให้กับนักเรียน	3.90	0.68	มาก
	รวม	4.03	0.27	มาก

จากตารางผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ ด้านการดำเนินการตามหลักสูตรโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการดำเนินการตามหลักสูตรผู้ปกครองมีการกำกับติดตามผลการเรียนของนักเรียนกับครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1

ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้บริหารด้านการดำเนินการตามหลักสูตร พบว่า ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นไปตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และนักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียนการสอนแบบสุขภาวะแต่มีเพียงบางแผนการสอนที่จัดไม่ครบเนื่องจากระยะเวลาไม่เพียงพอ โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้สื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนจัดทำขึ้นเอง

ส่วนการวัดผลและประเมินผลใช้วิธีการที่หลากหลายเช่นเดียวกับการเรียนรู้มีการทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดพื้นฐานของนักเรียนในแต่ละเรื่อง

ตาราง 3 การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนในด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน
สุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ข้อ	ด้านผลผลิตของหลักสูตร	μ	σ	แปลความ
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น	4.30	0.75	มาก
2	นักเรียนสามารถนำความรู้ทางการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.60	0.86	มาก
3	นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีเหตุผล	4.33	0.80	มาก
4	นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	3.90	0.55	มาก
	รวม	4.03	0.27	มาก

นักเรียนประเมินความเป็นจริงหรือความเหมาะสมของหลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนสุภาพะด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยรวมและรายข้อว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.44$)

ตาราง 4 การประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองในด้านผลผลิตของหลักสูตรของหลักสูตร
สถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ข้อ	ด้านผลผลิตของหลักสูตร	μ	σ	แปลความ
1	นักเรียนสามารถนำความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้	4.30	0.75	มาก
2	นักเรียนสามารถอธิบายเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับสถานการณ์ในครอบครัวหรือชุมชนได้	4.30	0.75	มาก
3	นักเรียนนำความรู้มาดัดแปลง หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชนได้	3.70	0.86	มาก
	รวม	4.05	0.27	มาก

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุ
ภาพะด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมในระดับมาก
($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการดำเนินการตามหลักสูตรนักเรียนเป็น
ผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการอยู่ในระดับมากเป็น
ลำดับที่ 1

1.2 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิด
การเทียบระดับ

ตาราง 5 ผลการประเมินจากการเทียบระดับการประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน

ข้อ	การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน	μ	σ	แปลความ
1	ทักษะการเรียนรู้เข้าใจใ้การเรียนรู้	3.30	0.75	ระดับเป็นต้นแบบ
2	อ่านคล่อง เขียนคล่อง	3.70	0.86	ระดับเป็นต้นแบบ
3	กล้าคิด กล้าถาม กล้านำเสนอ	3.34	0.80	ระดับเป็นต้นแบบ
4	ผลการเรียนดีขึ้น	3.53	0.62	ระดับเป็นต้นแบบ
5	ทักษะชีวิตไม่ยุ่งเกี่ยวยาสเสพติด อบายมุข	3.33	0.80	ระดับเป็นต้นแบบ
6	รู้จักแยกแยะถูกผิด รู้จักปฏิเสธ	3.31	0.75	ระดับเป็นต้นแบบ
7	ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ	3.20	0.30	ระดับสำเร็จผล
8	ทักษะสุขภาพรักษาความสะอาดเสื้อผ้าร่างกาย	3.30	0.53	ระดับเป็นต้นแบบ
9	ทานผักผลไม้ ลดน้ำอัดลมขนมขบเคี้ยว	3.30	0.53	ระดับเป็นต้นแบบ
10	ร่างกายแข็งแรงชอบเล่นกีฬา	3.53	0.62	ระดับเป็นต้นแบบ
11	ความเป็นพลเมืองแต่งกายถูกระเบียบ	3.61	0.78	ระดับเป็นต้นแบบ
12	มีสัมมาคารวะ	3.73	0.44	ระดับเป็นต้นแบบ
13	ไม่ทะเลาะวิวาท	3.25	0.50	ระดับสำเร็จผล
14	เสียสละเพื่อส่วนรวม	3.20	0.53	ระดับสำเร็จผล
15	สำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ใช้น้ำ ใช้ไฟและสิ่งของอย่างประหยัด	3.70	0.50	ระดับเป็นต้นแบบ
16	รักษาความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียน	3.69	0.44	ระดับเป็นต้นแบบ
17	คุณธรรมจริยธรรมไม่ลักขโมย	3.20	0.30	ระดับสำเร็จผล
18	เสียสละแบ่งปัน	3.20	0.30	ระดับสำเร็จผล
19	ขยันอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย	3.73	0.43	ระดับเป็นต้นแบบ
20	ช่วยเหลือตนเองหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า	3.20	0.30	ระดับสำเร็จผล
	รวม	3.24	0.50	ระดับสำเร็จผล

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ระดับการประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียนหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนสุภาพะด้านผลผลิตของหลักสูตรโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมในระดับ
มาก ($\mu = 3.24$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการดำเนินการตามหลักสูตรนักเรียนมี
ผลลัพธ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาที่เพิ่มขึ้น

ตาราง 6 การประเมินกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

ข้อ	กระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ	μ	σ	แปลความ
1	ผู้เรียนเป็นสุขมีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะชีวิตและมีทักษะสุขภาพ	4.00	0.75	ระดับเป็นต้นแบบ
2	มีความเป็นพลเมือง มีสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและมีคุณธรรมจริยธรรม	3.70	0.86	ระดับเป็นต้นแบบ
3	โรงเรียนเป็นสุขบริหารจัดการให้เกิดสุขภาวะในองค์กร	3.34	0.80	ระดับเป็นต้นแบบ
4	จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนทั้งกายใจ สังคมและปัญญา	4.00	0.86	ระดับเป็นต้นแบบ
5	ร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะผู้เรียน	3.65	0.87	ระดับเป็นต้นแบบ
6	สภาพแวดล้อมเป็นสุขโรงเรียนครอบครัวและชุมชน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัยอบายมุขและเอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะผู้เรียน	3.50	0.90	ระดับเป็นต้นแบบ
7	ครอบครัวเป็นสุขมีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดี	4.00	0.86	ระดับเป็นต้นแบบ
8	พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง	3.48	0.50	ระดับเป็นต้นแบบ
9	ลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่างๆ	3.20	0.61	ระดับสำเร็จผล
10	ชุมชนเป็นสุขเป็นแบบอย่างและร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน	3.21	0.52	ระดับสำเร็จผล
	รวม	3.61	0.75	ระดับเป็นต้นแบบ

จากตาราง ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี หลักสูตรโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นมีความเหมาะสมในระดับเป็นต้นแบบ ($\mu = 3.61, \sigma = 0.75$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านการดำเนินการตามหลักสูตรกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นเป็นต้นแบบ

ผลการประเมินสรุปได้ว่า การดำเนินงาน อธิบายเกี่ยวกับคะแนนจากการประเมินด้วยเกณฑ์การเทียบระดับของโรงเรียนสุขภาวะคะแนนที่ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มี

ความเป็นเลิศร่วมกัน โดยตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยโรงเรียนต้องไปเรียนรู้วิธีการดำเนินงานมาจากโรงเรียนอื่นที่อยู่ในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะ ตัวบ่งชี้ที่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนจะพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้โรงเรียนอื่นในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะมาเรียนรู้กระบวนการและนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาโรงเรียนของตนเองต่อไป

ผลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหารด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า

ด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1,2 3, ส่วนใหญ่มีผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลางคือ 2.5 -3.00 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และนักเรียนสามารถนำความรู้ในวิชาการที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูผู้สอน และผู้บริหารมีการกำกับติดตามนักเรียนในแต่ละปีเกี่ยวกับผลสำเร็จของนักเรียนและทางโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อที่จะส่งเสริมนักเรียนในด้านทักษะทางการเรียนการสอน เช่น การทำโครงการจิตศึกษาเพาะภูมิปัญญา โครงการลูกเสือต้านยาเสพติด โครงการโรงเรียนคุณธรรม

ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดมุกดาหาร

1. ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในเบื้องต้นในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจมีการประชุมและลงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจว่าจะมีทิศทางและเน้นหนักไปในด้านใด โดยที่โรงเรียนจะยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และส่วนที่จะมีเติมคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านนี้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม และนโยบายตั้งเป้าหมายให้ครูผู้สอน มุ่งเน้นและผลักดันให้ผู้เรียนเป็นเลิศในด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุและสอดคล้องตามวิสัยทัศน์

2. ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนมีบทบาทและส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร การเขียนคำอธิบายรายวิชาและการจัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรของกลุ่มสาระร่วมกัน แต่ส่วนที่จะพัฒนาและเพิ่มเติมต่อไปคือ ในด้านของสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนสุภาพะโดยเฉพาะ เพื่อที่จะให้ครูผู้สอนได้เชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้วิชาและโครงสร้างรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและครบตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับส่วนที่จะต้องเพิ่มเติมคือ ควรมีการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม และมีการจัดอบรมจัดประสบการณ์ให้กับครู เพื่อที่จะได้นำความรู้และทักษะมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาและมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิดการเทียบระดับ การดำเนินงาน อธิบายเกี่ยวกับคะแนนจากการประเมินด้วยเกณฑ์การเทียบระดับของโรงเรียนสุภาพะคะแนนที่ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศร่วมกัน โดยตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยโรงเรียนต้องไปเรียนรู้วิธีการดำเนินงานมาจากโรงเรียนอื่นที่อยู่ในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะ ตัวบ่งชี้ที่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนจะพัฒนาขั้นตอนการ

ดำเนินงานให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้โรงเรียนอื่นในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะมาเรียนรู้กระบวนการ และนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาโรงเรียนของตนเองต่อไป

ผลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถสรุปความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้ดังนี้

ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร ครูผู้สอนและผู้บริหารของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายคือครูและผู้บริหารจะมีการประชุมและลงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน สำหรับหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่ดี ปลูกฝังคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครูผู้สอน จะสอดแทรกคุณธรรมให้กับนักเรียนในระหว่างคาบเรียนและให้นักเรียนผลิตสื่อการเรียนจากวัสดุที่มีในท้องถิ่น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้จำแนกองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี 2) การปลูกฝังคุณธรรม 3) การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์ประกอบของวิสัยทัศน์ทั้ง 4 ส่วนมีความสอดคล้องกับพันธกิจ ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่มีความคิดเห็นตรงกัน คือ ความสอดคล้องกับพันธกิจ ซึ่งสรุปได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ 3) การปลูกฝังคุณธรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์พึงประสงค์และพัฒนาสมรรถภาพทางด้านร่างกาย โดยรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระต่างๆ ที่นำมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ ของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารมีความสอดคล้องทั้งในมิติขององค์ประกอบวิสัยทัศน์และพันธกิจทั้ง 3 ส่วน

1) วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีพันธกิจการบริหารจัดการทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ เข้าค่ายเชิงปฏิบัติการ นำนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการ พันธกิจการเรียนการสอนในคำอธิบายรายวิชา มีการสอดแทรกทักษะกระบวนการเรียนรู้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมพันธกิจการบริหารจัดการมีการจัดกิจกรรมเข้า

3) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพันธกิจการบริหารจัดการ

4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมพันธกิจการบริหารจัดการโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดจังหวัดมุกดาหาร

การดำเนินงาน อธิบายเกี่ยวกับคะแนนจากการประเมินด้วยเกณฑ์การเทียบระดับของโรงเรียนสุภาพะคะแนนที่ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศร่วมกัน โดยตัวชี้วัดที่ได้คะแนนน้อยโรงเรียนต้องไปเรียนรู้วิธีการดำเนินงานมาจากโรงเรียนอื่นที่อยู่ในเครือข่ายโรงเรียนสุภาพะ ตัวบ่งชี้ที่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีเยี่ยม โรงเรียนจะพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานให้

เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้โรงเรียนอื่นในเครือข่ายโรงเรียนสุขภาวะมาเรียนรู้กระบวนการและนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาโรงเรียนของตนเองต่อไป

ตัวชี้วัดโรงเรียนสุขภาวะ

2.1 ระบบการบริหาร หมายถึง การจัดการองค์กรเพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วมและร่วมรับผิดชอบโดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดกระบวนการที่มุ่งสู่โรงเรียนสุขภาวะ บริหารแบบมีส่วนร่วม โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์แผนพัฒนากลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มุ่งไปสู่โรงเรียนสุขภาวะและร่วมรับผิดชอบต่อผลการบริหาร ผู้บริหารใช้การสื่อสารแนวราบเพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กร การบริหารจัดการโดยสร้าง Team Learning เพื่อให้เกิดกระบวนการ PLC โรงเรียนจัดการตัวเองแบบสมบูรณ์บ้านโนนสังข์ศรีการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารแผนพัฒนาการศึกษาดำเนินการตามวงจร PDCA ระบบข้อมูลสารสนเทศ การมีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง การพัฒนาบุคลากรสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) การพัฒนาปัญญาภายในโดยจิตศึกษา (Jittasuksa) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL: Problembased Learning) การพัฒนาปัญญาภายในโดยจิตศึกษา (Jittasuksa) –PBL Online วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2.2 การพัฒนาครู สร้างวุฒิภาวะความเป็นครู ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม แสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ส่งเสริมให้ครูมีการออกแบบและจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มุ่งสู่ผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาครูเพื่อสร้างนวัตกรรม ที่สามารถนำไปใช้สำหรับการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ครูมีทักษะความรู้ความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน สร้างให้ครูเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์และสื่อสารที่ดี มีทักษะการทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สร้างวุฒิภาวะความเป็นครู ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม แสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองส่งเสริมให้ครูมีการออกแบบและจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มุ่งสู่ผู้เรียนการพัฒนาบุคลากร สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC : Professional Learning Community สัปดาห์ละ 1 ครั้ง การพัฒนาปัญญาภายนอกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL: Problembased Learning) การสอนแนะและเป็นพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) การเรียนรู้ระหว่างทำงาน (AAR : After Action Review) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มย่อย การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ พัฒนาปัญญาภายในโดยจิตศึกษา

2.3 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาปัญญาภายในและภายนอก จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จัดบรรยากาศและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นวิถีวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาปัญญาภายในและภายนอกจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน PBL: Problembased Learning การเรียนรู้แบบโครงงาน การศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS : Independensrudy) ป.6 และ ม.3 ตลอดปีการศึกษาเพื่อขออนุมัติผลการเรียนแต่ไม่ตัดสินผลการเรียน PBL Online : แผนการจัดการเรียนรู้ PBLและแผนการจัดการเรียนรู้จิตศึกษา ส่ง ตรวจสอบและ บันทึกผล Online พัฒนาปัญญาภายในโดยจิตศึกษา วัตและประเมินผลตามสภาพจริง

2.4 ครอบครัวยุคสร้างความรู้ความเข้าใจของครอบครัวเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนและครอบครัวสุขภาพะ พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีสุขภาพะสร้างความรู้ความเข้าใจของครอบครัวเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนและครอบครัวสุขภาพะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีสุขภาพะ

2.5 ชุมชน ชุมชนและโรงเรียนดำเนินการร่วมกันสู่เป้าหมายโรงเรียนสุขภาพะ ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ผู้เรียน การสนับสนุนทรัพยากร เป็นต้น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ อย่างหลากหลายชุมชนและโรงเรียนดำเนินการร่วมกันสู่เป้าหมายโรงเรียนสุขภาพะ ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ผู้เรียน การสนับสนุนทรัพยากร เป็นต้น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย

2.6 สภาพแวดล้อม โรงเรียนสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย สิ่งเสพติด เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนบูรณาการระบบบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โรงเรียนพัฒนาระบบป้องกันภัยและตรวจสอบสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องโรงเรียนเป็นต้นแบบในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบริหารจัดการสภาวะโภชนาการได้อย่างเป็นระบบตามมาตรฐาน (โรงเรียนสุขภาพะ) โรงเรียนสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัย สิ่งเสพติด เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนบูรณาการระบบบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม โรงเรียนพัฒนาระบบป้องกันภัยและตรวจสอบสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องโรงเรียนเป็นต้นแบบในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบริหารจัดการสภาวะโภชนาการได้อย่างเป็นระบบตามมาตรฐาน (โรงเรียนสุขภาพะ)

พหุ อนุ ทิ โตะ ชี เว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหาร มีขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะในจังหวัดมุกดาหารโดยใช้แนวคิดการเทียบระดับ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาที่สร้างสุภาพะในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดจังหวัดมุกดาหาร

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ ปรากฏดังนี้
 - 1.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร วิทยุทัศน์ และพันธกิจ มีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน โรงเรียนมีการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อไปสู่การปฏิบัติ มีองค์ประกอบของวิทยุทัศน์ที่สอดคล้อง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ที่มีการปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ส่วนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังขาดการบูรณาการเข้าสู่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่โรงเรียนเน้นจัดโครงการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.2 ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชา ซึ่งจะมีการประชุมการจัดทำหลักสูตรของกลุ่มสาระผู้บริหารมองเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ได้สนับสนุนส่งเสริมมีการจัดอบรมในด้านต่าง ๆ ให้กับครูผู้สอน การศึกษาดูงานนอกสถานที่ สำหรับชั่วโมงสอนมีเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยนักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับในด้านอาคารห้องเรียนยังขาดเนื่องจากงบประมาณยังน้อย สื่อและอุปกรณ์การเรียนโดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ที่บูรณาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนสุภาพะ เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ประกอบด้วย ชุมชนและผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู ให้สามารถร่วมกันพัฒนา “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน” ที่สามารถเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียนอย่างแท้จริง แนวคิด การพัฒนาสุขภาวะโดยใช้ฐานโรงเรียนนั้นถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

1.3 ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร โดยรวมมีการดำเนินงานตามหลักสูตรในระดับ มาก โดยครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของ ครูผู้สอนเป็นไป ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และนักเรียนส่วนใหญ่ มีความสนใจในการเรียนแบบ โรงเรียนสุขภาวะแต่มีเพียงบางแผนการสอนที่จัดไม่ครบเนื่องจาก ระยะเวลาไม่เพียงพอ โดยครูผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้สื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนจัดทำขึ้นเอง ส่วน การวัดผลและประเมินผลใช้วิธีการที่หลากหลายเช่นเดียวกับการเรียนรู้มีการทดสอบทั้งก่อนเรียนและ หลังเรียนเพื่อวัดพื้นฐานของนักเรียนในแต่ละเรื่อง เป็นโรงเรียนสุขภาวะที่มีรูปแบบกระบวนการ บริหารจัดการใหม่ ที่ยึดเอาสุขภาวะเป็นตัวตั้ง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อม เป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ทั้งในมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณมีวิถีที่ เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งกายภาพและสังคม

1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า “โรงเรียน สุขภาวะ” จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นทางออกสำคัญยิ่งของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่สุข ภาวะ เนื่องจากทิศทางที่ผ่านมาเรามุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มุ่งสร้างเด็กเก่ง ที่มีความสามารถในการแข่งขันและมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่เอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัด คุณภาพโรงเรียนและคุณภาพครู จนมองข้ามเจตจำนงทางการศึกษาที่เราต้องการ “พลเมืองที่มี ความสุขทั้งมิติของกาย ใจ สังคมและจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและสังคม และมีความสามารถเชิงการแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมี ศักดิ์ศรี” ซึ่งจะเป็นการศึกษาที่สามารถรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้

1.5 การเทียบระดับ

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอดำรงวิทยะ อี จังหวัดมุกดาหาร

2.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตรโดยรวมคือผู้บริหารและ ครูผู้สอนของ โรงเรียนมีการประชุมและลงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน ว่าควร จะมีทิศทางและเน้นหนักไปในด้านใด โดยที่โรงเรียนจะยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และส่วนที่จะมี เติมคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน และควรปรับปรุง กิจกรรมการดำเนินงานตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ในด้านการปลูกฝัง คุณธรรมและการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีกิจกรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอด ช่วงชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ตามที่กำหนด

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินหลักสูตร ปรากฏดังนี้

1.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตรพบว่า โดยภาพรวมองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทั้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและการประเมินผลสำหรับโครงสร้างบางส่วน หลักสูตรไม่สอดคล้องคือรายละเอียดของหลักสูตรกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรกับการจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาซึ่งแยกส่วนกันไม่กลมกลืนสอดคล้องกันอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะการกำหนดวิสัยทัศน์ถือเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาควรแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นแนวปฏิบัติที่ปรากฏในหลักสูตรเพราะวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้น เกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบบา (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มต้นจากความต้องการและความจำเป็นของสังคม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย วางหา (2550) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านใหม่ อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและโครงสร้าง มีความสอดคล้องกับสภาพสถานศึกษาและสภาวะปัจจุบันในระดับมากที่สุด ด้านวิสัยทัศน์ สาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสอดคล้องกับสภาพสถานศึกษา และสภาวะปัจจุบันมีความสอดคล้องในระดับมาก ดังนั้นจึงควรปรับหลักสูตรให้ตรงกับวิสัยทัศน์จึงจะถือว่ามีความสอดคล้องในตัวหลักสูตรอย่างแท้จริง

1.2 ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตรพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชามีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน สู่สภาวะซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของลอร์เลอร์ (วัลลภ กันทรัพย์, 2529) ที่กล่าวว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สนใจทั้งหลายจะต้องเข้าร่วมวางแผนการพัฒนาหลักสูตรพบว่าด้านกระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเอกสารหลักสูตร ได้แก่ วิสัยทัศน์สาระการเรียนรู้รายปี และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของหลักสูตร ผ่านเกณฑ์การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน ห้องเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมความรู้ของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรของกลุ่มสาระให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้

1.3 ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร พบว่าครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้และครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการออกแบบการเรียนการสอนของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (สมใจ แรงสิงห์, 2552) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนทุกคนต้องออกแบบการเรียนการสอนที่คาดว่านักเรียนจะสามารถทำได้และจะต้องให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านความรู้ ความคิดและทักษะและเจตคติที่ดี

1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตรหลักสูตรจากการประเมินจากผู้ปกครองและนักเรียน โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุขและชุมชนเป็นสุข โดยการปรับสภาพแวดล้อม

ลดปัจจัยเสี่ยง จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัวยุ และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณและปัญญา โดยให้อิสระโรงเรียนได้คิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากหน้างานของตนเองจนเป็นวิถีโรงเรียน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียนตัวเองตามบริบทของโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตฟเฟิลบีม (สมทรง สิทธิ, 2555) ที่กล่าวว่าการประเมินองค์ประกอบที่เป็นผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรหรือคุณภาพของนักเรียน โดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องประเมินเมื่อเอาหลักสูตรไปใช้จนครบวงจร

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอดำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ปรากฏดังนี้

2.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตร ผู้บริหารและ ครูผู้สอนของโรงเรียนในเบื้องต้น ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจมีการประชุมและลงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ประเมินขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะพิจารณาความต้องการจำเป็นของหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ต่างๆ ของหลักสูตร

2.2 ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนมีบทบาทและส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร การเขียนคำอธิบายรายวิชาและการจัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรของกลุ่มสาระร่วมกัน แต่ส่วนที่จะพัฒนาและเพิ่มเติมต่อไปคือ ในด้านของสื่อการเรียน การสอนและห้องเรียนรู้โรงเรียนสุภาพะโดยเฉพาะเพื่อที่จะให้ครูผู้สอนได้เชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้วิชาและโครงสร้างรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับหลักการประเมินของสตฟเฟิลบีม (สมทรง สิทธิ, 2555) การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการนำทรัพยากรต่างๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียนอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน มาใช้ประโยชน์เพื่อให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุผล

2.3 ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและครบตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับส่วนที่จะต้องเพิ่มเติมคือ ควรมีการพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม และมีการจัดอบรมจัดประสบการณ์ให้กับครู เพื่อที่จะได้นำความรู้และทักษะมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับหลักการประเมินของสตฟเฟิลบีม (สมทรง สิทธิ, 2555) การประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินกิจกรรมหรือกระบวนการ การจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริง

2.4 ด้านผลผลิต นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ สังคม ภาษาไทย อยู่ในระดับปานกลางคือ 2.5 -3.00 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และนักเรียนสามารถนำความรู้ในแต่ละวิชามาบูรณาการไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สำหรับส่วนที่จะมีการพัฒนาและเพิ่มเติมต่อไปคือ การสอนเพิ่มเติมในช่วงหลังเลิกเรียนสำหรับเด็กที่เรียนอ่อนและมีการประเมินกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายวิชาการเพื่อที่จะส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางด้านคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับหลักการประเมิน

ของสต๊าฟเฟิลปีม (สมทรง สิทธิ, 2555) การประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรหรือคุณภาพของนักเรียน โดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แต่ยังมีได้นำวิสัยทัศน์เหล่านั้นมาจัดหลักสูตรที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น สถานศึกษาควรตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรกับวิสัยทัศน์และจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อที่จะบรรลุตามวิสัยทัศน์ให้มากที่สุด

1.2 ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตรควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

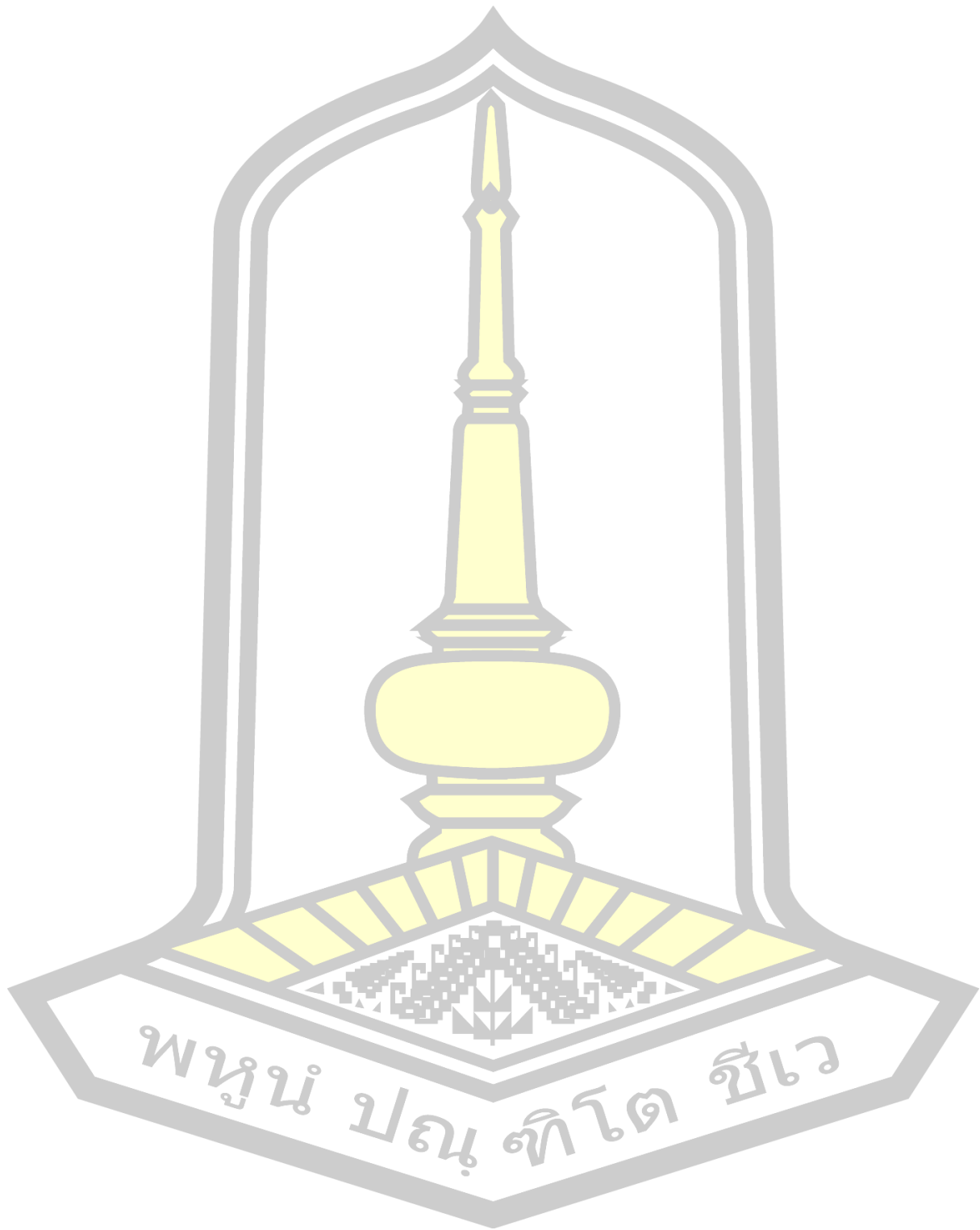
1.3 ด้านผลผลิตของหลักสูตรควรมีการจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้แก่ครูผู้สอนเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะนำความรู้มาใช้ปรับในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ควรนำข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะของโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารไปวิจัยและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

บรรณานุกรม

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

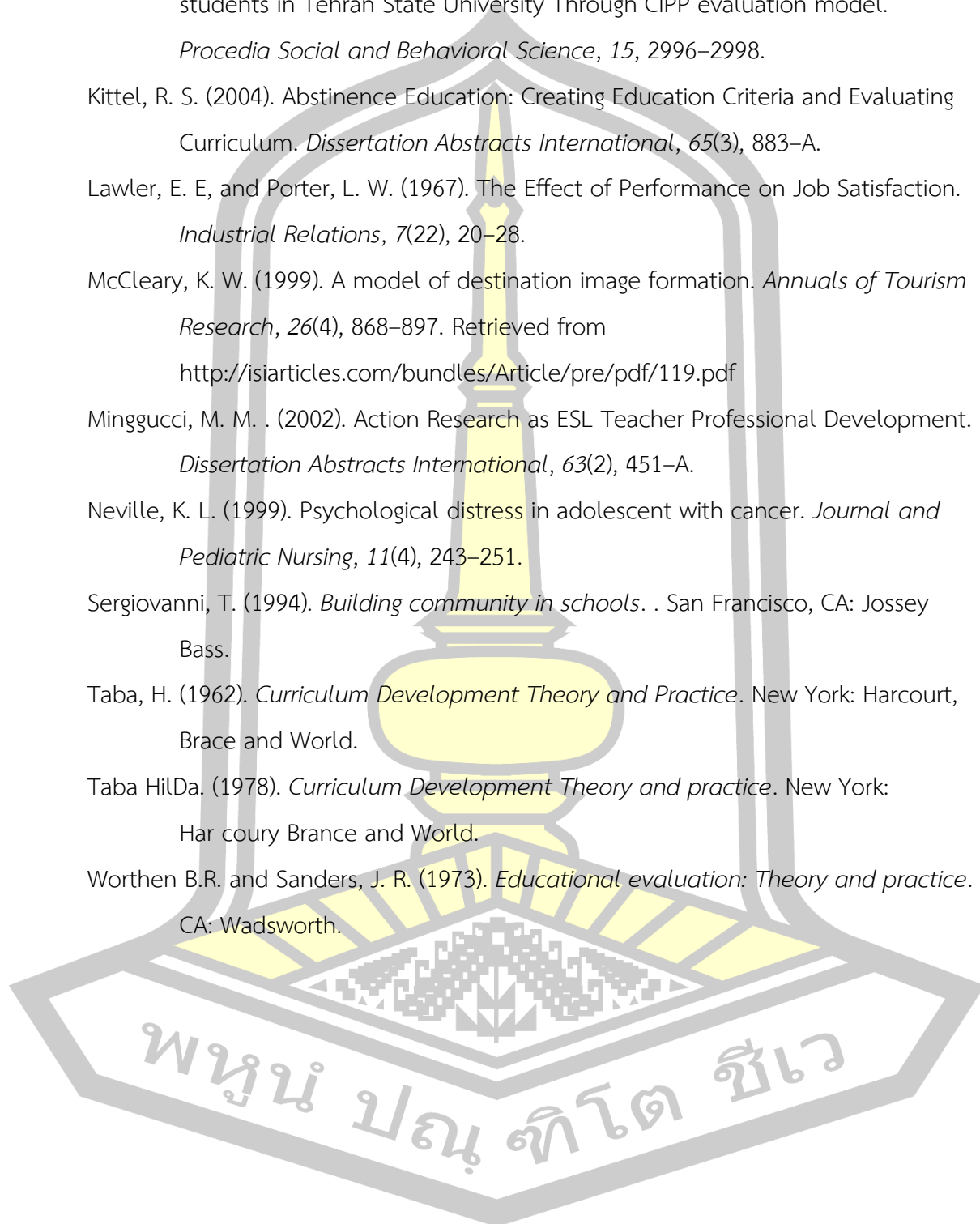
บรรณานุกรม

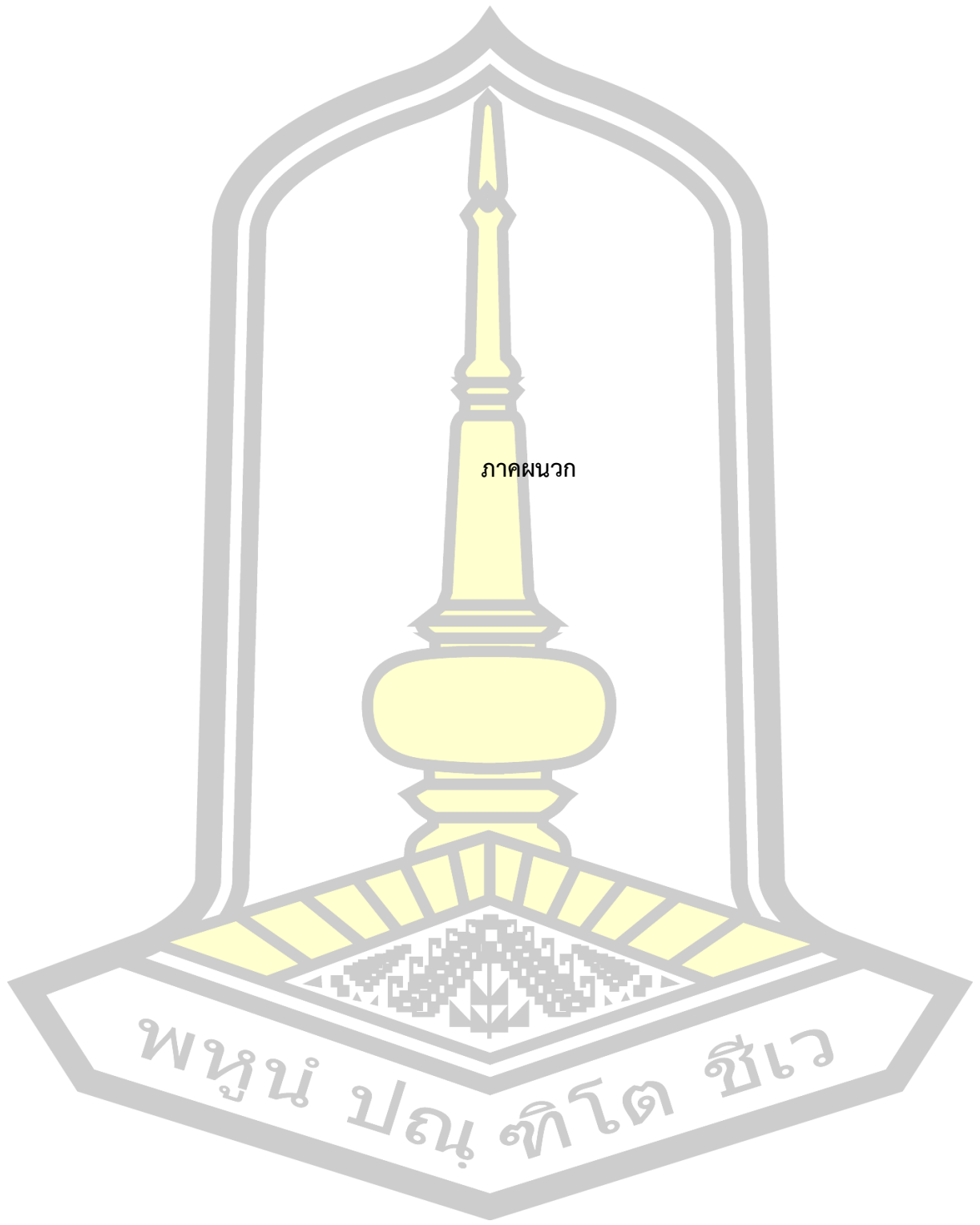
- กนกกาญจน์ เรื่องช่วย. (2555). *การประเมินหลักสูตรสื่อมวลชนศึกษา ของโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ภาคใต้ โดยใช้รูปแบบการประเมินของสเตรค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ. Retrieved from file:///C:/Users/admin/Downloads/กนกกาญจน์ เรื่องช่วย 00184243.pdf
- กัมพล เจริญรักษ์. (2558). *เส้นทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ-โรงเรียนแห่งความสุข*. วารสารวิชาการ, 18(18), 39-60. Retrieved from <http://www.ires.or.th/wp-content/uploads/2018/03/เส้นทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ-โรงเรียนแห่งความสุข-1.pdf>
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อีสันเพรส.
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- ฐิติมา นิตกรวรากุล. (2553). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดบ้านโป่งสามัคคีคุณูปถัมภ์ จังหวัดราชบุรี ช่วงชั้นที่ 3-4 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2544). *ยอดกลยุทธ์การบริหารสำหรับองค์กรยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนรัช.
- ธิดารัตน์ อยู่เจริญกิจ. (2551). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนห้วยเฉียว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(ทั่วไป) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2543). *หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บวรรัตน์ ชัยสุริยา. (2550). *การปรับปรุงกระบวนการต้อนรับของงานประชาสัมพันธ์ โดยการเทียบรอย : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ประสาธน์ เนิ่งเฉลิม และสุมาลี ชูกำแหง. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด วิเคราะห์ และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนตามแนวคิด Backward Design กับการเรียนแบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(1), 103–109.
- ปานวาด แมนมาศวิหค. (2554). การประเมินหลักสูตรโรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. *งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*, 2554.
- พรรณทิพา อินธิมา. (2551). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเขียว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- พีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ. (2544). *วัดรอยเท้าช้าง: Benchmark*. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- เพียงแข ภูผายาง. (2554). การประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกจังหวัดขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- ไพศาล หวังพานิช. (2536). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัชรีย์ ลำจวน. (2552). *ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดคลองเกษมเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2529). Basic needs ของโรงเรียน. *วิจัยสารสนเทศ*, 12(136), 8.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บริษัทเซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอรี จำกัด.
- วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2557). *รายงานวิจัยสถาบันเรื่อง การเทียบระดับการบริหารและการจัดการมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. นครราชสีมา: สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2543). *หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สงัด อุทรานันท์. (2527). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมใจ แรงสิงห์. (2552). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.

- สมชาย วาหา. (2550). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบานใหม่ อำเภอวังจั่น จังหวัดแพร่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สมทรง สิทธิ. (2555). การพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและพลังงาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 18(1), 31–43.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). *รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2553). *โครงการยุววิจัยกระทุนก่อนและหลังภูเขาของกลุ่มของโรงเรียน ชุมชนวัดกะทูนเหนือมิตรภาพที่ 2*. Retrieved October 14, 2554, from http://www.ysl-history.com/Research_download/3Research.../N8.doc
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่: เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐาน ฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: เดอะโนว์เลจ เซ็นเตอร์.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์ และคงกฤษ ไตรยวงศ์. (2553). *อาศรมศิลป์วิจัย: การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวจิตตปัญญา. โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 8*. นครปฐม: เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด.
- เสนาะ สุขสงวน. (2548). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โสภณ อ้นบางไทร. (2550). *การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Beauchamp, A. George. (1981). *Curriculum Theory*. 4th ed. Illinois: F.E.Peacock Publisher.
- Hensley, R. W. (1975). A Survey to Determine the State of the Secondary Health and Physical Education Programs in the Districts and Island in the State of Hawaii. *Dissertation Abstracts International*, 36, 2149–A.

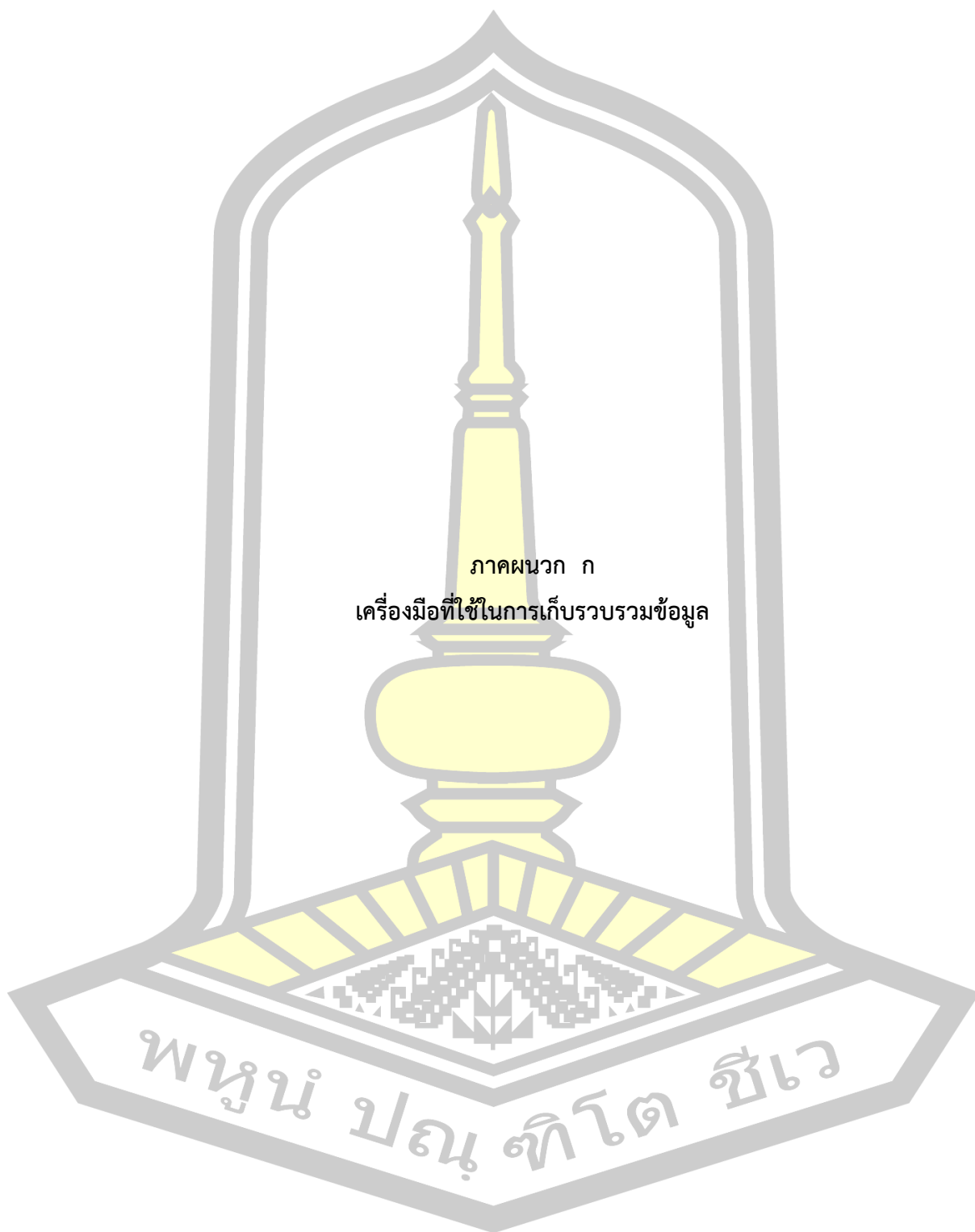
- Khalil, Allahviridiyani. (2011). Evaluate Implemented academic advisor of shahed students in Tehran State University Through CIPP evaluation model. *Procedia Social and Behavioral Science*, 15, 2996–2998.
- Kittel, R. S. (2004). Abstine Education: Creating Education Criteria and Evaluating Curriculum. *Dissertation Abstracts International*, 65(3), 883–A.
- Lawler, E. E, and Porter, L. W. (1967). The Effect of Performance on Job Satisfaction. *Industrial Relations*, 7(22), 20–28.
- McCleary, K. W. (1999). A model of destination image formation. *Annals of Tourism Research*, 26(4), 868–897. Retrieved from <http://isiarticles.com/bundles/Article/pre/pdf/119.pdf>
- Minggucci, M. M. . (2002). Action Research as ESL Teacher Professional Development. *Dissertation Abstracts International*, 63(2), 451–A.
- Neville, K. L. (1999). Psychological distress in adolescent with cancer. *Journal and Pediatric Nursing*, 11(4), 243–251.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. . San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Taba HilDa. (1978). *Curriculum Development Theory and practice*. New York: Har coury Brance and World.
- Worthen B.R. and Sanders, J. R. (1973). *Educational evaluation: Theory and practice*. CA: Wadsworth.

ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร
เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุภาพะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1. ความสอดคล้องกับหลักสูตร

- ท่านคิดว่าพันธกิจกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสัมพันธ์กันอย่างไร
- ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างไร
- เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างไร
- ท่านคิดว่าท่านเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดกระบวนการที่มุ่งสู่โรงเรียนสุภาพะหรือไม่ อย่างไร/ ท่านใช้ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดกระบวนการที่มุ่งสู่โรงเรียนสุภาพะอย่างไร
- ท่านมีวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ แผนพัฒนากลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มุ่งไปสู่โรงเรียนสุภาพะ และร่วมรับผิดชอบต่อผลการบริหาร อย่างไร
- ท่านใช้การสื่อสารแนวราบเพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรอย่างไร
- ท่านมีวิธีการบริหารจัดการโดยสร้าง Team Learning เพื่อให้เกิดกระบวนการ PLC อย่างไร
- ท่านใช้การสื่อสารแนวราบเพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรอย่างไร
- การวัดและประเมินผลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร

2. ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร

- มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างไร ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโรงเรียนสุภาพะ
- มีการเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน ในการเรียนการสอนแบบสุภาพะ
- ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนด้านสื่อ และอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้โรงเรียนสุภาพะอย่างไร

3. ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร

- บริหารแบบมีส่วนร่วม โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ แผนพัฒนากลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มุ่งไปสู่โรงเรียนสุภาพะ และร่วมรับผิดชอบต่อผลการบริหาร
- ผู้บริหารใช้การสื่อสารแนวราบเพื่อให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กร
- การบริหารจัดการโดยสร้าง Team Learning เพื่อให้เกิดกระบวนการ PLC

- ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร

- มีนโยบายในการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนสุภาพะอย่างไรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

- ในการดำเนินการตามหลักสูตรมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และทางผู้บริหารมีทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะต่อไปอย่างไร

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

- ผู้บริหารมีนโยบายกำกับ ติดตาม นักเรียนในแต่ละปีการศึกษา เกี่ยวกับผลสำเร็จหรือผลงาน โครงการ หรือรางวัลทางวิชาการที่ได้รับจากการแข่งขันอย่างไร และถ้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีวิธีการดำเนินการอย่างไร

- หลังจากนำหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะไปใช้แล้ว โรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างไรบ้าง มีประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบประเมินในครั้งนี้

(นางสาวปณชรัสมิ์ อุคำ)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่น พ. 28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน
เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี

1. ความสอดคล้องของหลักสูตร

- ท่านคิดว่าพันธกิจกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสัมพันธ์กันอย่างไร
 - ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์
 ของสถานศึกษาอย่างไร

- เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างไร
- กิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างไร
- การวัดและประเมินผลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร

2. ด้านกระบวนการสร้างหลักสูตร

2.1 การมีส่วนร่วม

- ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายหรือไม่อย่างไรบ้าง
 - หลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และ
 เป็นไปตามบริบทของโรงเรียนหรือไม่

2.2 ครูผู้สอน

ข้อมูลพื้นฐาน

- ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาระดับใด วิชาเอกคืออะไร
 - ครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอนตามหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะกี่ปี
 - ครูผู้สอนได้รับการอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โรงเรียนสุขภาวะตามหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐานกี่ครั้ง

- ครูผู้สอนมีภาระงานสอนกี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- ครูผู้สอนมีภาระงานอื่นที่โรงเรียนมอบหมายหรือไม่ อย่างไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร (ร่าง/ใช้/ปรับปรุง)

- ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเขียนคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน/รายวิชาเพิ่มเติม หรือไม่
 ทำอย่างไร
 - ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมหรือไม่ ทำอย่างไร
 - ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงสร้างรายวิชาหรือไม่ ทำอย่างไร
 - ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หรือไม่ ทำอย่างไร
 - ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ ทำอย่างไร
 - ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินวิชาคณิตศาสตร์
 ตามหลักสูตรสถานศึกษา หรือไม่ ทำอย่างไร

2.3 การวางแผน/การเตรียมการสอน/สื่อและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้

- ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนได้เชื่อมโยงกับหน่วย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา วิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างไร
- ครูผู้สอนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางที่สพฐ. กำหนดหรือไม่ หรือทำในลักษณะใด
- ครูผู้สอนมีการกำหนดหลักฐานการเรียนรู้เพื่อประเมินการผ่านตัวชี้วัด/มฐ.อย่างไร
- ครูผู้สอนมีการจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์หรือไม่ อย่างไร
- ครูผู้สอนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์จัดการเรียน

3. ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร/การนำหลักสูตรไปใช้

3.1 การจัดการเรียนรู้

- ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ครบทุกสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรหรือไม่
- ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ครบมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ และรับผิดชอบในการเรียนหรือไม่ อย่างไร
- ครูผู้สอนมีวิธีแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนของนักเรียนอย่างไร
- ครูผู้สอนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้างในการสอนและนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3.2 การวัดและการประเมินผล

- ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างไร
- การวัดและการประเมินผลมีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร
- ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

4. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

4.1 ด้านความรู้ (K)

- นักเรียนมีผลการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเฉลี่ยอยู่ในระดับใด(ผลโอเน็ตอยู่ในระดับใด)

4.2 ทักษะและกระบวนการ(P)

- นักเรียนสามารถนำความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนสามารถอธิบาย เชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ในครอบครัวหรือชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนนำความรู้มาดัดแปลง หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และชุมชนหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสาร และให้เหตุผลในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ อย่างไร

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์(A)

- นักเรียนมีความเป็นระเบียบวินัย และมีการทำงานอย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนมีความรอบคอบ และมีวิจารณญาณในการทำงานหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือไม่ อย่างไร

- นักเรียนตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาการหรือไม่ อย่างไร

5. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบประเมินในครั้งนี้

(นางสาวปญุชร์สมิ์ อุดำ)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่น พ. 28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน
เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุภาวະโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประกอบการทววิทยานิพนธ์ เรื่องการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาวະในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามทุกข้อ ซึ่งคำตอบจากนักเรียน จะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

แบบสอบถามครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่กำหนดตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. ระดับชั้น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
3. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษาที่ผ่านมา
 คะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 คะแนนเฉลี่ย 2.00- 2.49
 คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นในการจัดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนสุภาวະ

และการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ซึ่งเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการจัดการเรียนรู้ของครู แล้วเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร					
1. โรงเรียนมีครูผู้สอนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน					
2. ครูมีการใช้สื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียน					
3. ครูเอาใจใส่ติดตามและให้คาบปรึกษาแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. โรงเรียนมีสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ					
5. การสอนแบบบูรณาการของโรงเรียนสุภาพะสอดคล้องกับความต้องการและชีวิตประจำวันของนักเรียน					
6. การจัดลำดับเนื้อหาวิชาของการเรียนแต่ละภาคเรียนมีความต่อเนื่องกัน					
7. ครูใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
8. ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหา ก่อนเข้าสู่บทเรียน					
9. ครูเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่สอน					
10. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
11. ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน และสร้างข้อสรุปด้วยตนเอง					
12. ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย					
13. ครูสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในระหว่างการสอน					
14. ครูสามารถอภิปรายตอบปัญหาและแก้ไขปัญหาวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน					
15. ครูมีความมั่นคงทางอารมณ์และมีเหตุผลในการตัดสินใจต่าง ๆ ในการเรียนการสอน					
ด้านผลผลิตของหลักสูตร					
1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น					
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ทางการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
3. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีเหตุผล					
4. นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง
เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุขภาวะโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุขภาวะในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ ขอให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม

ทุกข้อ ซึ่งคำตอบจากผู้ปกครองจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ 2 ด้าน ดังนี้

1. การดำเนินการตามหลักสูตร
2. ด้านผลผลิตของหลักสูตร

ตอนที่ 3 สอบถามถึงปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบประเมินในครั้งนี้

(นางสาวปญุชร์สมิ์ อุคำ)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่น พ. 28

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พญูน์ ปญุชร์สมิ์ ชีเว

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย
 2. หญิง
2. อายุ 1. ต่ำกว่า 30 ปี
 2. 30 – 39 ปี
 3. 40 – 49 ปี
 4. 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า 4. อนุปริญญา
 5.ปริญญาตรี 6. ปริญญาโท
 7. ปริญญาเอก
4. อาชีพ 1. รับราชการ 2. บริษัทเอกชน
 3. เกษตรกร 4. รับจ้างทั่วไป
 5. ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็นตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติ / เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ปฏิบัติ / เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง ปฏิบัติ / เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ปฏิบัติ / เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง ปฏิบัติ / เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร					
1. ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเอื้อต่อการเรียนรู้แบบสุขภาวะ					
2. บุคลากรในชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพมั่นคงและปลอดภัยเสมอ					
5. ท่านมีการกำกับ ติดตามผลการเรียนของนักเรียนกับครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมตามหลักสูตรโรงเรียน สุขภาวะให้กับนักเรียน					
ด้านผลผลิตของหลักสูตร					
1. นักเรียนสามารถนำความรู้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้					
2. นักเรียนสามารถอธิบาย เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับสถานการณ์ในครอบครัวหรือชุมชนได้					
3. นักเรียนนำความรู้มาดัดแปลง หรือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและชุมชนได้					

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการใช้หลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินโรงเรียนสุภาพะ

โรงเรียนสังกัด.....จังหวัด.....

คำชี้แจง

1. การประเมินโรงเรียนสุภาพะ มีจุดประสงค์เพื่อให้โรงเรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) เพื่อทบทวน (Review) กระบวนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดโรงเรียนสุภาพะทั้ง 5 องค์ประกอบ ผลประเมินจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่า โรงเรียนมีความเป็น "โรงเรียนสุภาพะ" มากน้อยเพียงใด และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. แบบประเมินนี้ มี - ตอนคือ (1) การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน จำนวน 20 ข้อ และ (2) การประเมินกระบวนการพัฒนาสุภาพะของโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ และ (3) สรุปผลการประเมิน

3. วิธีการประเมิน ให้โรงเรียนจัดประชุมคณะครูเพื่อระดมสมอง และหาฉันทามติของที่ประชุม ให้ได้ข้อสรุปแต่ละองค์ประกอบว่า โรงเรียนอยู่ระดับใด และภาพรวมอยู่ระดับใด

ตอน 1 การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน

เกณฑ์การตอบ

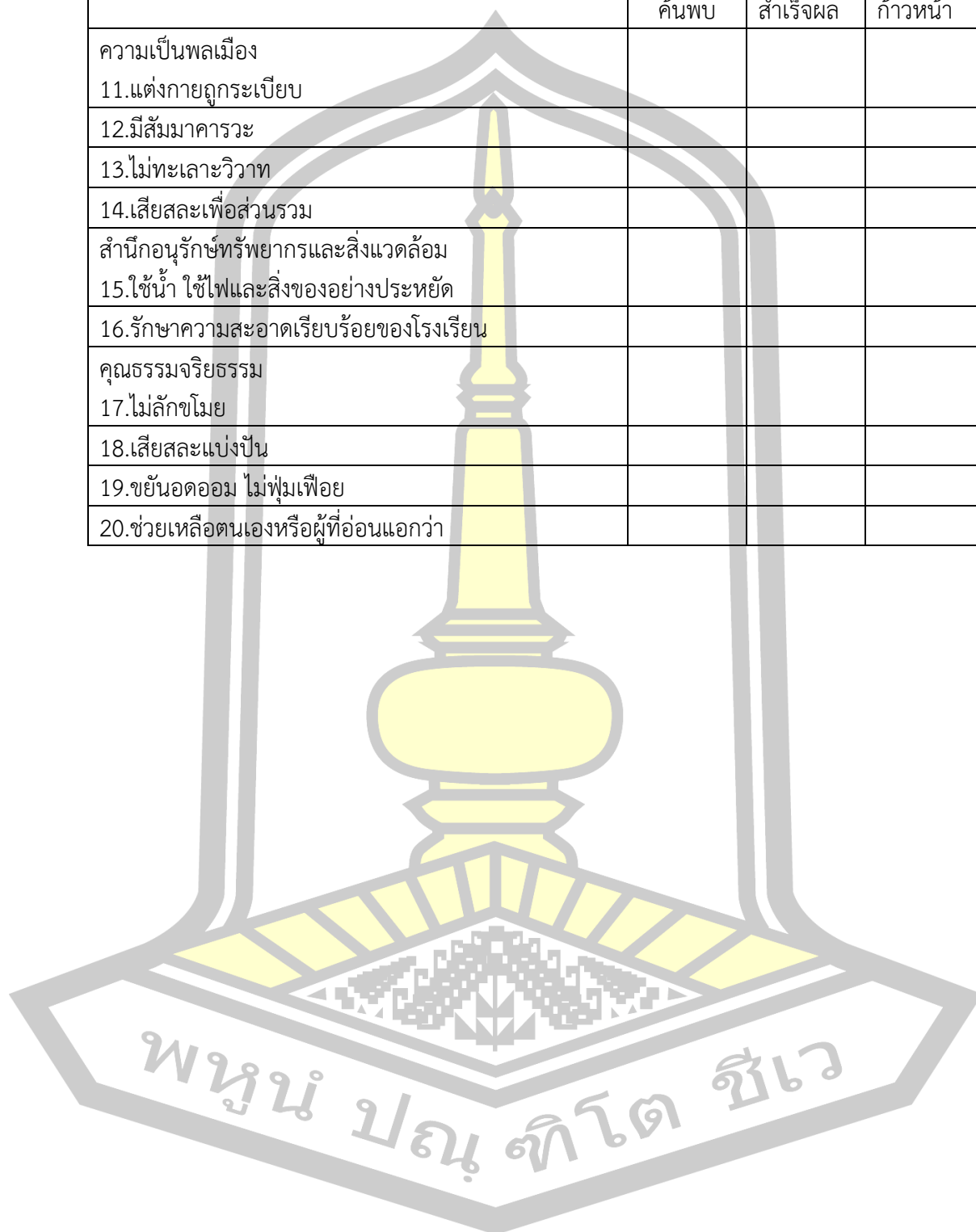
ระดับ ก้าวหน้า หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมดีขึ้นหรือเพิ่มขึ้น หรือเป็นไปทางบวก หลังการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ

ระดับ สำเร็จผล หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น ยังมีพฤติกรรมไม่แตกต่างจากเดิมหลังการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ

ระดับ ค้นพบ หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้น มีพฤติกรรมแย่ลงหรือลดลง หรือเป็นไปทางลบ หลังการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ

รายการ	ระดับ		
	ค้นพบ	สำเร็จผล	ก้าวหน้า
ทักษะการเรียนรู้			
1.เอาใจใส่การเรียนรู้			
2.อ่านคล่อง เขียนคล่อง			
3.กล้าคิด กล้าถาม กล้านำเสนอ			
4.ผลการเรียนดีขึ้น			
ทักษะชีวิต			
5.ไม่ยุ่งเกี่ยยาเสพติด อบายมุข			
6.รู้จักแยกแยะถูกผิด รู้จักปฏิเสธ			
7.ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ			
ทักษะสุขภาพ			
8.รักษาความสะอาดเสื้อผ้า ร่างกาย			
9.ทานผักผลไม้ ใช้น้ำอัดลมขนมขบเคี้ยว			
10.ร่างกายแข็งแรงชอบเล่นกีฬา			

รายการ	ระดับ		
	ค้นพบ	สำเร็จผล	ก้าวหน้า
ความเป็นพลเมือง			
11.แต่งกายถูกระเบียบ			
12.มีสัมมาคารวะ			
13.ไม่ทะเลาะวิวาท			
14.เสียสละเพื่อส่วนรวม			
สำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม			
15.ใช้น้ำ ไข้ไฟและสิ่งของอย่างประหยัด			
16.รักษาความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียน			
คุณธรรมจริยธรรม			
17.ไม่ลักขโมย			
18.เสียสละแบ่งปัน			
19.ขยันอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย			
20.ช่วยเหลือตนเองหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า			

ตอนที่ 2 การประเมินกระบวนการพัฒนาโรงเรียนสุภาพะ

คำชี้แจง

1. ให้ทำเครื่องหมาย X ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของโรงเรียน
2. การให้คะแนน ระดับ 1 เริ่มต้น ให้ 1 คะแนน
 ระดับ 2 ก้าวหน้า ให้ 2 คะแนน
 ระดับ 3 สำเร็จผล ให้ 3 คะแนน
 ระดับ 4 เป็นต้นแบบ ให้ 4 คะแนน

ระดับ/คะแนนเกณฑ์	ระดับเริ่มต้น (Beginning) 1 คะแนน	ระดับก้าวหน้า (Progressing) 2 คะแนน	ระดับสำเร็จผล (Accomplished) 3 คะแนน	ระดับเป็นต้นแบบ (Exemplary) 4 คะแนน
1)ผู้เรียนเป็นสุข 1.1)มีทักษะการเรียนรู้ มีทักษะชีวิตและมี ทักษะสุขภาพ 1.2)มีความเป็น พลเมือง มีสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมและมี คุณธรรมจริยธรรม	☐ โรงเรียน ยังไม่กำหนด เป้าหมายและ กระบวนการ พัฒนาผู้เรียนเป็นสุข ที่ชัดเจนและครูมี ความเข้าใจตรงกัน	☐ โรงเรียนมี การกำหนด เป้าหมายตามข้อ 1.1 และ1.2 กำหนด กระบวนการพัฒนา และลงมือปฏิบัติ แล้ว	☐ โรงเรียน ดำเนินการตาม กระบวนการที่ กำหนดไว้ จนผู้เรียนส่วนใหญ่มี คุณลักษณะตามข้อ 1.1 และ1.2	☐ โรงเรียน สามารถอธิบาย/ สาทิต/เผยแพร่ กระบวนการของ โรงเรียนที่สามารถ พัฒนาผู้เรียนเป็น สุขเพื่อเป็นตัวอย่าง แก่โรงเรียนอื่นได้
2)โรงเรียนเป็นสุข 2.1)บริหารจัดการให้ เกิดสุขภาวะในองค์กร 2.2)จัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ผู้เรียนทั้งกาย ใจ สังคมและปัญญา 2.3)ร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการ เสริมสร้างสุขภาวะ ผู้เรียน	☐ โรงเรียนยัง ไม่กำหนดเป้าหมาย และกระบวนการ กระบวนการพัฒนา โรงเรียนเป็นสุขที่ ชัดเจนและ ครอบคลุมการ บริหารจัดการ การจัดกระบวนการ เรียนรู้และความ	☐ โรงเรียนมี การกำหนด เป้าหมายตามข้อ 2.1 2.2 และ 2.3 กำหนด กระบวนการพัฒนา และลงมือปฏิบัติ แล้ว	☐ โรงเรียน ดำเนินการตาม กระบวนการที่ กำหนดไว้ จนผู้เรียน ส่วนใหญ่มี คุณลักษณะตามข้อ 2.1 2.2 และ 2.3	☐ โรงเรียน สามารถอธิบาย/ สาทิต/เผยแพร่ กระบวนการของ โรงเรียนที่สามารถ พัฒนาโรงเรียนเป็น สุขเพื่อเป็นตัวอย่าง แก่โรงเรียนอื่นได้

ระดับ/คะแนนเกณฑ์	ระดับเริ่มต้น (Beginning) 1 คะแนน	ระดับก้าวหน้า (Progressing) 2 คะแนน	ระดับสำเร็จผล (Accomplished) 3 คะแนน	ระดับเป็นต้นแบบ (Exemplary) 4 คะแนน
3)สภาพแวดล้อมเป็นสุขโรงเรียนครอบครัวและชุมชน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัย อบายมุขและเอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนยังไม่ได้ร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัย อบายมุข และเอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนมีแผนพัฒนาและลงมือปฏิบัติร่วมกับครอบครัวผู้เรียนและชุมชนจัดสภาพแวดล้อมแล้ว	☐ โรงเรียนดำเนินการตามแผนพัฒนาจนสภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยปลอดภัย อบายมุขและเอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนสามารถอธิบาย/สาธิต/เผยแพร่กระบวนการพัฒนาสภาพแวดล้อมเป็นสุขเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้
4)ครอบครัวเป็นสุข 4.1)มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ดี 4.2)พึ่งพาตนเองได้อย่างพอเพียง 4.3)ลดและป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่างๆ	☐ โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม/พัฒนากระบวนการทำงานเพื่อสร้างครอบครัวเป็นสุขร่วมกับครอบครัวของผู้เรียน	☐ โรงเรียนมีแผนและลงมือปฏิบัติตามแผนร่วมกับครอบครัวของผู้เรียน	☐ โรงเรียนดำเนินการตามแผนพัฒนาจนครอบครัวผู้เรียนส่วนใหญ่มีลักษณะตามเป้าหมายข้อ 4.1 4.2 และ 4.3	☐ โรงเรียนสามารถอธิบาย/สาธิต/เผยแพร่กระบวนการของโรงเรียนที่สามารถพัฒนาครอบครัวเป็นสุขเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้
5)ชุมชนเป็นสุข เป็นแบบอย่างและร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนยังไม่ได้ร่วมมือกับชุมชนในการเป็นแบบอย่างและร่วมมือกันส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนมีแผนพัฒนาและลงมือปฏิบัติตามแผนร่วมกับชุมชนในการเป็นแบบอย่างและส่งเสริมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนดำเนินการตามแผนพัฒนาจนสภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยปลอดภัย อบายมุขและเอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะผู้เรียน	☐ โรงเรียนสามารถอธิบาย/สาธิต/เผยแพร่กระบวนการพัฒนาชุมชนเป็นสุขเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้

เกณฑ์การประเมินตอนที่ 2

- เมื่อได้คะแนนจากเกณฑ์ตามติของที่ประชุมแล้ว นำคะแนนรวมมาเทียบกับเกณฑ์ดังต่อไปนี้
- ระดับ 1 เริ่มต้น (Beginning) มีคะแนนรวม 5 – 9 คะแนน
- ระดับ 2 ก้าวหน้า (Progressing) มีคะแนนรวม 10 – 12 คะแนน
- ระดับ 3 สำเร็จผล (Accomplished) มีคะแนนรวม 13 – 15 คะแนน และทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ 2 ขึ้นไป
- ระดับ 4 เป็นต้นแบบ (Exemplary) มีคะแนนรวม 16 – 20 คะแนน และทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับ 3 ขึ้นไป

ตอน 3 สรุปผลการประเมิน

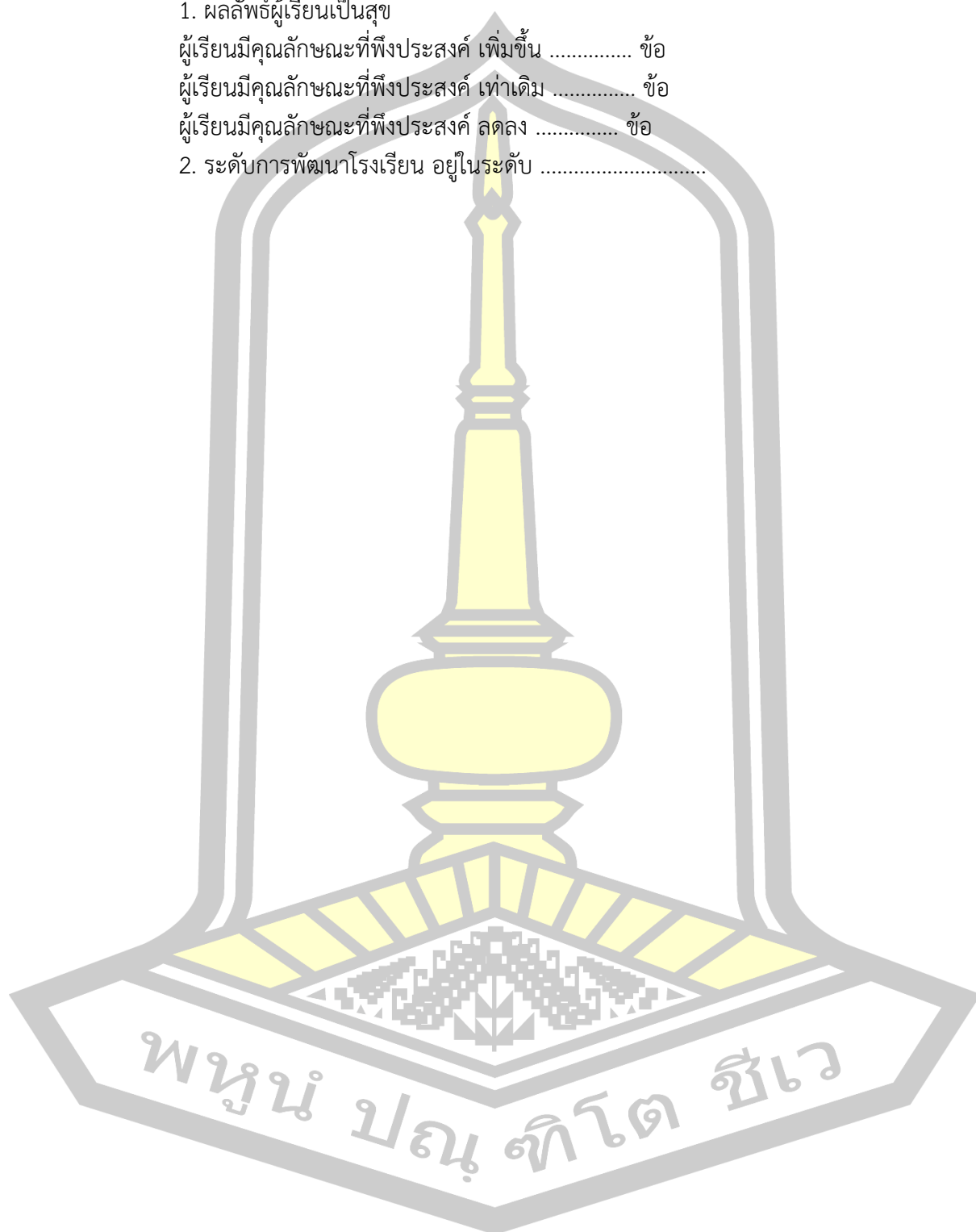
1. ผลลัพธ์ผู้เรียนเป็นสุข

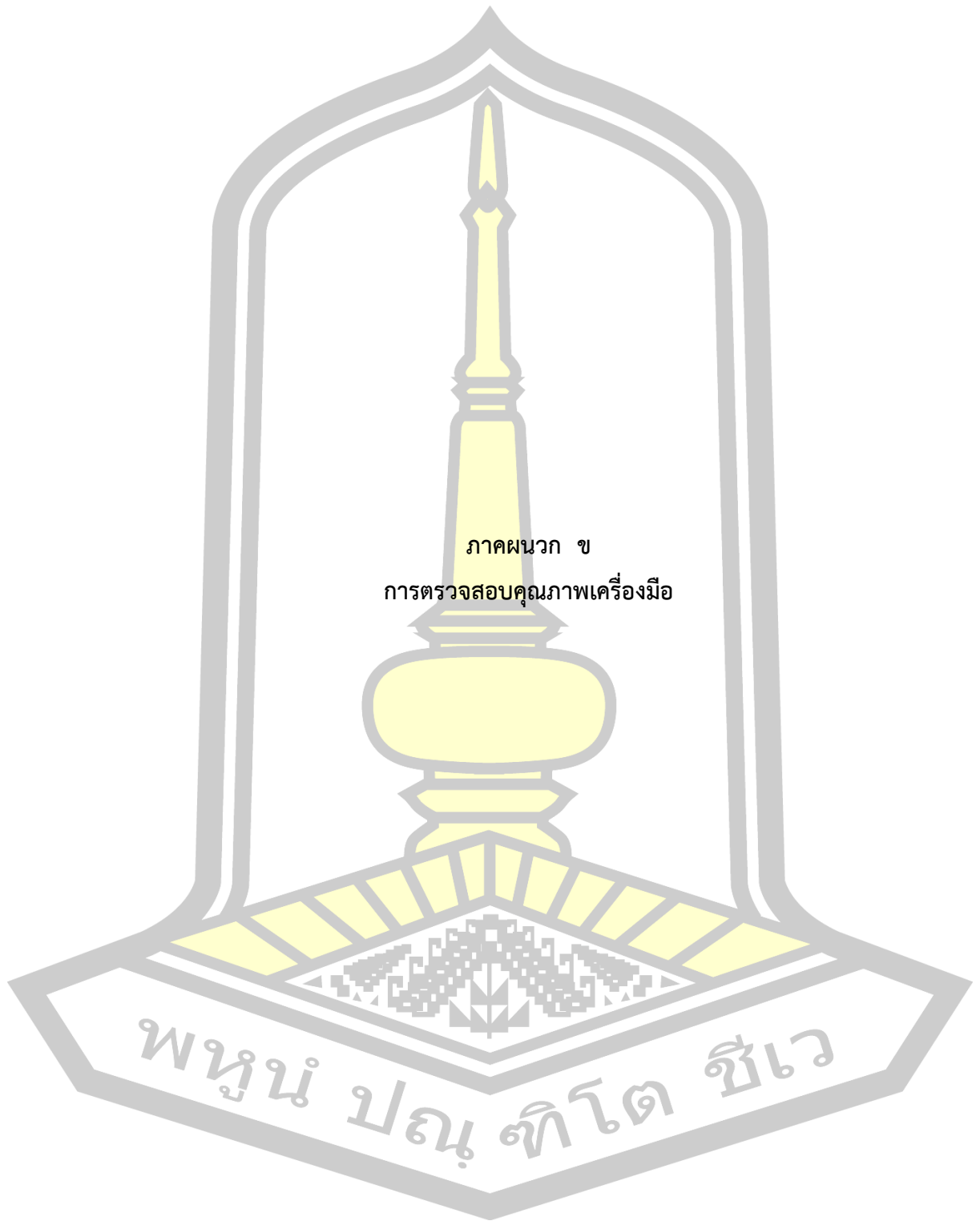
ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มขึ้น ข้อ

ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เท่าเดิม ข้อ

ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ลดลง ข้อ

2. ระดับการพัฒนาโรงเรียน อยู่ในระดับ

ภาคผนวก ข
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

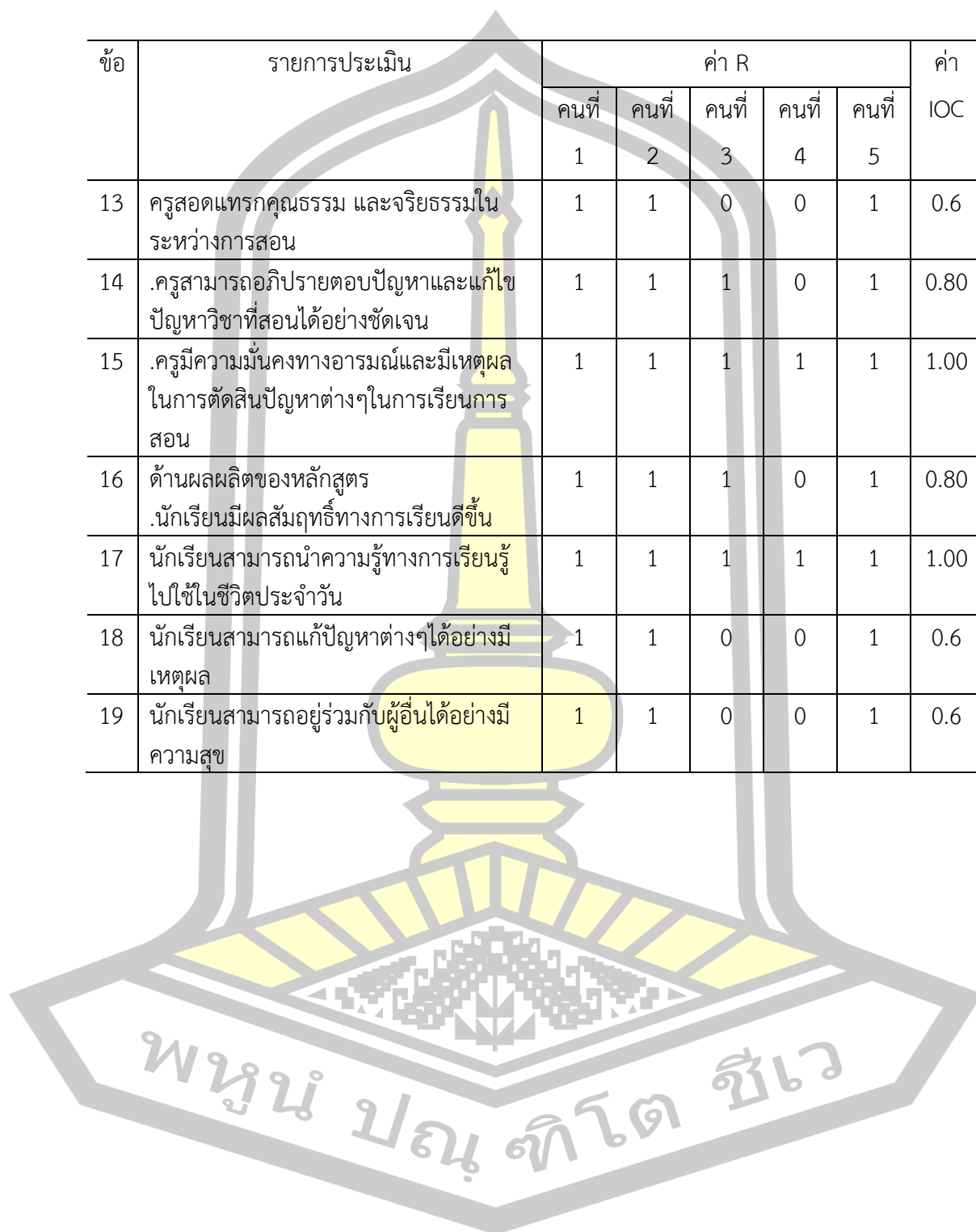
พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 7 ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	ค่า R					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร โรงเรียนมีครูผู้สอนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน	1	1	1	0	1	0.80
2	ครูมีการใช้สื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียน	1	1	0	0	1	0.6
3	ครูเอาใจใส่ติดตามและให้คาปรึกษากับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	0	1	0.80
4	โรงเรียนมีสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ	1	1	1	0	1	0.80
5	การสอนแบบบูรณาการของโรงเรียนสุขภาวะสอดคล้องกับความต้องการและชีวิตประจำวันของนักเรียน	1	1	1	0	1	0.80
6	การจัดลำดับเนื้อหาวิชาของการเรียนแต่ละภาคเรียนมีความต่อเนื่องกัน	1	1	1	1	1	1.00
7	ครูใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	0	1	0.80
8	ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหา ก่อนเข้าสู่บทเรียน	1	1	1	1	1	1.00
9	ครูเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่จะสอน	1	1	1	1	1	1.00
10	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	0	1	0.80
11	ครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน และสร้างข้อสรุปด้วยตนเอง	1	1	0	0	1	0.6
12	ครูจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00

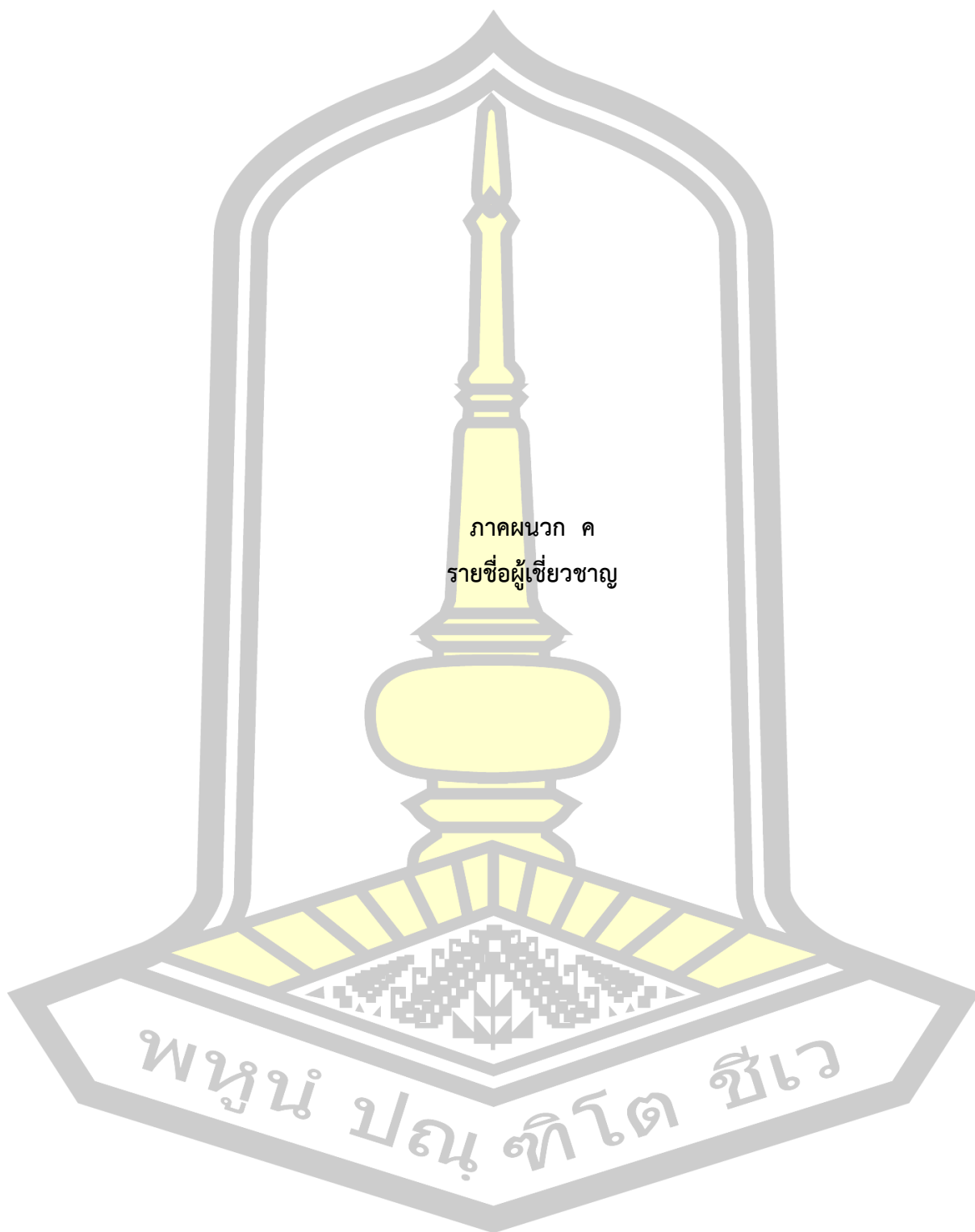
ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ค่า R					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
13	ครูสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมในระหว่างการสอน	1	1	0	0	1	0.6
14	.ครูสามารถอภิปรายตอบปัญหาและแก้ไขปัญหาวิชาที่สอนได้อย่างชัดเจน	1	1	1	0	1	0.80
15	.ครูมีความมั่นคงทางอารมณ์และมีเหตุผลในการตัดสินใจปัญหาต่างๆในการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00
16	ด้านผลผลิตของหลักสูตร .นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น	1	1	1	0	1	0.80
17	นักเรียนสามารถนำความรู้ทางการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	1.00
18	นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีเหตุผล	1	1	0	0	1	0.6
19	นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	1	1	0	0	1	0.6

ตาราง 8 ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

ข้อ	รายการประเมิน	ค่า R					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	ด้านการดำเนินการตามหลักสูตร ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ เอื้อต่อการเรียนรู้แบบสุภาพะ	1	1	0	0	1	0.6
2	บุคลากรในชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่เชื่อถือของบุคคลทั่วไป	1	1	1	0	1	0.80
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้าน อุปกรณ์การเรียนของนักเรียน	1	1	1	0	1	0.80
4	4ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ ในสภาพมั่นคงและปลอดภัยเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
5	ท่านมีการกำกับ ติดตามผลการเรียนของ นักเรียนกับครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	1.00
6	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรม ของนักเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนา	1	1	0	0	1	0.6
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริม กิจกรรมตามหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ	1	1	0	0	1	0.6
8	ด้านผลผลิตของหลักสูตร นักเรียนสามารถนำความรู้แก้ปัญหาใน ชีวิตประจำวันได้	1	1	0	0	1	0.6
9	นักเรียนสามารถอธิบาย เชื่อมโยงความรู้ที่ เรียนกับสถานการณ์ในครอบครัวหรือ ชุมชนได้	1	1	0	0	1	0.6
10	นักเรียนนำความรู้มาดัดแปลง หรือ สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ ครอบครัวและชุมชนได้	1	1	1	1	1	1.00

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พูนัน ปณฺ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ ตำแหน่ง : อาจารย์ คุณวุฒิสูงสุด :ค.ด.
(การวัดและประเมินผลการวิจัย)
2. ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
3. นายประศักดิ์ชัย ปูทา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเหล่าป่าเป็ด อำเภอเมือง
จังหวัดมุกดาหาร
4. นางณริศรา ว่องไว ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
5. นางทวิกา บำรุงสวัสดิ์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

พหุพันธ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1448

วันที่ 13 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ

ด้วย นางสาวปุณยชรีณี อุดำ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพะ ในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โอมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

พ.ศ. 0530.5(2) / ว1448

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นางเนวีศรา ว่องไว

ด้วย นางสาวปญฺชวรีณี อุค้ำ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพระโนดจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร (ก.ศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

รองศาสตราจารย์ ดร.จงสวรรค์ โอมยา
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0973198850

ที่ ศส. 0530.5(2) / ว1448

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นางพวิภา บำรุงสวัสดิ์

ด้วย นางสาวปอญุชวิมล อู่คำ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพระโนงจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตร (ก.ศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จงสวรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิติน 0973198850

ที่ ศส. 0530.5(2) / 314908

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน ดร.วรวิญญาทิไล แกรงหิน

ด้วย นางสาวบุญศรีธรรม์ อุคำ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินผลหลักสูตรโรงเรียนชุมชน ในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อมีสิทธิแนะนำข้อมูลที่ได้ไม่คำนึงการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งรงค์ โนนยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0973198850

ม.นุ. ๓๖.

ที่ ศธ. 0530.5(2) / 114408

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จัหวัดมหาสารคาม 44000

13 กรกฎาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นายประสิทธิ์ชัย ปูทา

ด้วย นางสาวบุญศรีธณี อูคำ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสุภาพาระ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กระบวนการเทียบระดับ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผศ.ดร.มนตรี วงษ์สะพาน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อมิสิดจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0973198850

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวปญฺชัรรม์ อุกัา
วันเกิด	วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 58 หมู่ 2 ตำบลกกแดง อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ 49130
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูธุรการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน ตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร รหัสไปรษณีย์ 49000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคำแฮดประชาสรรค์ ตำบลกกแดง อำเภอเนินคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2549 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยการอาชีพพนมมินทรราชินี มุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2552 อนุปริญญาศิลปศาสตร์ (อ.ศศ.) สาขาการปกครอง วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พ.ศ. 2556 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สถาบันราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนัน ปณฺ ทิโต ชีเว